

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Δ. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 11 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΛΕΥΘ. Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ:

Πώς θα λυθῇ τὸ ἑλληνικὸν πρόβλημα
ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Πρὸς τὰς ὥρας συγκομιδᾶς
ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΥ:

Ἡ δικαία νίκη τῆς Χάγης

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ:

Ἡ Βαλκανικὴ Ἑνωσις

Μ. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑ:

Ἡ Ἑλληνοτουρκικὴ διαπραγμάτευσις

ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΑΛ. ΜΑΖΑΡΑΚΗ:

Σκέψεις περὶ τῆς ἀμύνης τῆς χώρας

Κ. Α. ΖΕΓΓΕΛΗ:

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης

ΣΤ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ:

Ἡ βεβαίωσις τῶν ἀμέσων φόρων

ΜΙΧ. ΕΥΛΑΜΠΙΟΥ:

Πὼς δημιουργεῖται μία ἀνώνυμος ἐταιρεία

ΑΛΕΞ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ:

Ἀπόψεις ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως

ΑΡ. ΤΣΑΛΙΚΗ:

Ἡ πολιτικὴ τοῦ ἀζώτου

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΒΡΑΑΜ:

Συμβούλιον Ἐπικρατείας καὶ Διοικήσεως

ΑΧΙΛ. Α. ΚΥΡΟΥ:

Ὁ προορισμὸς τῶν πολεμικῶν βιβλίων

ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ:

Πὼς εἶδε τὴν Ἑλλάδα ὁ Κώστας Θεοτόκης

Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑ:

Ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ θεατρικοῦ ἔτους

ΜΑΝΩΛΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗ:

Ἡ μουσικὴ μας ζωὴ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ:

Τὰ νέα βιβλία

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗ:

Ἡ γεωργία εἰς τὰ Βαλκάνια

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ — ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ —

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑΙ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Σ
Κ
Ο
Υ
Ι
Μ
Π

Η καλλιτέρα
Οδοντόκρεμα
του Κόσμου

SQUIBB'S

Γεύσις καὶ ἄρωμα ἰδεῶδες

Τὰ ἀνεκτίμῃνα
σοσιαλικά της
τὴν καθιστοῦν
μοναδικήν

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ 45667
ΗΜΕΡΟΜ. 4-6-97
ΑΡΙΘ. 45667

ΜΟΝΟΙ ΕΙΣΑΓΩΓΕΙΣ: Ι. Χ. ΠΑΠΑΤΖΗΜΑΣ & ΣΙΑ - ΣΤΑΔΙΟΥ 4

II - I - 30 ΕΡΓΑΣΙΑ 3

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΠΩΣ ΘΑ ΛΥΘΗ
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΜΟΥ εξηγήθη να γράψω ὀλίγας λέξεις διὰ τὴν «Εργασίαν», καθ' ὃν χρόνον τὸ τραῖνο με μεταφέρει εἰς τὴν Χάγην.

Αρχίζω ἀπὸ τὰ θεμέλια μου συγχαρητήρια πρὸς τοὺς λαβόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐκδόσεώς της. Κανένα καλλίτερον ὄνομα δὲν εἰμποροῦσαν νὰ δώσουν εἰς τὸ ἑβδομαδιαῖον δημοσίευσμά των. Τῷ ὄντι ἡ ἐργασία, συνεχῆς, συστηματικὴ καὶ ἀδιάπτωτος, ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι πρέπει ν' ἀποτελέσῃ τὸ σύνθημα δι' ὅλους μας σήμερον, καὶ κυβερνήτας καὶ κυβερνωμένους.

Ἡ κυβερνήσις, διατυπώσασα ἕνα εὐρύ, ὅσον καὶ οὐσιαστικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἐπεκύρωσεν ὁ λαὸς διὰ μεγάλης πλειοψηφίας, ἐργάζεται μετὰ δὴν τὴν δυνατὴν δραστηριότητα διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτοῦ. Μολοντοὶ δὲ εἶνε φυσικὸν νὰ μὴ ἔχουν γίνῃ ἀκόμη κοινῶς αἰσθητὰ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολυμεροῦς δράσεώς της, πιστεύει, ὅτι ἡ γενομένη ἐργασία ἀνταποκρίνεται μετὰ τὸ παραπάνω πρὸς τὸν ρυθμὸν, τὸν ὁποῖον προϋποθέτει ἡ τετραετής προθεσμία, τὴν ὁποίαν ἐξήγησα καὶ μοῦ ἔδωσεν ὁ λαὸς διὰ τὴν πλήρη ἐφαρμογὴν τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος.

Ἀλλὰ πρὸς τὴν κυβερνητικὴν δράσιν πρέπει ν' ἀνταποκριθῇ ἡ ἐργασία, ἐξ ἴσου συνεχῆς, συστηματικὴ καὶ ἀδιάπτωτος, καθὲς Ἕλληνας καὶ καθὲς Ἑλληνίδος. Πρέπει νὰ νοηθῇ ἀπὸ ὅλους, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἀπὸ τοὺς νεωτέρους, ὅτι ἡ ἐπιτυχία εἰς ἑκάστη κλάδον τῆς ἀνθρωπίνης δραστηριότητος εἶνε ἡ ἀμοιβή τοιαύτης ἐργασίας.

Ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι συντομότεροι δρόμοι, τοὺς ὁποίους δύναται ν' ἀνεύρῃ ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ ἐπιτηδεύσις. Ὅτι εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀμίλλης μετὰ τῶν ἀτόμων, ὅπως καὶ μετὰ τῶν ἔθνων, ὁ στέφανος τῆς νίκης ἀνήκει εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται περισσότερον καὶ συστηματικότερον.

Υπάρχουν οἱ πιστεύοντες, ὅτι, ἐπειδὴ ἐτετρατίσθησαν οἱ ἀγῶνες τῆς ἐθνικῆς μας ἀποκαταστάσεως, τὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζομεν σήμερον ἔχουν ὀλιγωτέραν ἐθνικὴν σημασίαν καὶ ἐπομένως εἶνε ὀλιγώτερον ἄξια νὰ ἐλκύσουν καὶ ἀπορροφήσουν ὅλην τὴν ἐνθουσιώδη δραστηριότητα.

Καὶ ὅμως, ὁ τετρατισμὸς τῶν ἀγῶνων τῆς ἐθνικῆς μας ἀποκαταστάσεως ἦτο ἀναγκαῖον προαπαιτούμενον, ὅπως ἐπιδοθῶμεν ἀπερίσπαστοι εἰς τὸν κύριον καὶ μεγάλον ἀγῶνα τῆς δημιουργίας συγχρονισμένου κράτους, ἐξασφαλίζοντος τοὺς ὅρους, ὑπὸ τοὺς ὁποίους θ' αὐξάνῃ διαρκῶς τὸ ἐθνικὸν του εἰσόδημα, θὰ γίνεταί δικαιοτέρα αὐτοῦ ἡ κατανομή καὶ θὰ παρέχωνται τοιοῦτοτρόπως τὰ μέσα μεγαλειέτας ἀνάσεως καὶ εὐζωίας εἰς εὐρύτερα ὁμήμερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ.

Αὐτὸ εἶνε τὸ πρόβλημα, ποὺ καλούμεθα νὰ λύσωμεν ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἐργαζόμενοι πρὸς τοῦτο μετὰ ὅλας μας τὰς δυνάμεις.

Εἰς τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τούτου εἶμαι βέβαιος, ὅτι θ' ἀφιερῶσιν καὶ ἡ «Εργασία» τὰς ἰδίας της.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΩΡΑΙΑΣ
ΣΥΓΚΟΜΙΔΑΣ

ΘΑ μᾶς ἦτον εὐκόλον τοὺς προγραμματικούς μας αὐτοὺς λόγους νὰ τοὺς στηρίξωμεν ἐπὶ ἐμφαντικῶν πολιτικῶν δογμάτων, ἐπὶ πολυκρότων φιλοσοφικῶν θεωριῶν καὶ ἐπὶ καινοφανῶν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον δαιμονίων. Πόσαι δημοσιογραφικαὶ καὶ ἄλλαι προσπάθειαι δὲν ἤρχισαν ὑπὸ τὸ σημεῖον τοιούτων πολυτελῶν ἀρραβῶνων, καὶ ἔπειτα δὲν ἠτόνησαν ὑπὸ τὴν συνθλιπτικὴν πίεσιν πειρασμῶν, περιστασμῶν καὶ συμβιβασμῶν, δὲν ἐναντάσθησαν, δὲν διέψευσαν ὑποσχέσεις καὶ προσδοκίας!

Μετριοπαθέστεροι, ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως πεπεισμένοι περὶ τῆς ἡθικῆς μας ἐπικρατήσεως, ἡμεῖς, ὑπὸ ἕνα ἀπέριτον, ἀλλὰ καὶ πόσον συμβολικὸν ἔμβλημα, καὶ χωρὶς πομπολυγῶδες πρόγραμμα, κατατασσόμεθα ἀπλοῖ ἐργάται εἰς τὴν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ ἀγωνιζομένην δημοσιογραφικὴν οἰκογένειαν. Διὰ τῆς ἐργασίας καὶ μόνον, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ προωθήσωμεν τὴν ἐργασίαν καὶ μόνον. Διὰ τῆς ἡμέρου καὶ μεθοδικῆς, ἐκ μέρους ἀρμοδιωτάτων συνεργατῶν, ἐκδόσεως τῶν ἐνδεικνυομένων λύσεων ἐπὶ τῶν ζωντανῶν τῆς χώρας προβλημάτων, θὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς προαγωγὴν τῆς δημιουργικότητος τοῦ λαοῦ μας.

Διὰ τὸ μέλλον τούτου κατεχόμεθα ἀπὸ ἀδιατάρακτον αἰσιοδοσίαν. Ὅχι ὅτι δὲν ἀναμετροῦμεν τὰς δυσκολίας, ὅτι ὑποτιμῶμεν τὴν πραγματικότητα, ὅτι ἀγνοοῦμεν τὸν βραδὺν ρυθμὸν τῶν λαϊκῶν καὶ κοινωνικῶν ἐξελίξεων. Οὕτε ἄλλως τε παραβλέπομεν τὴν ὑπουλὸν τῶν λαοπλάνων δράσιν, οἵτινες ἐκμεταλλεύονται τὴν πρόσκαιρον ἀκόμη δυσπραγίαν ἢ τὴν δικαίαν μεταπολεμικὴν πικρίαν ὀρισμένων ἐλληνικῶν πληθυσμῶν, ζητοῦν ἐπὶ τῶν ἀρνητικῶν

καὶ μεμφιμοίρων αὐτῶν αἰσθημάτων νὰ ὑψώσουν τὸ ἀνάστημα τῆς τυραννικῆς τῶν μωρίας. Οὕτε τέλος ἐθελουφλοῦμεν πρὸς τὰ βαρύνοντα νοσηρὰ συστατικά τοῦ ἐκληροδότησε εἰς τὴν ζωὴν μας ἡ μακροτάτη τοῦ ἔθνους μας δουλεία καὶ ἡ ἀπὸ αἰῶνος ὀργανικὴ, πασμοδική, πάντοτε δὲ σχεδὸν ἀμέθοδος καὶ ἐπιπολαία ἀνασυντακτικὴ μας προσπάθεια. Ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὰς ἐκ παλαιῶν ἡ χρονίων ἡ ὁψίμων ἀμαρτημάτων ἀθεραπεύτους ἀκόμη σήμερον ἔξεις ἡ πληγὰς, πόσαι ἀρεταὶ μὴ δὲν ἐπέζησαν εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, καὶ ἰδίως πόσαι δὲν συνεσσωρεύθησαν, ἔτοιμοι πρὸς ἀναδημιουργίαν, δυνάμεις!

Τούτων τὸν ἀποτελεσματικὸν συνασπισμὸν παρ' αὐτῇ ἀκόμῃ καὶ σήμερον ἡ συνδυασμένη καὶ καταστρεπτικὴ ἐπίδρασις τῆς προχειρολογίας πολλῶν ἐκ τῶν σκεπτομένων, τοῦ ἀτομικισμοῦ πολλῶν ἐκ τῶν ἐργαζομένων, τοῦ παρασιτισμοῦ τῶν ναυχηλῶν, τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως τῶν προώρων ἐξαντληθέντων, τοῦ ἀρριβισμοῦ τῶν ἀνυπομόνων, καὶ τῆς μοιρολατρίας σχεδὸν ὅλων τῶν δῆθεν πεπειραμένων Ἑλλήνων. Ἀπέναντι δ' ἐνὸς τόσον ποικιλομόρφου καὶ πολυτρόπου ἐχθροῦ — τὸν ὁποῖον καὶ περιπτύσσεται ἡ πάντοτε πρόθυμος δημοκρατία — μία μόνη δύναμις εἶνε ἱκανὴ νὰ ἀντιστῇ καὶ νὰ θριαμβεύσῃ: ἡ ὁμαδικὴ ἐργασία. Διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς συνδυασμένης διανοητικῆς ἐργασίας τῶν μέν, πρὸς διαφώτισιν, πρὸς διευκόλυνσιν, πρὸς ἐκμείνεσιν καὶ πρὸς ὀργάνωσιν τῆς συστηματικῆς ἐργασίας τῶν δέ. Ἐτσι μόνον θὰ συσσωματωθῶν οἱ δημιουργικοὶ συντελεστοὶ τῆς ἑλληνικῆς αὐτίου, μετὰ τὴν βράσιον πλεονέλπιδα, ὅτι ἡ αὐτίου αὐτὴ θὰ εἶνε καλλίτερα.

Ἡ ἐργασία εἶνε ἡ θεοσεβία τῶν λαῶν ποὺ δὲν παρελθοντολογοῦν, ἀλλὰ προσβλέπουν τὸ μέλλον των, τὴν δ' εὐδαιμονίαν των ζητοῦν νὰ σφυρηλατήσουν. Ἡ ἐργασία εἶνε πολλῆς ζωῆς τεκμήριον καὶ ἀκόμη περισσοτέρας ζωῆς μήτρα καὶ πηγὴ. Ἡ ἐργασία εἶνε τὸ λῦτρον ποὺ πληρώνει ὁ ἄνθρωπος διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα καὶ ἐλευθεροῦ νὰ ζῇ καὶ ἡσυχος νὰ ἀποθνήσκῃ. Ἡ ἐργασία εἶνε ὁ διονυσιακὸς ῥυθμὸς ποὺ τείνει πρὸς τὴν ἀπολλωνεῖον ἁρμονίαν. Ἡ ἐργασία εἶνε τῆς ἀνωτέρας ἀνθρωπότητος ἡ προϋπόθεσις καὶ τὸ ὄργανον τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ἐργασία εἶνε ἡ θέσις, ἡ ἐργασία εἶνε τὸ φῶς, ἡ ἐργασία εἶνε ὁ λαὸς ὁ Προμηθεύς. Ἡ ἐργασία, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰδιαίτερος, εἶνε διὰ τὸ παρὸν ἡ μόνη σωτηρία, διὰ τὸ μέλλον ἡ μόνη ἐξασφάλισις, διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ μας προορισμοῦ ἡ μόνη ἐλπίς. Πρὸς αὐτὴν καὶ μόνον ἂς στραφῇ ἡ φιλοδοξία μας.

Τώρα, μέσα εἰς ποῖον πλαίσιον ἰδεῶν μία τοιαύτη προσπάθεια ἡμπορεῖ νὰ σταθῇ καὶ νὰ καρποφορήσῃ, εἶνε αὐτονόητον. Τοῦ πλαισίου τούτου τὰς τέσσαρας πλευρὰς ἀποτελοῦν: ἡ δημοκρατικὴ ἐλευθερία, ἡ ἀντικειμενικὴ κριτικὴ, ἡ ἐσωτερικὴ γαλήνη καὶ σταθερότης,

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

Η ΔΙΚΑΙΑ ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΧΑΓΗΣ

καί η ισορροπιστική των συμφερόντων έναρμόνισις. Μόνον διά της ελευθέρας Δημοκρατίας ωριμάζουν και δείχνουν το μέτρον της ζωτικότητος των οι Λαοί. Μόνον διά της αντικειμενικής κρίσεως αναστηλονται η απαραίτητος διά κάθε κοινωνίαν ιεραρχία των αξιών. Μόνον εις ένα ψυχικόν περιβάλλον γαλήνης και ευσταθείας λειτουργεί της προόδου ο νόμος και έμπεδοται η ειρήνη. Μόνον δέ διά της έναρμόνισως των συμφερόντων προλαμβάνονται οι έσωτερικοί διχασμοί, των οποίων, επί ποιηή θανάτου, δεν ήμπορεί και επί του κοινωνικού επιπέδου να γευθή η Έλλάς το δηλητήριο.

Τών ιδεών αυτών, άλλοιμονον, την κυριαρχίαν πολλοί λησμονούν. Έπειδή η καταστροφή του έθνους ήτο πολύ μεγάλη, και της άνοργανωτικής προσπάθειας τα πρώτα βάρη και έργα ήσαν βαθύρριζα άρα και βραδυκαρπα, οι εύκολοι επικριται ζητούν της γαλήνης την διατάξιν ή της Δημοκρατίας, έκ νέου, την παραφθοράν. Έπειδή εις την άγροτικόν ζωήν της χώρας ο ήλιος της αναδημιουργίας δεν έρρόφθασε άκόμη να θερμάνη και να γονιμοποιήση, όπως άκραδάντως πιστεύομεν, όλην την γήν, οι ύπαίθριοι δημαγωγοί βυσσοδομοούν την κατάλυσιν της κοινωνικής μας άρμονίας και του γεωργικού κόσμου την αναστάτωσιν. Άντι της συστηματικής προόδου επιδιώκεται έτσι η έγκατάστασις της διχονοίας και της όχλαγωγίας. Καί του άσφαλώς ικανωτέρου, ισχυροτέρου και άνδιωτελεστέρου Έλληνος μηχανορραφείται η εις το έργον του ύπονόμευσις.

Ευτυχώς όμως ο Έλληνικός λαός είνε εύφυς. Καί η αλήθεια σιγά σιγά επιβάλλεται πάντοτε. Καί ο ύπεύθυνος σήμερον της Έξουσίας διαχειριστής είνε και της λαϊκής του δυνάμεως δίκαιος, αλλά και δεξιώτατος χειριστής. Γνωρίζομεν δ' όλοι, ότι αυτός συμπνικνόμεν, εις την τωρινήν κρίσιν της ζωής μας καμπήν, όλας τας γνησίας και δημιουργικάς όρμας του τόπου μας. Περιφρουρούμένη πάντως από τας δυναμικάς ιδέας που έσημειώσαμεν πρίν, δικαιούται και πρέπει άπεριόριστως και όργανωμένη να χωρήση προς τας ώραιάς συγκομιδάς η ελληνική εργασία. Την προσέλασιν δέ αυτήν, με πλήρη συναίσθησιν των ευθυνών του και χωρίς ουδεμίαν προκατάληψιν η προσωπολατρείαν, θα διευκολύνη το περιοδικόν μας και θα ύπουνήσγη με κάθε δυνατήν θυσίαν. Καί αν συντελέση εις την καθοδήγησιν της κοινής μας γνώμης, εις την θετικοποίησιν των ελληνικών λογισμών, εις τον συντονισμόν της ελληνικής δραστηριότητος και εις την τόνωσιν της δημιουργικότητος της σκεπτομένης τάξεως του λαού μας, το περιοδικόν αυτό θα άνταποκριθή εις τον προορισμόν, τον όποιον το έταξαν οι ιδρυταί του και προς τον όποιον το ένευθάρουν, και πρό της εκδόσεώς του άκόμη, της κοινωνίας η συμπαθεστάτη ύποδοχή.

ΑΛΛΗΛΕΝΔΕΤΑ πάντοτε με την έσωτερικήν μας κατάστασιν, τα έξωτερικά μας προβλήματα, ουδέποτε συνεπάγονται άμεσώτερον και προφανέστερον τον επί της έσωτερικής μας ζωής αντίκτυπόν των όσων όταν έχουν την μορφήν διεθνών οικονομικών ζητημάτων. Έκ της τοιαύτης ή τοιαύτης διευθετήσεως των μεγάλων αυτών ύλικών ύποθέσεων προκύπτουν αυτόματοι συνέπειαι επί του προϋπολογισμού μας. Το πρός αυτάς ένδιαφέρον μας είνε λοιπόν εύλόγως κεφαλαιώδες. Αλλά και η επίτευξις έπομένως μιας δικαίας λύσεως άποτελεί, αναμφιβόλως, νίκην διπλωματικήν συγχρόνως και έσωτερικήν. Καί ως τοιαύτη εμφανίζεται η κοτορθωθείσα υπό του κ. Βενιζέλου διευθέτησις του προβλήματος των ως προς τας έπανορθώσεις απαιτήσεων μας άπέναντι των τέως αντιπάλων μας.

Εις το κεφάλαιον αυτό της διεθνούς οικονομικής μας ζωής εστάθην, από της 9ης Αυγούστου 1924 — όταν ύπεγράφη το σχέδιον Ντώϊς — μέχρι και πέραν της 7ης Ιουνίου 1929 — όταν συνήφθη το σχέδιον Γιώγκ — όθματα μιας τεραστίως άδικίας, μιας άπαραδέκτου παραγνωρίσεως των πλέον στοιχειωδών δικαιωμάτων μας, — τα όποια όμως, διά να είμεθα ειλικρινείς, και ήμεεις πρώτοι, κατά τα πρώτα μεταπολεμικά έτη, άστόχως είχαμεν διεκδικήσει: Πράγματι, ένφ είμεθα οικονομικώς συντεταγμένοι μετά την μικρασιατικήν καταστροφήν, διεσπλίζομεν έν τούτοις την οικονομικήν μας άνοτην και την εύκολίαν της άνασυντάξεώς μας. Καί ούτε, όπως η Βουλγαρία έπαιτήσαμεν, άλλ' ούτε και απαιτήσαμεν — όπως έτεβέβαλε και η θέσις μας και η αξιοπρέπεια μας.

Όπωςδύποτε, κατά μέν το σχέδιον Ντώϊς, αι εκ γεωργικών έπανορθώσεων απαιτήσεις μας είχαν καθορισθή εις το συνολικόν ποσόν των 509 εκατ. χρυσών μαρκών, με άρίστους τας προθεσμίας. Σύμφωνον δ' έξ άλλου με το σχέδιον Γιώγκ, το μέν ποσόν περιορίσθη έν μάλλον εις 499.500.000 χρ. μαρκών, και μόνον άπεφασίσθη η πληρωμή των εις ώρισμένους έτησίαις δόσεις, 59 τών άριθμών. Αλλά έπιδικαζόμενοι εις την Έλλάδα ένός τοιούτου ποσού, παρέμεναν άνάγκη άπείρως όγκωδέστερα ελληνικά πολεμικά χρέη. Άπεξημινώμεθα με πιστωτικόν σύνολον 203 εκατ. χρ. μ. (εις σημερινήν αξίαν), άπέναντι άκαλύπτου χρεωστικού άθροίσματος 2229 έν. χρ. μ. (σημερινής αξίας), άναλυομένου κατά τον ακόλουθον τρόπον:

α) Ζημία του Δημοσίου 626,2 εκατ. μάρ. χρ. μ. » ιδιωτών 736, » » »
β) Χρέη προς Άγγλους, Γάλλους, Αμερικανούς και Γαλλίαν 867,4 » » »

Αυτοί τουλάχιστον ήσαν οι τραγικοί άριθμοί της διεθνούς οικονομικής μας άνισοσκελίας, με τους όποιους άπλήθε τον παρελθόντα Σεπτέμβριον εις Χάγην ο κ. Βενιζέλος. Τό τί δέ κατόρθωσε τότε, χωρίς εις μίαν ψήχαιμον άλλα και έντονωτάτην διπλωματικήν προσπάθειαν, είνε πρόσφατον εις όλων την μνήμην. Έπέτυχε, με όλίγας λέξεις, την ως προς την Έλλάδα εφαρμογήν του περιφήμου βασιικού δόγματος, το όποιον ήδη από του 1921 είχε διακηρύξει η Άγγλία, διά του λόγδου Μάκλφου, και κατά το όποιον οι νικηταί του 1918 πρέπει να εισπράξουν από τους τότε ήττηθέντας ύσον ποσόν με εκείνον που όφείλουν εις τους δανειστάς των. Καί εις άριθμούς διατυπωμένη η έπιτυχία αυτή αντιστάται εις την άπαλλαγήν του ελληνικού λαού από ένα συνολικόν βάρος 69 περίπου εκατ. λιρών, ή δ' άνακούφισις αυτή θα κατανεμηθή εις ένα χρονικόν διάστημα 60 έτών.

Και ναι μέν διά τα παράγοντα την σημαντικήν αυτήν ικανοποίησιν εις την Έλλάδα, οι τέως μεγάλοι της σύμμαχοι δεν έθιξαν το κεφάλαιον της ελληνικής συμμετοχής εις τας επί τη βάση του σχεδίου Γιώγκ γεωργικάς καταβολάς. Ένθυμούμεθα όλοι πόση στενοχωρία ύπήρχε εις το πρόβλημα της κατά Κράτη κατανομής αυτών των καταβολών, και το άδιαχώρητον που έδημιουργήτο έτσι διά το υπό της Έλλάδος ζητούμενον επί πλέον. Αλλά η έπιμονή τότε του κ. Βενιζέλου κατόρθωσεν ώστε αλλαχθέν — από άλλα κεφα-

λαια όφειλών έξ έπανορθώσεων, και έν γένει όφειλών εκ τακτοποιήσεως πολεμικών λογαριασμών, — να ικανοποιηθή άπολύτως η Έλλάς.

Έκτοτε όμως, η Βουλγαρία και Ούγγαρία έξήντηλσαν κάθε μέσον διπλωματικής ενεργείας διά να επιτύχουν μείωσιν των όριστικών πλέον βαρών, τα όποια πρόκειται να τους επιδικασθ ή πανηγυρική αύριον κύρωσις του σχεδίου Γιώγκ και των συναφών συμφωνιών.

Κατά τας τελευταίας δε πληροφορίας, ένα πράγμα μόνον κατόρθωσεν η ειδικώτερον ένδιαφερόνσα ήμεις Βουλγαρία, δηλ. την από 12 1)2 εις 11 εκατομμύρια χρυσά φράγκα μείωσιν κάθε έτησίαις δόσεώς της, και τούτο διά της παραίτησεως των μεγάλων τέως συμμάχων από του 1 1)2 εκατ. που στοιχίζει η άποζημίωσις διά τας δαπάνας της κατοχής. Αλλά η Βουλγαρική αυτή μικροεπιτυχία δεν θίγει ποσώς τα ελληνικά συμφέροντα.

Ούτε, άλλως τε, και γενικώτερον ταύτα θα έθίγοντο και εκ μιας γενικωτέρας Βουλγαρικής ή Ούγγρικης δυστορίας. Η ύπόσχεσις, την όποιαν άπέσπασεν ο κ. Βενιζέλος τον Σεπτέμβριον, ήτο ύπόσχεσις των μεγάλων τέως συμμάχων, άκατάδοτος όσον άφορά το κεφάλαιον, εις το όποιον ύποχρεωτικός θα προσέφραγαν ούτοι διά να την εκπληρώσουν. Εν άνάγκη δηλ., αυτάί αι Μεγάλαι Δυνάμεις θα ύπερκοινούν έξ ιδίων να ικανοποιήσουν την Έλλάδα. Μολαταύτα όμως — και δικαίως — ο κ. Βενιζέλος έκρινε την κατ' αυτάς έν Χάγην παρουσίαν του ως απαραίτητον. Έν Χάγην έχουν συναθροισθή όλοι οι ύπεύθυνοι Κυβερνήται των ένδιαφερομένων Κρατών. Έν Χάγην πρόκειται τώρα να τελεσθώ η πανηγυρική, και με σπουδαιότητας ύπερ της γενικής ειρήνης συνεισφοράς, μία από τας μεταπολεμικάς περιόδους — η δυσκολότερα ίσως. Έν Χάγην, έξ άλλου, όσον άφορά και αυτά ειδικώς τα κατ' ουσίαν τακτοποιηθέντα ελληνικά συμφέροντα, δεν άπειλείτο να έμφανισθή και καμμία άπρόοπτος και δυσόρατος έκπληξις, την όποιαν να ήτο απαραίτητον άκαριαίως η Έλλάς να έκμηδενίση.

Δι' αυτό και μετετοπίσθη εκεί το βαρύ πυροβολικόν της διπλωματίας μας. Η παρουσία άλλως τε του κ. Βενιζέλου θα χρησιμεύση και εις την αναλυτικώτεραν διευθέτησιν του τρόπου, κατά τον όποιον αι Μεγάλαι Δυνάμεις θα εκπληρώσουν την άπέναντι της Έλλάδος πρό τετραμήνου αναληφθείσαν ύπόσχεσιν των. Δεν σημειώνω, τέλος, ότι πάντοτε εις τοιαύτας διπλωματικές συγκεντρώσεις είνε φρόνιμον να παρίσταται διά του ύπευθύνου άρχηγού της διπλωματίας της η Έλλάς, προς παρακολούθησιν ένδεχομένων ζημώσεων ή συμμετοχών εις πιθανάς συνουμίας. Πράγματι, η κατάστασις της Εδρώπης είνε άκόμη έννοστή και άγρυπνον απαιτεί έπιτήρησιν, τα δ' έν γένει ευρωπαϊκά ζητήματα τόσο είνε μεταξύ των συνδεδεμένα, ώστε εις ουδένος την προαγωγήν δεν πρέπει να μένη άμέτοχος η Έλλάς, ιδίως όταν το κύρος του άντιπροσώπου της της έπιτερείται να παύη ρόλον πρώτης γραμής.

Όπωςδύποτε, ο κ. Βενιζέλος επανέρχεται μετά τινας ήμέρας νικητής. Νικητής μιας νίκης όχι μόνον ήθικης και διπλωματικής, άλλ' έσωτερικής, άλλα πρακτικής, που θα άποβή επί εξ δεκαετηρίδας ευεργετική διά τον ελληνικόν προϋπολογισμόν. Τούτο δεν μάς ξεχνίζει, — και μάματα δεν θα έπρεπεν ίσως και ιδιαιτέρως να εξάρωμεν την έπιτυχίαν αυτήν ένός πολιτικού, όστις ήρε τόσους μέχρι τούδε διπλωματικούς θριάμβους και του όποιου βέβαια το διεθνές γόητρον δεν έχει καμμίαν άνάγκην νέας τονώσεως. Αλλά θεωρούμεν καθήκον μας να τονίσωμεν την νίκην της Χάγης, διότι η δικαία λύσις, την όποιαν εκεί άπέσπασεν ο κ. Βενιζέλος, προστίθεται εις τον ενεργητικόν της όλης άνορθωτικής κυβερνητικής προσπάθειας — και κατά τρόπον τόσο άναμφισβήτητον, ώστε ούδε οι άντίπαλοι της Κυβερνήσεως να δυνήθουν να το συγκαλύψουν.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΗΣ

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΖΩΗ

Η ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ

ΤΟ Διεθνές συνέδριον της Ειρήνης, που συνεκροτήθη εις τας Άθήνας τον περασμένον Οκτώβριον, έλαβε μεταξύ άλλων και μίαν άπόφασιν κατ' έξοχήν πρακτικήν, της όποιας η πραγματοποίησις θα αύξηση σημαντικά το ενεργητικόν της δράσεως του Διεθνούς Γραφείου της Ειρήνης και θα σημειώση έναν έξαιρετικόν σταθμόν εις την ιστορίαν των Βαλκανικών λαών. Η άπόφασις συνίσταται εις την, προς τον σκοπόν οργανώσεως έτησίων Βαλκανικών συνδιασκέψεων ή συνεδρίων, σύγκλησιν εκ μέρους του Διεθνούς Γραφείου της Ειρήνης — ει δυνατόν υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Έθνών και με την σύμπραξιν των δύο διεθνών κοινοβουλευτικών όργανώσεων — της πρώτης Βαλκανικής συνδιασκέψεως και την προς τούτο σύστασιν έν άνάγκη ένός προσωρινού γραφείου. Το Συνέδριον προς τούτοις εξέφρασε την εύχην, όπως η Κ. Τ. Ε. αναλάβη την σύστασιν ένός Ίνστιτούτου Βαλκανικής συνεργασίας, επί τη βάσει του ύπάρχοντος προτύπου του Διεθνούς Ίνστιτούτου της πνευματικής συνεργασίας.

Ποιαι σκέψεις ώδήγησαν το Συνέδριον εις το να λάβη τας άποφάσεις αυτές; Ένα από τα θέματα των έργων του Συνεδρίου τούτου της Ειρήνης ήτο το περί Όμοσπονδίας των λαών. Κατά την επί του ζητήματος τούτου συζήτησιν άνεγνωρίσθη, ότι ούτε η Κ. Τ. Ε., όπως είνε όργανωμένη, άσφαλίζει, όσον θα έπρεπε, την ειρήνην, ούτε κατά περισσώτερον λόγον το Σύμφωνον των Παρισίων. Ίκανοποιητικήν άσφάλειαν θα ήτο δυνατόν να παράσχουν μόνον στενότεροι δεσμοί των λαών μεταξύ των, ένας παγκόσμιος όμοσπονδιακός συνασπισμός και προς αυτήν την κατεύθυνσιν επιβάλλεται να έξελιχθή η Κ. Τ. Ε., μόνη ένδεδειγμένη να εκπληρώση αυτόν τον σκοπόν. Αλλά έφόσον η πραγματοποίησις αυτού του ιδανικού δεν φαίνεται να είνε δυνατή εις το προσεχές μέλλον, λόγω της μεγάλης δυσκολίας που παρουσιάζει η συμφωνία δι' ένα ποιοτον στενότερον σύνδεσμον και λόγω της μη συμμετοχής εις την Κ. Τ. Ε. Κρατών, όπως αι Ήνωμέναι Πολιτεΐαι της Άμερικής ή Ρωσία, επιβάλλεται να επιδιωχθή ο σχηματισμός τοιούτων στενωτέρων συνασπισμών κατά μικρότερα γεωγραφικά συγκροτήματα, κατά περιφέρειας, περιλαμβανούσας συναφή Κράτη.

Υπό το πνεύμα τούτο το Συνέδριον της Ειρήνης έκηρύχθη ύπερ της Ένωσεως — οικονομικής και πολιτικής — των Κρατών της Εδρώπης και ύπερ της Βαλκανικής Όμοσπονδίας. Οι σχετικώς περιορισμένες έκτάσεις συνασπισμού αυτόι όχι μόνον δεν πρέπει, κατά τας άντιλήψεις του Συνεδρίου της Ειρήνης, να έξασθενίζουν την Κ. Τ. Ε., αλλά τούναντιον να οργανωθού έντός του πλαισίου της και να άποβλέπουν εις την ένίσχυσιν της διά της αύξήσεως της δικαιοδοσίας της και της εισόδου εις αυτήν των έκτός αυτής εύρισκομένων Κρατών. Ειδικώτερον, η Ένωσις των Εδωρωπαϊκών Κρατών επιβάλλεται να μη έχη καθόλου άντιαμερικανικόν, ουδέ άντιρωσσικόν χαρακτήρα, τούναντιον να άποβλέπη εις το να διευκολύνη και τας Ήνωμέναις Πολιτεΐαις της Άμερικής και την Ρωσίαν, όπως

εισέλθουν εις την Κ. Τ. Ε. Καθ' όμοιον τρόπον, η Βαλκανική Όμοσπονδία πρέπει όχι μόνον να μη έχη σκοπόν να καταστήση περιττήν την Ένωσιν των Ευρωπαϊκών Κρατών, αλλά να άποβλέπη εις το να προλειάνη τον σχηματισμόν αυτής.

Με άλλους λόγους, το Διεθνές Συνέδριον της Ειρήνης, δηλαδή ο όργανισμός που άποτελείται από τους είλικρινεστότερους ειρηνιστάς και ο όποιος ήγωνίσθη επί δεκαετηρίδας με άνώτερον φανατισμόν, άξιον της ύψηλης ιδέας, διά την σύστασιν της Κ. Τ. Ε., μετά την πείραν που άπεκτηθή από την λειτουργίαν της, άναγνωρίζει, ότι, διά να είνε πλήρης η όργάνωσις της Ειρήνης, απαιτείται να έφαρμοσθή τρόπον τινά η έξ έπαγωγής μέθοδος. Η Κ. Τ. Ε. άποτελεί την γενικήν άρχήν. Έξεκινήσαμεν άπ' αυτήν διά να περιλάβωμεν όλα τα μέρη του συνόλου. Το έξχειρημα δεν έπέτυχεν έως τώρα, όσον θα ήτο αναγκαίον διά τον επιδιωκόμενον σκοπόν. Τώρα, επιβάλλεται να έπιχειρήσωμεν πληρεστέραν και στερεωτέραν όργάνωσιν της ειρήνης από τα μέρη, όπου υπάρχουν και αι παλαιότεραι έστιά των διεθνών συγκρούσεων. Έκεί θα θεοθώ τα άσφαλή θεμέλια διά την παγκόσμιον όργάνωσιν. Είνε ο συλλογισμός που άπέτελεσε την βάση του κ. Γκούδεχόβεν-Καλέργη, το έμπνευσμένο κήρυκος της Πανευρώπης, της ιδέας, την όποιαν υιοθέτησε πλέον, μεταξύ άλλων, έπίσημως όχι κανείς δευτερεύων, άλλ' ο Άριστέιδης Μπριάν, ο φωτισμένος πολιτικός της Γαλλίας, δηλ. αυτή η Γαλλική Κυβέρνησις.

Δέν έξεταζώ τί ώθησε περισσώτερον εις την πράξιν του αυτήν τον κ. Μπριάν, γενικώτεροι ειρηνιστικά σκέψεις ή η μέριμνα διά την άσφάλειαν των ανατολικών συνόρων της Γαλλίας, την όποιαν, μετά την μη εφαρμογήν της κατά την συνθήκην των Βερσαλλιών διά τα σύνορα αυτά έγγυήσεως της Άγγλίας και των Ήνωμένων Πολιτειών, άσφαλώς είχαν έπίσης ύπ' όψει του, όταν έπεδίωξε τας συμφωνίας του Λοκάρνο και το Σύμφωνον των Παρισίων. Η άσφάλεια των ανατολικών συνόρων της Γαλλίας είνε μία από τας σπουδαιότερας έγγυήσεις διά την διατήρησιν της ειρήνης, άν μη η σπουδαιότερα, και η Ενωσις δεν θα παρέχει μόνον αυτήν την έγγυήσιν, θα ήσφαλίξει όριστικώς την ειρήνην έντός της Εδρώπης και έτσι θα συνέβαλεν εις την γενικώτεραν παύλινσιν της ειρήνης εις τον κόσμον και επί πλέον θα έπέτύγχανε την μεγαλειέταν συνεργασίας, ιδίως την οικονομικήν, των Κρατών της Εδρώπης, της όποιας έχουν τόσον άνάγκην.

Με την πρόσκλησιν που άπέτύχυν τον περασμένον Σεπτέμβριον εις τας Εδωρωπαϊκάς Κυβερνήσεις ο κ. Μπριάν έδειξεν, ότι είνε ένας καλός Γάλλος και συγχρόνως ένας καλός Εδωπαίος. Ένας ύπέρσπονς πολιτικός, που γνωρίζει να μεταβάλλη τα ειρηνιστικά δεινεία εις πραγματικότητα. Η ιδέα της Εδωπατικής Ένωσεως ύστερα από την πρόσκλησιν του κ. Μπριάν και την έδωμένη ύποδοχήν της από τους άντιπροσώπους των Εδωρωπαϊκών Κυβερνή-

σεων, ήμπορεί κανείς να είπη, ότι εισήλθεν εις το πρώτον στάδιον της πρακτικής της έφαρμογής.

Αλλά ως έλθωμεν εις την Βαλκανικήν Όμοσπονδίαν ή Ένωσιν, δεν είνε ή σκέψις ύπερβολικά παράτολμος; Η ιδέα δεν είνε νέα. Ο Ρήγας είχε συλλάβει το σχέδιον της καταλύσεως του μοναρχισμού εις την Τουρκίαν με την συνεργασίαν όλων των λαών της Αυτοκρατορίας, ή όποια δεν έπετεύχθη. Βραδυτέρον, όσakis έπετεύχθη συνασπισμός χριστιανικών λαών της Βαλκανικής δι' ώρισμένους σκοπούς, δεν ήτο μακράς διαρκείας. Η γειτονία έχει γεννήσει άντιθέσεις, έπρόκλεσε συγκρούσεις, μίση. Πώς θα ήτο δυνατόν να παραμερισθούν αι άντιθετοι έθνικαί βλέψεις; Δεν υπάρχει κίνδυνος να έξαραγούν εις την πρώτην συνάντησιν; Πώς θα ήτο δυνατόν την άμυστίαν, που έξακρατήριζε κατά το άμυστον παρελθόν τας σχέσεις των Βαλκανικών λαών, να άντικαταστήση άμοιβαία εμπιστοσύνη; Μήπως τουλάχιστον η γειτονία έχει συντελέσει να δημιουργηθή γλωσσική συγγένεια τοιαύτη, ώστε να διευκολύνη την προσέγγισιν των λαών;

Αι δυσκολίαί αύται υπάρχουν, αλλά δεν είνε τόσο ανυπέρβλητοι, όσον εκ πρώτης όψεως φαίνονται. Αι άντιθετοι έθνικαί βλέψεις, έφ' όσον υπάρχουν, είνε άσυγκρίτως άσθενέστεραι παρ' ό,τι ήσαν εις το παρελθόν από της συστάσεως των Βαλκανικών Κρατών, όποτε ώθουν αυτά το ένα έναντιον του άλλου εις ένα έξοντωτικόν άνταγωνισμόν. Η μεγαλειτέρα άντιθεση, η των χριστιανικών λαών προς την Τουρκίαν, δεν ύφίσταται πλέον. Υπάρχουν και σήμερον διαφοραί μεταξύ των, άλλ' αύται δεν έχουν καμμίαν σχέση με άντιθέτους έθνικούς βλέψεις. Η άνταλλαγή των πληθυσμών έθεσε τέρμα εις οι ασδήποτε άντιθέσεις σχετικώς με την Έλληνικήν Μακεδονίαν. Εάν υπάρχουν σήμερον διαφοραί ως προς αυτήν, είνε οικονομικής ή συγκοινωνιακής φύσεως, που δύναται με όλίγη καλήν θέλησιν να λυθούν εύκόλως. Μεγαλειτέραν σοβαρότητα έχουν αι άντιθέσεις που υπάρχουν μεταξύ Βουλγαρίας και Σερβίας ή και μεταξύ Βουλγαρίας και Ρουμανίας, άλλα και αύται και οι αΐδηποτε άλλαι δεν είνε τοιαύτης φύσεως, ώστε να καταστήσουν έντελώς άνέφικτον την ιδέα της Ένωσεως. Καί μάλιστα διά τους εξής λόγους:

Α) Διότι αι διαφοραί αύται θα λυθούν εύκολώτερα διά της φιλικής συνεινώσεως, διά της Ένωσεως, παρά διά της βίας. Όταν τα Βαλκανικά Κράτη δεν θα είνε τόσο χωριστά το ένα από το άλλο, όταν θα άποτελούν μέλη ένός εύρυτέρου όργανικού συνόλου, όταν καλλιεργηθή το συναίσθημα της άλληλεγγύης και άναπτυχθή μία βαλκανική δημοσία γνώμη, αι διαφοραί αύται θα εύρεθι τρώπος να άρθούν, είτε δι' ικανοποιητικό καθορισμόν της προστασίας των μειονοτήτων, είτε άλλως.

Δι' αυτό από τας Βαλκανικάς Συνδιασκέψεις όχι μόνον θα άποκλεισθή — έκτός άντιθέτου όμορφού ένδικής συμφωνίας — οι αΐδηποτε συζητήσεις, συμβάλλουσας εις την μεταβολήν του έδαφικού καθεστώτος — το άντιθετον θα έματαιώνε κάθε ιδέα συνεινώσεως — αλλά και κατά την πρώτην ή τας πρώτας συνδιασκέψεις θα έπρεπε να άποκλεισθούν τα θέματα, τα όποια είνε εκ των πρότερων βέβαιον, ότι θα προσκάλουν εύεφρόντων διάσταςιν. Ας άφθούν τα θέματα αυτά διά τας μεταγενεστέρας συνδιασκέψεις, όποτε πλέ-

ον θα έχη παρασκευασθή το έδαφος δια φιλικής συνεννόησης.

Β) Διότι, ενώ οι έθνικαί ή πολιτικά αντίθεσεις ή διαφοραί δεν είναι μεγάλας, ή ανάγκη της συνεννόησης και της συνεργασίας είναι έπιτακτική και καθίσταται περισσότερο έπιτακτική από ήμέρας εις ήμέραν. Την ζωή των βαλκανικών λαών πιέζει ο κίνδυνος του πολέμου αι υπάρχουσαι διαφοραί και να αυξάνονται ή να διατηρούνται αι πολεμικά δαπάναι εις ύψος που τους πιέζει σημαντικά. Διά τὰ ζητήματά των, τὰ διεθνή, οικονομικά ή πολιτικά, είναι υποχρεωμένοι να έπιζητούν την ένωση των Μεγάλων Δυνάμεων. Η διεθνής των θέσις είναι πάντως μειονεκτική. Η ένωσις των θα τους προσέξιδε μεγαλύτερον κύρος και έπιρροή και θα τους απήλλασεν από τὰς αντίζηλιας των Ισχυρών. Και είναι άπορον πός αι Ιταλικά έφημερίδες έφαντάσθησαν, ότι ή Βαλκανική Ένωσις θα άπτελεί θρίσβον της Γαλλικής έπιρροής με ζήμια της Ιταλικής, ενώ είναι βέβαιον, ότι θα άπέβλεπε, πλην άλλων, να απαλλάξη τὰ Βαλκανικά Κράτη από την έξαιρετική έπιρροή οιασδήποτε Μεγάλης Δυνάμεως, ώστε να παύσουν από του να άποτελούν έδαφος κατάλληλον δια τὰς αντίζηλιας και τόν ανταγωνισμό των Μεγάλων Δυνάμεων, να χειραφετηθούν και να συμβάλουν εις την ένωση της Εϋρώπης και την παγίωσιν της ειρήνης γενικωτέρων.

Γ) Διότι τὰ οικονομικά συμφέροντα είναι έπίσης εϋνοϊκά δια την ένωσιν. Αί Βαλκανικά χωραί είναι γεωργικά, άλλ' ενώ τὰ γεωργικά προϊόντα καμίας εξ αυτών δεν άπειλούν την παραγωγή των άλλων, είτε διότι δεν παράγονται εις έπαρκή ποσότητα ή σταφίς, δαμάσκηνα, έσπεριοειδή ή είτε διότι παράγονται μέν, άλλ' υπό όμοιους περιπού δρους παραγωγής, δηλ. δαπάνας παραγωγής ή δημοτικά, καπνά ή, έξ άλλου ή προστασία των γεωργικών προϊόντων όλων των Βαλκανικών χωρών, είτε εις τὰς ξένας άγοράς, είτε εις τὸ έσωτερικόν από τόν ξένον ανταγωνισμόν, έπιβάλλει συνηπασμένη έμφανισιν και ένέργειαν. Έκτός τούτου, ή ένωσις θα διευκόλυνε την ανάπτυξιν της βιομηχανίας των βαλκανικών χωρών, διότι θα εδωμιούργει ευρύτεραν άγοράν δια τὰ βιομηχανικά προϊόντα των.

Αί γλωσσικά διαφοραί δεν είναι βέβαια εϋνοϊκός δρος δια την ένωσιν. Έξαιρέσει της Βουλγαρικής και Σερβικής, που είναι συγγενείς γλώσσαι, αι άλλαι τέσσαρες βαλκανικά γλώσσαι είναι έντελώς διαφορετικά και μεταξύ των και έν σχέσει προς την Σερβικήν και την Βουλγαρικήν, καμμία δε εξ αυτών δεν έχει τάση διάδοσιν, ώστε να χρησιμεύη ως κοινόν μέσον συνεννόησης. Κατ' ανάγκην, ή συνεννόησις εις τὰς έπίσημους συναντήσεις θα γίνεται εις την Γαλλικήν, ή όποία είναι περισσότερο από τὰς άλλας κυρίας εϋρωπαϊκάς γλώσσας διαδεδομένη εις την έγγύς Ανατολήν, εις αήτην δε συνενώθημεν με τους άλλους βαλκανικούς αντιπροσώπους κατά τὸ τελευταίον συνέδριον της Ειρήνης. Προς άποφυγήν όμως δημιουργίας αντίζηλιών, θα ήτο προτιμότερον έν ένίγνονο δεκτοί οι όροι που ισχύουν εις την Κ. Τ. Ε. Άν άνεγνωρίζοντο δηλ. ως γλώσσαι έπίσημοι ή Γαλλική και ή Άγγλική, έπείτρεπε όμως ή χρησιμοποίησις οιασδήποτε βαλκανικής γλώσσας ή ακόμη και της Γερμανικής και της Ιταλικής, άλλ' υπό τόν όρον της μεταφράσεως

εις μίαν από τὰς δύο έπίσημους γλώσσας, φροντίδι του ένδιαφερομένου. Είς ότι άφορρά την άνέπισημον συνεννόησιν, άς άφεθή ή λύσις του ζητήματος εις τους λαούς, οι όποιοι και σήμεραν έχουν πυκνήν έπικοινωνίαν μεταξύ των, που δεν προσκόπει εις γλωσσικάς δυσκολίας, διότι οι συναλλασσόμενοι με άλλας βαλκανικάς χώρας ή γνωρίζουν ως έπί τὸ πλείστον μίαν από τὰς κυρίας εϋρωπαϊκάς γλώσσας ή την γλώσσαν του τόπου που συναλλάσσονται και υπάρχουν πολλοί εις όλας τὰς βαλκανικάς χώρας, ιδίως άνήκοντες εις τὰς έμπορικὰς και παραγωγικάς τάξεις, που γνωρίζουν δύο ή και περισσότερας βαλκανικάς γλώσσας, διευκολύνονται δε εις τούτο εκ του γεγονότος, ότι αι βαλκανικά γλώσσαι, παρ' όλην την διαφοράν των, έχουν όχι όλίγας κοινὰς λέξεις.

Η συνεννόησις όμως των βαλκανικών λαών εϋνοείται από ένα άλλον σπουδαιότερον παράγοντα. Ο πολιτισμός των είναι έξαιρετική συγγενής. Αί συήθειαι των λαών αὐτῶν όμοιάζουν, αι αντίληψεις των προσεγγίζουν πολύ. Άποβλέποντες εις τὰς παλαιὰς αντίθεσεις, εις τὸ χρεσινόν άκόμη άλληλοφάγωμα, πιστευόμεν, ότι ή άπόστασις που μάς χωρίζει, από άπόφως συναισθημάτων, τρόπου ζωής, αντίληψεων, με τους άλλους βαλκανικούς λαούς, είναι μεγάλη, άγεφύρωτος. Και όμως, όταν έρχόμεθα εις άμεσον συνάφην, άντιλαμβανόμεθα, ότι εύρισκόμεθα πολύ πλησίον άλλήλων, ότι ή συνεννόησις μας είναι εύκολωτέρα παρὰ με τους λαούς της δυτικής Εϋρώπης, ότι είμεθα πολύ περισσότερο όμοιοι παρ' ότι ήμπορούσαμεν να φαντασθώμεν. Έξήσασμεν, οι βαλκανικοί λαοί, έπί χιλιετηρίδας πλησίον άλλήλων, υπό τὰς αὐτὰς τὰς περίπου οικονομικάς συνθήκας και τόν περισσότερον καιρόν έντός του αὐτοῦ πολιτειακού όργανισμοῦ. Υπέστημεν ανάλόγους τύχας. Άνεμύχθημεν, και τὰ νεώτερα έθνη, εις τὰ όποία ανήκομεν, ανεξαρτήτως της άρχαιότητος ή του παλαιού μεγαλείου τούτου ή εκείνου εξ αὐτών, έπηρέασθησαν άρκετά κατά την σημερινήν των διαμόρφωσιν από την ανάπτυξιν αήτην, όσον και αν οι λαοί έχουν κάποιον Ικανότητα με τόν καιρόν να άποβάλλουν κατά τὸ δυνατόν τὰ ξένα φυλετικά στοιχεία. Η δημοτική ποίησις, εν γένει, τὰ λαογραφικά στοιχεία παρουσιάζουν μεγάλην συγγένειαν.

Αυτή ή κοινότης συμφερόντων και πολιτισμού και ο πόθος της ήσυχίας, της ειρήνης συντελούν ώστε ή Ιδέα της ένώσεως των Βαλκανικών Κρατών να μη έχη χαρακτήρα οϋτοπικόν.

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ

ΤΟ ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΣΤΟΛΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαϊκή Κλήρωσις
27 Ιανουαρίου

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

ΕΙΣ την χώραν αήτην, το εϋθυμον είναι φρεύ! εν διωγμῷ. Τὸ έχει καταταραννήσει ή οσβαροφάνεια των μέν και ή ψευδοέπιπεφάνεια των άλλων. Δι' αὐτοῦ τού τρώτον τὰ Άριστοφάνεια άσεται άπαγορεύονται. Που και που, καμμία γελοιογραφία έχει μόνον τὸ δικαίωμα να έμπνεύσῃ εις τόν νευρικόν και βιασικόν άναγνώστην κάποιον μειδίαμα, μεταξὺ δύο συνοφρυώσεων. Τι και αν γελοῦν τόν λαόν; Ο λαός δεν πρέπει να γελά! Τι και αν κυκλοφορῶν εις την σκηνήν τόσοι τύποι; Μόνον τραγωδίας ή δράματος πρέπει να εινε ήρωες... Και τὸ ηρωϊκώτερον είναι τὸ κοινόν, τὸ όποιον πρωί και βράδυ δρέπει συστηματικῶς να συμμερίζεται θυμῶς και άγανακτήσει, να όφισσεται ένέσεις σοφῶς και παραινέσεις σωφρονέας, να πιστεύῃ ότι τὰ ύψιστα συμφέροντα τού Έθνους άπεμπολούνται και ότι όλοι οι Έλληνες άγοράζονται και πωλούνται, — και όλ' αὐτὰ χωρίς τὸ δικαίωμα ούτε δευτερολέπτου θυμηδίας. Ο λόγος αήτης της γενικής κατηφέας είναι, μου φαίνεται, ότι όλοι οι γράφοντες εις τὰς έφημερίδας είναι πολιτικοί ή δημοσιογράφοι πεπεισμένοι περὶ της έπιτυχίας των, — όπως, άλλως τε, και οι συνεργάται της «Έργασίας»! Είς εμε λοιπόν τὸν «Έπιλαχόντα βουλευτήν», που έπήρα την άπόφασιν μου ότι άπέρυχα, άπόκειται να παρενθῶμαι και μίαν νύκτα κάπως διαφορετικήν εις αήτην την συνάφην της άπολύτου οσβαροφάνειας. Και αν ποτέ ναυαίς, κατά λάθος, περαχθῇ, άς παρηγορηθῇ, συλλογιζόμενος, ότι από τὸ κλάμα προτιμότερα άκόμη και μιά τέτοια θεκλάμα...

ΠΑΛΗΦΟΡΟΥΜΕΘΑ εξ άσφαλούς πηγής ότι τὸ Λαϊκόν κόμμα άνασυγκροτεται επί νέων βάσεων και με όλους νέον πρόγραμμα. Μεθ' αὐτοῦ, όπου, κατά τὸ παλαιόν ήμερολόγιον, εισέρχεται τὸ Ν. Έτος, θα εξαγγελίη την άνάγκην γενικής δια τούς διαδούς του ηγεσίας και προσερχής. Και ή μέν ηγεσία εϋθεωρήθη άπαράιτητος, διότι τὸ κόμμα πρέπει και προκειμένου περὶ φηρηγῶν διαρκῶς να... έπιφυλάσσεται (μόνον ή χυλόπηγτα, θα επιτρέπεται, και αι μακαρονοειδεις φράσεις του Ν. Το.δ.ρ.). Τὰς δε δέσεις και προσερχάς θα αναλάβῃ να νηιδυήν ή γλυκεία φωνή του Παπα Θεόδωρου ή συνοδεία και του Προέδρου της Έταιρείας του Παναγιῶτου Τάφου Ν. Α.δ.δ., της αεί δονούσης αήδονος (όχι πλέον της Βουλής). Κατόπιν, σύσσωμον τὸ κόμμα θα μεταβῇ εις Δελφούς, δια να έρωτηθῇ ή Πυθία περὶ του μέλλοντος της Έλλάδος. Η Πυθία, όμως, ύπάρχει κίνδυνος να ελτρη...όλίγον δεῖν άστεία. «Δυναστεία!» θα άναφωνήσῃ τότε ο Ν. Το.δ.ρ.ς! Και εϋθυμείνης μαντατοφόρος, θα ξεκινήσῃ ο Ν. Μαντὰς δια να άνακοινώσῃ τὸν χρημόν εις τὰ πλήθη. Βασιλεὺς δε θα άνακηρυχθῇ Γεώργιος ο Γ' (ο της «Καθημερινής»).

ΟΣΤΕ ο στρατηγός Κ.ν.δ.ς ένουήπει κεραινοβόλος δια να έκσφενδονισθῇ κατά της Κυβερνήσεως. Και φωνικά πολλά λέγονται και θρυλούνται περὶ της προετοιμασίας του έδδφους, κατόπιν της όποίας άπεφασίσθη αήτη ή έφοδος. Κατά τους μέν, προηγήθη συνεννόησις μετά του στρατηγού Π.γ.λ., ο όποίος, έπανερχόμενος εις την Λεωφόρον Ηρώδου του Άττικού, θα άφινε τόν Ν. Κ.ν.δ.λ.ν εις την γωνίαν των όδων Κηφισίας και Ζαλοκώστα. Κατά τους άλλους, ο έν Παρισίους μέχρι τούδε συγγράφων την ιστορίαν της Μικρασιατικής έκστρατείας, άραματίσθη ότι θα ήδύνατο να προσεταιρισθῇ την έννοιαν και τρίτου στρατηγού, του Ν. Π.λ.στ.ρ., και ότι προς τούτο μετέβη εις την Νίκαιαν, όπου ήρχισε να τὸ διαβάξῃ τὸ σύγγραμμά του. Δεν είναι γνωστόν, αν, όπως και οι ήρωες του Ντάντε, και αὐτοί έσταμάτησαν εις μίαν από τὰς πρώτας σελίδας και δεν εδιάβασαν πλέον έκείνην την ήμέραν περισσότερον! Δεν εξηκριβώθη έπίσης αν ο νικητής και ο νικημένος του Αδούστου 1926 κατόρθωσαν πραγματικῶς να λημονήσουν έκείνο τὸ πρὸς τις τίτας μικροπεισιόδιόν των! Κάποιος όμως υπενθυμίζει την γνωστήν ιστορικήν φράσιν, ότι όλα γίνονται με τὰς λόγχας, έντός του να στέκεται ναυαίς επάνω των. Δι' αὐτὸ και ή προηγουμένη αήτη στάσις είναι και άπολύτως άπραγματοποίητος! Τι κεραινοβόλος άλλως τε, αὐτός, που τόσο πανηγυρικῶς

προαναγγέλλεται; Και ποίος πιστεύει πλέον, ότι τὸ Έλληνικόν Κράτος ήμπορεῖ να καταλυθῇ με μία μονοκονδυλιά;

ΕΝ τῷ μεταξύ, δια να άποφυγῇ, προφανῶς, άνεπιθύμητον συνάντησιν με τόν Ν. τέως άρχηγόν του, ο Ν. Περικλής Άγγ.ρ.π.λ.ς, προφώς άπονευροθῆς και αυτοδουικόν-μενος πλέον, άνεχώρησε δια Παρίσιους, όπου, εν τούτοις, δεν έχει άνάγκην να τελειοποιηθῇ εις τὰ γαλλικά. Μερικοί κύκλοι διατείνονται ότι ή άναχώρησις αήτη όφείλεται εις την στενωγορίαν, την όποίαν ο Ν. πρώην ύπουργός των Έξωτερικών και των Έσωτερικών θα ήσάνετο παρευρισκόμενος εις την κοινοβουλευτικήν έπίθεσιν, δια την όποίαν όπλήζεται ο Ν. Κ.ν.δ.λ.ς. Άλλοι πιστεύουν, ότι ο Ν. Άγγ.ρ.που.ος έκουράσθη πλέον να εινε διαρκῶς εις τὰ έσω και εις τὰ έξω. Τὸ πιθανώτερον όμως, κατά τους καλῶς πληροφορημένους κύκλους, είναι ότι ο συμπαθής πορρορημένος κύκλος, εις τὰς τὰς ζητήματα όλων των ύπουργείων, μετεκλήθη υπό της Γαλλικής Κυβερνήσεως δια την μετεκπαίδευσιν όλων των ύπουργών του Ν. Δουμέρκι. Και, φωνικά, θα όμιλήσῃ, τότε εις την Γαλλικήν Βουλήν, Έλληνιστί...

ΓΕΝΙΚΩΣ έχειροκροτήθη εις τους κοινοβουλευτικόν κύκλους ο διορισμός εις τὸν ύπουργείον της Π.δέας του Ν. Γεωργίου Π.π.ν.δ.ς... Η έγκυκλοπαιδικωτάτη μόρφωσις του, ή φωτεινή του από τινος ιδίως χρόνου εϊδίσεσις εις τὰ εκπαιδευτικά ζητήματα, ή όητορική του καλλιπεία και ή σαρηνευτική του μορφή άποτελούν προσόντα, τὰ όποια από καιρού ειχεν έπισημάνει και εκτιμήσει ο Ν. Προδουποργός, άχθεις έτσι εις την όριστικήν από μνημόν περὶ ύπουργοποιήσεως του άπόφασιν. Ο διασκαλικός κόμος θα εϋρεθ λοιπόν τόν άντάξιν του προϊστάμενον, ο όποίος μάλιστα, όπως κενείη τακτικά τὰ μαλλιά του, διαδέχεται, και θα κενείξῃ, με ίσην φροντίδα της κομψότητος του ήφους, και τους μαλλιαρούς. Ο έκκλησιαστικός κόμος έπίσης είναι ένθουσιασμένος διότι και ή Έκκλησία επί τέλους άποτελεῖ και αήτη ένα πραγματικόν Σύνδεσμον Έθνικής Σωτηρίας. Άλλά και ο Ν. Ζ.β.το.ν.ς είναι ευτυχής: Υπουργοποιούμενος ο Ν. Π.π.ν.ρ.ον, δεν θα ήμπορεῖ να τὸν έξανατινίσῃ τὰ αχμηρά του βέλη εις ευγλώττους και ένοχλητικὰς διακοπάς.

ΣΥΛΛΕΡΟΚΕΦΑΛΟΣ λοιπόν και ο νέος Υ.Υ. υπουργός των Έσωτερικών! Ο Ν. Σ.δ.ρ.ς μάς έρχεται, δια μέσον Έλβετίας, από τὰ Μετέωρα, ως άλλο μετώρον εις τόν κυβερνητικόν όρίζοντα. Και, φωνικά τῷ λόγῳ, όλοι οι Θεσσαλοί βουλευται είναι ένθουσιασμένοι, μηδ' αὐτοῦ του Ν. Άλ.ξ.δ.ρ. εξαγορευμένου. Προερχόμενος εξ άλλου από επαρχίαν, όπου ένίοτε εκτρέπονται και λησταί, ύπάχει βάσιμος έλπις, ότι όριστικῶς θα εκρίζωσῃ τὸν εινε ήσυχος, ότι δεν θα του καταπατηθῇ ο άγρός τόν όποίον κατέχει και δεν άγοράζει. Ο δε ο Ν. Γ.ν.ν.ς, εν παραλήλῳ, εκπαίδευσται εις την Άγροτικήν Τράπεζαν, έπιτυχῶς συγχρόνως όπως ή ιδιαιτέρα του πατρίς Ηλεία προβιβασθῇ εις νομόν. Τούτῳ' όπερ άποδεικνύει, ότι ο Πύργος του δεν είναι Ισπανικός. Γενική δηλ. Ικανοποίησις και δια τόν Α και δια τόν Β και δια τόν Γ. Και μόνον ο Ν. Δέλτας, έκτοπισθείς από την διοίκησιν της Άγροτικής, θα μελαγχολῇ — και δικαίως — διότι τὸ όνομά του δεν θα αναγραφῇ εις τὰς δέλτους της γεωργικής ιστορίας.

«ΕΠΙΛΑΧΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ»

ΕΞΕΔΟΘΗ & ΠΩΛΕΙΤΗ

.....ΟΙΣ ΕΙΣ ΟΛΑ ΟΙΣ.....

Τ' ΑΘΗΝΑΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Η ΟΡΓΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ

ΤΡΙΠΡΑΚΤΟΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΔΡΑΜΑ

ΤΟΥ Κ. ΜΙΧ. ΡΟΔΑ

τὸ όποιον παρεστῆθῃ πρὸ διέτις εις τὸ θέατρον Κοτοπούλη

Η ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΙΣ

Ο Ν. Θεοτοκάς, όστις όηρξεν έν Λωζάννῃ δια τὰ έλληνοτουρκικά ζητήματα ο νομικός σύμβουλος της Έλληνικής Άντιπροσωπείας, σημειώνει κατωτέρω τους σταθμούς, δια των όποιων διήλθεν από έπαιτίας ή έλληνοτουρκική ύπόθεσις. Έπί των ζητημάτων τούτων ή «Έργασία» θα εκφέρῃ εν καιρῷ και την ίδίαν της γνώμην, ήν σήμεραν οητάς έπιφυλάσσει. Έν μόνον από τούδε πρέπει να τονισθῇ, ότι τὸ μόνον πρόβλημα, δια μέσον του όποιου είναι δυνατόν να άποβλέψωμεν εις μίαν συνολικὴν λύσιν των μετά της Τουρκίας διαφορών μας, είναι τὸ πολιτικόν, έξω κάθε όρμαντισμοῦ και κάθε περιττῆς άναξέσεως τού παρελθόντος, με έμπιστοσύνην δ' έπί τού τουρκικῶ συμφέροντος, τὸ όποίον έπιβάλλει την και υπό της Άγκυρας άσκησιν ειρηνικής πολιτικής. — Σ.Σ.]

ΜΕΤΑ την συνθήκην της Λωζάννης ειχον γεννηθῇ έλπίδες, ότι, κατόπιν των όδυνηροτάτων εκ μέρους μας θυσιῶν, όριστικῶς θα έρρουθίζοντο αι μεταιχύν τιν δύο Κρατῶν σχέσεις. Αί έλπίδες όμως αὐται άπεδείχθησαν φροῦδα εϋθύς ως έτέθη έν ισχύϊ ή συνθήκη αήτη.

Παραμένουν δια τούτο άλλα μέχοι σήμεραν πλείστα ζωτικά ζητήματα, δια τὰ όποια εύλογώτατα ενδιαφερεται ή κοινή γνώμη, διότι ταῦτα όμι μόνον συνδέονται στενώτατα προς τὸ όλον προσφυγικόν πρόβλημα και την τύχην πολλῶν χιλιάδων όμογενῶν κατοίκων της Τουρκίας, άλλα και διότι εκ της έπιλύσεως αὐτών εξαρτῶνται αι σχέσεις καλῆς γειτονίας μεταξύ Έλλάδος και Τουρκίας. Δεν είναι δια τούτο άσκοπος ή έρευνα των ζητημάτων και από τινε σταθλῶν της «Έργασίας».

Ός γνωστόν δια της συμβάσεως ανταλλαγῆς της 30ής Ιανουαρίου 1923 έπαβλήθη ή ύποχρεωτική ανταλλαγή των έλληνικῶν πληθυσμῶν Τουρκίας και των Μουσουλμάνων Έλλάδος, εξαίρεσει των έν ταις περιφερείαις Κωνσταντινουπόλεως και Αιπικής Θράκης εκκατεστημένων, και δια της συνθήκης της Λωζάννης άνεγνωρισθῶσαν δικαιώματα μειονοτήτων εις τους εξαίρουμένους της ανταλλαγῆς και δι' ιδιαιτέρας συμβάσεως κατοχυρωθῶσαν δικαιώματα εκκαταστάσεως και διαμνησιν έν Τουρκία εις τους δικηκούς των ύπογραφασών την συνθήκην Δυνάμεων και συνεπὸς και εις τους Έλληνας ύπηκόους.

Εϊδικότερον, ή συνθήκη ανταλλαγῆς όρισεν, ότι ή Μικτή Έπιτροπή της ανταλλαγῆς θα εκτιμήσῃ και εκκαθαρίσῃ τὰς περιουσίας των ανταλλαξιμῶν, δια τὰ παραδῶσῃ εις έκαστον αὐτῶν δώλῳσιν εμφαίνουσιν τὸ εις έκαστον όφειλόμενον ποσόν και, ότι, αν κατά την τελικήν εκκαθάρισιν ύπάρξῃ διαφορά μεταξύ των έλληνικῶν και μουσουλμανικῶν περιουσιῶν, αήτη θα καταβληθῇ υπό του όφειλόντος Κράτους εις τὸ έτερον εις μετρητὰ ή εις όμολογίας.

Όσον άφορῶ τὸς μη ανταλλαξιμους κατοίκους Κωνπόλεως συνωμολογήθη, ότι οὔτοι θα άπολάβουν των αὐτῶν όστικῶν και πολιτικῶν δικαιωμάτων, ως και οι Μουσουλμάνοι, και ότι δικαιοσύνη να παραμεινουν έν Τουρκία ή να έπιστρέψουν, αν εϋρίσκοντο έξω αήτης, και να άπολάβουν άκωλύτως της έλευ-

θερίας των και των δικαιωμάτων αὐτῶν ιδιοκτησίας.

Τέλος, ως προς τους Έλληνας ύπηκόους, ή σύμβασις εκκαταστάσεως όρισεν, ότι οὔτοι, ως και πάντες οι άλλοδοτοί Σύμμαχοι, έχουν πλήρη έλευθερίαν εισόδου και εκκαταστάσεως έν Τουρκία και τὸ δικαίωμα να άποκτοῦν, κατέχουν και άπαλλοτριούν πᾶν είδος κινητῆς και άκινήτου περιουσίας. Άν ξετελοῦντο πιστῶς αι άνωτέρω συμφωνίαι και εγίνετο ή εκκαθάρισις των περιουσιῶν των ανταλλαξιμῶν, άναμφισβητήτως ή Τουρκία θα άπεδεικνύετο χρεώστις προς την Έλλάδα πολλῶν εκατομμυρίων άγγλικῶν λιρῶν. Αφ' έτέρου δε οι άναχωρήσαντες εκ Κωνπόλεως, μετά την μικροασιακήν καταστροφήν, θα έπέστρεφον εις Κων)πολιν και θα άνακατελάναν τὰς περιουσίας αὐτῶν, τὰς όποιās κατέσχευεν ή τουρκική Κυβέρνησις. Και τέλος οι Έλληνες ύπηκοοι, οι κύριοι περιουσιῶν έν Τουρκία, θα είχαν τὸ δικαίωμα να εξακολουθοῦν παραμένοντες έν Τουρκία και κατέχοντες τὰς περιουσίας αὐτῶν.

Οι Τούρκοι, άντιληφθέντες, ότι δια της εφαρμογῆς των έν Λωζάννῃ συμφωνηθέντων δεν θα ήδύναντο να σφετερισθοῦν τὰς έλληνικάς περιουσίας αξίας πολλῶν εκατομμυρίων λιρῶν και να εκρίζωσουν τόν μη ύπαχθέντα εις ανταλλαγήν Έλληνισμόν της Τουρκίας άφρονούντες, ότι ή Έλλάς δεν ήδύνατο να εξαγκάσῃ αὐτοὺς εις εκτέλεσιν των συμφωνιῶν και ότι αι ευρωπαϊκαί Δυνάμεις ήσαν τελείως άδιάφοροι προς τὰ δίκαια του Έλληνισμοῦ, κατήρτισαν εϋθύς εξ άρχῆς πρόγραμμα μεταώσεως της εκτέλεσεως των ύποχρεώσεών των.

Η πραγματοποιήσις του προγράμματος τούτου άντετέθη εις την παρὰ τη Μικτή Έπιτροπή της ανταλλαγῆς τουρκικῶν άντιπροσωπειῶν, καταρτισθείσαν εξ έπιλεκτῶν μελῶν του κεμαλικῶ έπιτελείου. Τρεῖς των χρηματοδοτῶν προέδρων της άντιπροσωπείας ταῦτης διετέλεσαν έκτοτε και επί πολύ — δύο δε τούτων άκόμη — ύπουργοί της Τουρκίας, συγχίζοντες και έν τη Κυβερνήσει τὸ πρόγραμμα, τὸ όποίον εϋφημοζῶν δταν προήδρευον της τουρκικής άντιπροσωπείας.

Οι εϋφύεστατοι οὔτοι Τούρκοι κατόρθωσαν να μεταώσουν την εκτίμησιν και εκκαθαρίσιν των περιουσιῶν των ανταλλαξιμῶν, να δημοιογήσουν τὸ άνύπαρκτον ζήτημα των «εταμπλι» και να καταστήσουν άδύνατον την άπόδοσιν των περιουσιῶν των εις τους Έλληνας δικηκούς. Και συνάμα έπέτυχον ίνα, δια διαπραγματεύσεων και συμφωνιῶν, γενομένων αεταξὺ των δύο Κυβερνήσεων, κατά παρόβασιν προφανῆ της συνθήκης της Λωζάννης, κατά Ιούλιον 1925 και τελικῶς την 1ην Δεκεμβρίου 1926, στερεωθῶν οι άπόντες εκ Κωνσταντινουπόλεως όμογενεῖς τὸ δικαίωμα επανόδου εις τὰς έστίας των και επανακήσεως των περιουσιῶν των, και να παραωρηθῇ εις την Τουρκίαν τὸ δικαίωμα να εξαγοράσῃ τὰς έν Τουρκία, πλην της Κων)πόλεως, περιουσίας των Έλλήνων δικηκῶν. Και ενώ ή Τουρκία, ως προειρηται, εάν εγίνετο ή εκτί-

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

μηνος των ανταλλαξιμων περιουσιων, θα ητο χρεωστις προς ημας εκατομμυριων λιρωδ, η συμφωνια της 1ης Δεκεμβριου 1926 εδεχθη ινα η Ελλαδ χορηγήση την εγγυησιν του Διεθνους Έλέγχου μέχρι ποσού 500.000 λιρωδ, αν η αξία των εν Έλλάδι περιουσιων των Τουρκων υπηκόων απεδεικνυτο μετά την εκτίμησιν ανωτέρα της αξίας των εν Τουρκία περιουσιων των Έλλήνων υπηκόων. Η συμφωνία αυτή, αποδεχθείσα την τουρκικήν ταύτην αξίωσιν, ήγγονησε τελείως το ότι η εν Τουρκία περιουσία των ανταλλαξιμων Έλλήνων εινε κατά πολυ ανωτέρα της εν Έλλάδι περιουσίας των ανταλλαξιμων Μουσουλμάνων.

Όταν επρόκειτο να γίνουν αι συμφωνίαι του Ιουνίου 1925 και της 1ης Δεκεμβριου 1926, πολλοι γνώσται των εν Τουρκία πραγμάτων έσπευσαν αυτοκλήτοι να εκφράσουν εις τους παρ' ημιν αρμοδίους, ότι, κατά την εκ πείρας κτηθείσαν γνώμην των, οι Τούρκοι ουδέ τας νέας συμφωνίας, τας παραβιάζουσας τας εν Δωζινηνη αναληφθείσας υποχρεώσεις των, θα έτιθον και ότι το μόνον αποτέλεσμα των συμφωνιών τούτων θα ητο να συγκατατεθώμεν εις νέας θυσίας, άνευ ουδενός ανταλλάγματος. Αι γνώμαι αυται επηλύθησαν καθ' όλην την γραμμήν. Καί, όπως η θέσις ημών κατά τον Δεκέμβριον του 1926 ητο χειροτέρα της θέσεως, ην είχομεν τον Ιούνιον του 1925, ότε πολλοί απέλειε έφρόνουν, ότι ελπίθησαν αι μεταξύ των δύο Κρατών προστριβαί, ούτω και σήμερα ευρισκόμεθα εις άπειρους χειροτέραν θέσιν της του Δεκεμβριου 1926.

Και τοιουτοτρόπως μέχρι σήμερα, καίτοι παρήλθον εξ έτη από της συστάσεως της Μικτής Έπιτροπής, ουδ' ήχησε καν η εκκαθάρισις των περιουσιων των ανταλλαξιμων, άνευ της οποίας εινε αδύνατον να λυθί το ζήτημα των προσφυγικών αποζημιώσεων, το οποίον θα καταστή γάγγραινα άνιατος διά το Κράτος. Αφ' έτέρου οι άναρχοι ήσαντες εκ Κων'πόλεως όμογενείς σφεοδρύνται από εξαετίας των εισοδημάτων των κατασχεθεισών περιουσιων αυτών, τα όποια εισπράττει και διανέμει η Τουρκική Κυβέρνησις εις τους Μουσουλμάνους. Καί τέλος, παραμένει εκκρεμής η εκκαθάρισις των εν Τουρκία περιουσιων των Έλλήνων υπηκόων.

Ηδη διεξάγονται και πάλιν διαπραγματεύσεις. Κατ' αυτάς, όμολογουμένως, λεπτοτάτην έχει σήμεραν θέσιν η Έλλάς, και λόγω των συμφωνιών του Ιουνίου 1925 και του Δεκεμβριου 1926, τας οποίας και διά νόμου έπεκύρωσεν η Βουλή τον Μάρτιον του 1927, και λόγω της επί εξαετίας δλην παραταθείσης εκρήθυμω καταστάσεως. Αι βάσεις των νέων διαπραγματεύσεων, διεξαγομένων, ως εινε φυσικόν, εν έχρημιά, δεν εινε γνωστοί. Τοιτο λοιπόν μόνον δύναται να λεχθί, ότι, αν συνεχισθί η μέχρι τούδε εφαρμοσθείσα πολιτική των διαρκών διαχωρήσεων και θυσιών, ουδεμία ύπαρχει άμφοβία, ότι οι Τούρκοι διά εξακολούθησιν προβάλλοντες πάντοτε νέας απαιτήσεις κατά την παλαιάν συνήθειάν των.

Οι γνωρίζοντες εκ πείρας πικράς τα Τουρκικά πράγματα εγγονται ινα διαψευσθί η ένισχυθείσα μέχρι τούδε απαισιοδοξία των.

M. Γ. ΘΕΟΤΟΚΑΣ

Ο Άρχηγός του Έθνικού Δημοκρατικού Κόμματος δεικνύει περιέργον σπουδήν να προετοιμάσιν την έπιστολήν του εξ Εξωτερικής με πομπώδεις συνεντεύξεις προς τον καθημερινόν τύπον. Καί μās πληροφορεί διαρκώς ότι επανέρχεται διά να ξεκαθαρίσιν τας εϋθύνας του, νοσταλγών μίαν εύκαιρίαν κατά την όποιαν ο ένας θα θέλησιν να αποχωρήσιν της πολιτικής δια να τον διαδεχθί ο άλλος, δεν κωλύεται δε καθόλου να παράσχη δωρεάν την θαυματουργόν του συνταγήν προς στερεοποίησιν του Δημοκρατικού Πολιτεύματος. Την διαρκή δηλαδή έναλλαγήν των δημοκρατικών Κυβερνήσεων υπό νέους δημοκρατικούς άρχηγούς. Καί ποία μίαν φιλοδοξία κρύπτονται κάτω από τας δηλώσεις αυτάς εινε προφανές. Άλλ' αν με την διαρκή αυτήν έναλλαγήν, την τόσον πολυπόδητον, μοιραίως θα ήδύνατο να επέλθη και η φθορά του Δημοκρατικού Πολιτεύματος, δεν φαίνεται να ενδιαφέρει τον ναπολεόντειον κ. Κονδύλην.

Και ως να μη άρκοΐσε τοϋτο, ο κ. Κονδύλης εμφανίζεται ως μη ενδιαφερόμενος και διά τας έξωτερικας έπιτυχίας της Κυβερνήσεως, άκολουθών προφανώς σχετικās γνώμας του κ. Κ. Άθανάτου, ως εαν η έξωτερική πολιτική να μη απέτελει ένα ενιαίον με την εσωτερικήν Κυβερνητικήν πρόγραμμα. Καί ως εαν επί τέλους η Κυβέρνησις να διέπραττε φοβερών κατά της χώρας έγκλημα σημειούσα έπιτυχίας εις το έξωτερικόν και μη παρέχουσα τοιουτοτρόπως την εύκαιρίαν εις τον Άρχηγόν του Έθν. Δημοκρατικού Κόμματος να δυσφορή και να έπισειή την κατά το διάστημα των προσφάτων εν Έσπερία μελετών του άκονισθείσαν διπλωματικήν του πανοσιλίαν.

Ο κ. Καφαντάρης έδημοσίευσεν κατ' αυτάς άρθρον πλήρες αντιράσεων. Ο τόπος τον εινε ήρεμος, άλλ' η ψυχή του δημοτική. Όμιλεί υπέρ της συνεργασίας των κομμάτων, και όμως την συνεργασίαν αυτήν, δι' αυτό τοϋτον του άρθρου τον, άμειλίκτως την τορπιλλίζει. Κόπτεται υπέρ του θγιοϋς Κοινοβουλευτισμού, άλλ' αρνείται εις το κόμμα που συνεκέντησαν επανειλημμένως παμμεγίστην λαϊκήν πλειοψηφίαν, το κοινοβουλευτικότατον δικαίωμα να ήγημονεύη εις την Βουλήν. Τεχνολόγεται ότι και η υπό του κ. Βενιζέλου γενομένη πρότασις πολιτικου δημοψηφίσματος, άρθηκε «όπισθεν της σπέρματος άνσυχίας», άλλά συγχρόνως συνομολογεί, ότι «ο μοναρχισμός έχει αποβάλει και αυτήν την διάθειν προς κίνησιν». Άλλά τότε; Ποϋ τέινει ο διαπρεπής άρχηγός του Προοδευτικού Κόμματος διά μέσον της σειράς αυτής των άλληλογροντοκοπιμύμων συλλογισμών; Άπλοΐσταται: Είς το να σπληνέσθ «την συγκέντρωσιν τόσον απορροφητικής δυνάμεως εις χείρας ενός μόνον προσώπου» (του κ. Βενιζέλου). Άλλά ποίος πατρεί διότι ο κ. Βενιζέλος εινε τόσον απορροφητικός; Ο λαός που τέτοιον τον ήλπισεν. Η ιδιοσυγκρασία του κ. Προδοιουργού, η όποια και άκριβώς του προσέδωκε αυτό το λαϊκόν κύρος. Τίσις δε και η ύπεροχή του άπέναντι έκείνων, που δεν κατορθώνουν να αποβλήθι ο κατά τον κ. Καφαντάρη «διακοσμητικός τύπος», εις τόνόποιον έχει δίδην περιέλθει η Βουλή. Λοιπόν;

Αλλά ο κ. Καφαντάρης επιτίθεται επίσης εναντίον όσων έπιστολόν, όπως λέγει, «φύβητρα άνομαλίων» έπι της σημερινής καταστάσεως, η όποια ούτω νοθεύεται, κατ' αυτόν, διότι ο λαός δεν ήμπορεί πλέον να άσκήσιν ελευθέρας και άπεριορίστας τα δικαιώματά του και χάνει την δυναμικότητά του, ως προς την οικονομικήν του άνασύνταξιν. Εινε παράδοξος όμως η γνώμη αυτή, ότι δηλ. ο λαός αισθάνεται την παραμικράν δέσμευσιν, εκβιαστικήν της εκδηλώσεως των αισθημάτων του. Τίσις μάλιστα, διά τους γνωρίζοντας την ελληνικήν ψυχολογίαν, θα ήσκει μία τοιαύτη απόπειρα δρομειάσεως, διά να επιδείξι ο λαός αντίστασιν άνυποτάξιν και άδιαφορίαν τελείως διά τους έαυτής κινδύνους. Μήπως το 1920 δεν είχε προετοιμοποιηθί διά τας συνεπείας που θα συνετίγγε η παλινορθώσις του Κωνσταντινου και εν τούτοις

τον επανέφερε εις πείσμα του παντός και των πάντων; Όπωσδήποτε, σήμεραν, η συζήτησις περί του κινδύνου εκ μιάς άνωμόλου διαδοχής της παρούσης καταστάσεως δεν γίνεται μεταξύ των κυβερνώντων τόσον όσον μεταξύ των αντιπολιτευομένων. Καί διά την καθυσχυσιν των τυχόν άνσυχούντων δι' αυτήν — μεταξύ των όποιων ήμεις τοϋλάχιστον δεν είμεθα — πολύ περισσότερον θα συνετέλει η όμόνοια του δημοκρατικού πολιτικού κόσμου παρά βυζαντινά έπικρίσεις των άκνων υπέρ της εδραιώσεως της Δημοκρατίας προσπαθειών του φυσιολογικου άρχηγου όλολήρου της δημοκρατικής παρατάξεως. Έτσι και ο κ. Καφαντάρης θα έννοήσιν ότι απ' αυτών κατά μέγα μέρος έξαρτάται η ήρεμία που και διά την οικονομικήν μας άνασύνταξιν εινε πράγματι άπαραίτητος.

ΜΕΤΑ την ήμέραν της ήμέραν άποτελεσματικωτέρων πολιτικών της Κυβερνήσεως διαγράφεται όσονούπω και πρόγραμμα έμποροναυτικής κατευθύνσεως το όποιον εκλήθη να συντάξη όλιγομελής άλλ' εξ είδημόνων υπό την προεδρίαν του κ. επί των Έξωτερικών Υπουργού Έπιτροπή, πρόγραμμα συμπληρώσεως και ένισχύσεως της φορηγού ναυτοπλοίας άλλά και έπισκευής και άνασυνκροτήσεως του έπιβατικου μας στόλου. Καί ως προς μεν την φορηγόν ναυτίλιαν φοβούμεθα ότι το Κράτος δύναται πολυ όλλα να προσφύγη η ιδιωτική πρωτοβουλία, το ελληνικόν δαιμόνιον μεγαλοϋργησεν και θα εξακολουθήσιν να κομίζει άφθονον πλοΐτον. Τούναντίον η άκτοπλοία και αι μετά του έξωτερικου μας συγκοινωνίαι, έχουν άμεσον και έπιτακτικήν ανάγκην κρατικής προνοίας. Σπασμοειδώς και πρόχειρα μέσα, επιχορηγήσεις — καθαρως ταχυδρομικαι — έποϋλυσαν πληγας, έθεράπευσαν άναγκας, έξησφάλισαν συγκοινωνίας άγρόνων γεωμύμων. Ριζικήν άναμένωμεν μελέτην, άποτελεσματικήν φανταζόμεθα άωρηγην' εισηγήσεις έπιστημονικαι εξέτεθησαν και εδημοσιϋθησαν υπό μελόν της Έπιτροπής. Τα πορίσματα της διερευνήσεως ταύτης ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως θα έγκολπώθι και θα τα ένσασκώσιν, είμεθα βέβαιοι, διότι επανειλημμένως ένόμισεν άλλά και συνεχώς έμπράκτως ένδηλώνει το ένδιαφέρον αυτου διά την Ναυτίλιαν, όπως άπεριόριστον και έπιτηγή την φροντίδα αυτου έπισφραγίζει η δια την προαγωγήν του έτέρου σκέλους της Έθνικής ήμιν Οικονομίας, της Γεωργίας, έπιδειχθείσα και έπιστεφομένη προσπάθεια.

Η Κυβέρνησις έφήρμοσε το σύστημα των Λαϊκών Άγορών, ινα έπιτύχη την βελτίωσιν των όρων της ζωής των άπώρων λαϊκών τάξεων. Τα έπιτυγχέντα μέχρι σήμεραν άποτελέσματα υπήρξαν άπολύτως ικανοποιητικά, εαν λάβη τις υπ' όψιν, ότι αι τιμαί των εις τας άγοράς ταύτας πωλουμένων προϊόντων εινε κατά μέσον όρον κατ' 30 ο/ο περιπου κατώτερα των τιμών των συνοικιακών καταστημάτων. Εινε όμως άνάγκη, αι άγοραί αυται να οργανωθώσιν συστηματικώτερον. Ουδέν σχεδόν μέχρι σήμεραν σοβαρόν μέτρον ελήφθη παρά των άρμοδίων διά την ταχείαν και όλιγοδάπανον μεταφοράν των προϊόντων από των τόπων της παραγωγής εις τας λαϊκάς άγοράς. Έπίσης δεν έπετεχθί μέχρι σήμεραν η συνηνόρησις των οικειών ύπηρεσιών της άγορανομίας μετά των επαγγελματιών και έμπορικων οργανώσεων επί τή σκοπώ ινα καταστή και εις τους εκ των λαϊκών άγορών πληττομένους οικονομικως επαγγελματίας και έμπορους άποικιακών και έγχωριων προϊόντων δυνατή η συμμετοχή εις τας άγοράς ταύτας. Είς την καλλίτεραν και πλέον συστηματικήν οργάνωσιν των άγορών άσφαλώς θα συνετέλεσε τέλος και η συνεργασία των τόπων δημοτικών και κοινοτικών άρχών. Αιά τον νέον άπαιτηγόν επί των Έξωτερικών άνοίγεται ολτως ευρύ στάδιον δράσεως. Άς μη λιπομνησθί παντός, ότι αι βιωτικαι συνθήκαι καθίστανται διαρκώς δυσκολώτεραι, αι δε απαιτήσεις των πτωχών καταναλωτικών τάξεων διά την διενεκίνωσιν του βίου των έπιτακτικαι και ένσυνώτεραι.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΑΜΥΝΑ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΜΑΣ

ΤΟ πρόγραμμα, το όποιον πρόκειται να ακολουθήσιν η «Έργασία», «σκοποΐσα την ψυχραίμον και μεθοδικήν έρευναν των ζωντανών σημερινών και άυριανών προβλημάτων της χώρας», πολεμούσα δε την προχειρολογίαν και σπασμοδικότητα των ενεργειών, με ώθει να προσπαθώ εις γενικωτάτας γραμμάς να θέσω εις την άκριβή του θέσιν το πρόβλημα της στοιχειώδους έξασφαλίσεως της άμύνης της χώρας μας.

Σπεύδω να δηλώσω προς καθυσχυσιν των τυφλώς πιστευόντων εις την άναμφισβήτητον ειρηνιστικήν άπανταχού τάσιν, ότι συμφωνώ μεν κατ' άρχήν εις ταύτην, θεωρώ όμως, ότι όρος άπαραίτητος της εις όλους τους κλάδους συστηματικής και παραγωγικής έργασίας εινε η ύπαρξις άτμοσφαιρας ήρεμίας και έμπιστοσύνης προς την ασφάλειαν και άκεραιότητα της χώρας' και έφ' όσον οι διενείες υπέρ της παγίωσεως της ειρήνης άγώνες και όργανισμοί δεν έλαβον ακόμη την μορφήν μέτρων θετικών, έφαρμοζομένων υπό μεγάλων και μικρών Κρατών, νομίζω έπιβεβλημένην την μέριμναν και την μελέτην περί της έξασφαλίσεως, εν τώ μέτρω του δυνατού, και της έμπιστοσύνης εις το μέλλον επί των ιδίων δυνάμεων.

Είς όλα τα Κράτη τα ζητήματα της άμύνης της χώρας μελετώνται έμβριθώς ου μόνον υπό των ειδικών, άλλά και υπό των πολιτικών άνδρών και του τύπου, διά να εύρεθών λύσεις, άναποκρινόμεναι προς τας τεχνικάς αντίληψεις των ειδικών, άλλά και προς τας διεθνείς πολιτικές και οικονομικές συνθήκας έκάστης χώρας. Παρ' ημιν, τούναντίον, δείγμα και τοϋτο της σπασμοδικότητος και της όλης προχειρολογίας μας, τα ζητήματα ταϋτα έρευνώμεν συνηθως μονομερώς άφ' έκάστης πλευράς.

Ένθ οι ειδικοί, στρατιωτικοί και ναυτικοί, ζητούν την πλήρωσιν όλων των άναγκών, την παροχήν όλων των μέσων διά την συγκρότησιν δυνάμεων ικανών να εκπληρώσουν εν πάση στιγμή τον προορισμόν των, να χρησιμεύσουν δηλαδή ως όργανον της Πολιτείας διά την έξασφάλισιν της άμύνης της χώρας, οι πολιτικοί άφ' έτέρου αποβλέπουσιν συνηθως εις το πρόβλημα άποκλειστικώς και μόνον από της οικονομικής του άπόψεως' δεν εισέρχονται καν εις την μελέτην των ζητημάτων, άλλά λέγουσιν ξηρά: Τόσα εκατομμύρια περισσεύουν η ήμπορούν το πολυ να διατεθώσιν διά τον στρατόν. Δεν σάς έρωτώμεν καν διά τας άνάγκας του, σκέψετε, τι ήμπορείτε». Καί έπειδι συνηθως περισεύματα δεν ύπαρχουν, άναβάλλεται έπ' άπειρον η στοιχειώδης σύνταξις των άμυντικών ήμιν δυνάμεων.

Δέν είδομεν ποτέ εν Έλλάδι έπιστημονικήν συζήτησιν των ζητημάτων τούτων εις την Βουλήν, τας κοινοβουλευτικές έπιτροπάς και τον τύπον, λαμβάνουσαν ως βάσιν τας όρισμένας άνάγκας, τας όποιας προτείνουν οι ειδικοί, εν αντιθέσει προς τας μελέτας και εισηγήσεις, τας όποιας βλέπομεν εις ξένας Βουλάς από μη ειδικούς. Καί αν ποτέ γίνη σχετική συζήτησις παρ' ημιν,

περιστρέφεται συνηθως εις άτομικάς γνώμας, εις προσωπικά ζητήματα η τοιαύτα παρέχοντα έδαφος εις έπιζητήσιν εύκόλου δημοτικότητος.

Θα ήθελα λοιπόν να θέσω, ως τας αντίλαμβάνομαι, τας βάσεις μιάς λογικής και μεθοδικής συζήτησεως, διά να αποβή αυτή καρποφόρος και να καταλήξη εις θετικά άποτελέσματα.

Πρωτίστως, πρέπει να έρευνηθί και να πεισθώσιν όλοι, πολιτικοί και στρατιωτικοί, τύπος και λαός, αν υπό τας κρατούσας σημεριν διεθνείς ιδέας και συνηθκας, εινε άναγκαίον, εινε άπαραίτητον η όχι, να διατηρή η Έλλάς στρατιωτικές και ναυτικές δυνάμεις εν ειρήνι, να προβλέπη την έμπόλεμον αυτών συγκρότησιν και να δαπανα συνειπώς τα μεγάλα σχετικώς ποσά, τα όποια προς τοϋτο άπαιτούνται. Έλλείπει συνηθως το θάρρος και η δύναμις να έξετασθί ούτω βασικώς το ζήτημα' οι πλείστοι το παρακάμπτουν και καταφεύγουσιν εις λεπτομερείας ή άοριστολογίας. Έάν η έπ' αυτό το κρίς εις άρνητική, εαν δηλαδή κριθί, ότι δεν εινε άπαραίτητος η ύπαρξις στρατού, εινε έγκλημα να δαπανώμεν χάριν αυτου έκαστομμύρια, τα όποια άσφαλώς θα ήδύνατο να πληρώσουν χιλιάς άλλας άνάγκας.

Έάν τούναντίον η άπάντησις εινε θετική, εαν κριθί κατ' άρχήν, ότι χρειάζεται ακόμη η Έλλάς στρατόν, τότε δεν ύπαρχει δισταγμός: πρέπει να δοθών τα μέσα προς συγκρότησιν τοιούτου, εν τώ δυνατώ όριω της οικονομικής του τόπου άντοχής. Οι δε συντελεσται διά την θετικήν η άρνητικήν άπάντησιν εινε:

Τί κάμνουν τα άλλα Κράτη, μεγάλα και μικρά, και δι τα γειτονικά ποία η πολιτική και αι βλέψεις των, έπισημοι η ένδόμυχοι, παροδικαι η μόνιμοι, ποία αι μεταξύ άλλων σημεριναι η πιθαναι μελλοντικαι σχέσεις, ποίος ο βαθμός του κατευνασμού και της λήθης παλαιών παθών και πόθων, ποίον τέλος το όριον, μέχρι του όποιου έν Κράτος μικρόν δικαιούται επί του παρόντος να βασίζεται εις την ύπέρ της ειρήνης και της άκεραιότητος αυτου έγκαίρον και άποτελεσματικήν επέμβασιν των διεθνών οργανισμών.

Ούδεις δικαιούται να παρήβη την άντικειμενικήν και άνευ προκαταλήψεων μελέτην των συντελεστών τούτων, πριν δώσιν την επί του όλου ζητήματος θετικήν η άρνητικήν αυτου άπάντησιν. Θα ήτο αληθώς έπικίνδυνος ελαφρότης να αξιώσθιν έν μικρόν Κράτος να χαράξη πρωτότυπον πολιτικήν, ως αν ήτο μόνον εις τον κόσμον, ως εαν δεν ύπάρχον άλλα, ισχυρότερα και μάλλον προηγμένα, εις τα όποια έπιβάλλεται να δώσουν το παράδειγμα.

Το κατ' έμέ, έχω άκράδαντον πεποίθησιν, ότι οίσοδήποτε, ούτω θέτων το ζήτημα, θα καταλήξη, ότι, υπό τας παρούσας συνθήκας, η Έλλάς δεν δύναται να ζήσθ, χωρίς να έξασφαλίση τα μέσα της στοιχειώδους άμύνης και άσφύρας, άλλά και αληθώς ύπερφάνον ταύτην πολιτικήν κατορθώσαν οι Έλβετοι να γίνουν και να μείνουν ασφα-

ρήνης και της διατηρήσεως του σημερινου καθεστώτος προσπάθειαν, εις ην όφείλει να συμμετέχη.

Έφ' όσον άναγνωρίσθι η άνάγκη ύπάρξεως εν ειρήνι στρατού, προορισμόν άποκλειστικόν έχοντος την άναπτύξιν αυτου εν πάση κρίσει στιγμή εις έμπόλεμον, προκύπτει το ζήτημα του τρόπου, του συστήματος της οργανώσεως του, ώστε να διδη το παρ' αυτου έπιζητούμενον, με τα όλιγώτερα όλικά μέσα.

Η μονομερής, άποκλειστικώς και μόνον από οικονομικής άπόψεως, άντιμετώπισις του προβλήματος εν Έλλάδι κατέληξεν, ώστε επί ένα αιώνα έλευθέρου βίου, με μοναδικήν έξείρεσιν τα άμέσως προηγθέντα των Βαλκανικών πολέμων έτη, να εύρεθώμεν πάντοτε εις οίκτρον σημείον, άνέτοιμοι στρατιωτικώς έχασαμεν ούτω μοναδικας εύκαιρίας, ύπέστημεν ζημίας και πολιτικές, άλλά και όλικας, κατά πολυ ύπερβαίνουσας τας θυσίας, εις άς όφείλαμεν βαμηνδόν, σωφρονιστικά και συστηματικώς να συγκατανεύσωμεν διά την στοιχειώδη ήμιν οργάνωσιν. Δέν θα έκτασθ ύπομνησκαν εις ποίαν κατάστασιν έφθνημεν και ποίον λυπηρόν θέαμα παρουσιάσαμεν το 1878, το 1887, το 1897. Εινε άλλως τε γενική άρχή, κυρουμένη υπό της Ιστορίας, ότι αι όλικαι θυσίαι διά την άμυντικήν οργάνωσιν μιάς χώρας, έντός των όρίων της οικονομικής της άντοχής, των άναγκών, των βλέψεων και των πιθανών κινδύνων, εινε πάντοτε πολλοσημώριον των όλικών ζημιών, άς έπιφέρει η έχθρική εισβολή, η προσφυγοποιήσις των πληθυσμών, αι πολεμικαι άποζημιώσεις κτλ. κτλ. Έχομεν πικράν τούτου πείραν εκ της νεωτέρας ήμιν Ιστορίας, ως και της των άλλων ένώνων άς περιορισθώμεν να υπομνησώμεν το χαρακτηριστικόν παράδειγμα μικρού Κράτους, του Βελγίου, άμειλήσαντος, παρά τους προφανείς κινδύνους, εις ούς ήτο έκτεθειμένον μεταξύ Ισχυρών γειτόνων, την στρατιωτικήν αυτου οργάνωσιν και προσελκύσαντος ούτω τους κατακτητικούς πόθους των Γερμανών, τους όποιους είμαι βαθώς πεπεισμένος, θα συνεκράτει Ισχυρά, ως ήτο δυνατόν, αντίστασις, προβλεπομένη εκ μέρους των Βέλγων.

Από της οικονομικής και μόνον πλευράς όρμώμενοι, κατά καιρούς ένεφανίσθησαν και παρ' ημιν εισηγηται συστήματος, αντιθετου προς όλα τα Ισχύοντα εις όλα τα άλλα εύρωπαϊκά Κράτη, του έλβετικού τοιούτου. Άνεξαρτήτως μωρίων λόγων διαφόρου πολιτισμού, διαφόρων γειτόνων, διαφόρων σχέσεων και βλέψεων αυτών, δι' ούς η εισαγωγή τοιούτου συστήματος εν Έλλάδι θα ήτο ούτοπια, εινε περίεργον, ότι οι εισηγηται αυτου δεν έλαβον ποτέ τον κόπον να έρευνήσουν ποία τα χρηματικά ποσά, τα όποια άνέκαθεν και συγκεκριμένως τα τελευταία μεταπολεμικά έτη δαπανα το άναμφισβήτητως φιλεργνηκώτατον τοϋτο Κράτος διά την ζηλότυπον προστάσιαν της άκεραιότητος του. Έάν άνείκοιεν τα υπό της Κοινωνίας των Έθνών εκδιδόμενα δελτία, όπου έμφαίνονται οι στρατιωτικοί προϋπολογισμοί όλων των Κρατών, θα έκπλαγούσιν πρό ποσών, τα όποια θα ήτο εύτυχς και ο μάλλον άπαιτητικός Έλλην στρατιωτικός άν διετέλετο διά την άμυναν της χώρας μας. Καί δεν εινε ύπερβολή εαν βεβαιώσθ τις, ότι με την ειρηνικήν και σόφροναν, άλλά και αληθώς ύπερφάνον ταύτην πολιτικήν κατορθώσαν οι Έλβετοι να γίνουν και να μείνουν ασφα-

στοι από τους ισχυρούς γειτόνους των και κατά την τελευταίαν καταγίδια: ο άμφιβάλων άς άνοιξη την έπίσημον περί του πολέμου έκθεσιν του Γερμανικού Έπιτελείου (σελ. 54) όπου θά άναγνώσκη:

«Τήν έπίσημην κυκλώσεως του Γαλλικού Στρατού διά της Έλβετίας άπερριψεν ο Κόμης Schlieffen (άρχηγός του γερμανικού Έπιτελείου από 1891 — 1906) διότι έπρεπε προς τουτον πρώτον να κατανηκθώ ο έτοιμοπόλεμος έλβετικός στρατός, ένφ τούναντιόν τώ μέν Λουξεμβούργον δέν είχε στρατόν, τώ δέ Βέλγιον πιθανώτατα θά άπέσυρε τόν άσθενή στρατόν του εις τά φρούριά του», άφίνον ούτω έλευθέραν την διάβασιν εις τούς Γερμανούς. Ίδου διατί, παρά πάντας τούς πολιτικούς κινδύνους, τούς όποιους ήτο ένδεχόμενον, ότι θά προύκαλει, ως όντως προύκάλεσεν, ή παραβίασις της βελγικής ουδέτερότητος, κυρίως δέ τόν κίνδυνον της άγγλικής έπεμβάσεως, έπρωτιμή ή λύσις αύτή διά λόγους καθαρώς στρατιωτικούς υπό του γερμανικού Έπιτελείου πρώτον και υπό της ρυμουλκουμένης υπό τούτου γερμανικής Κυβερνήσεως έπειτα.

Έφ' όσον λοιπόν δέν υπάρχει σύστημα οικονομικώτερον, έγγωώμενον την παρασκευήν στρατού, ούτε πρόκειται να έπινοήσωμεν νέον τοιοϋτο, άναγκαστικώς όφείλομεν να άκολουθήσωμεν τας άπανταχοϋ παραδεδεγμένους διά την όργάνωσιν στρατού, στόλου και άεροπορίας, εν ειρήνι και εν πολέμω, άρχάς, να προσαρμόσωμεν δέ άπλως τάυτας εις τας συνθήκας και τας οικονομικάς δυνάμεις της χώρας ήμών. Νά έμμείνωμεν δέ εις την μεθοδικήν έφαρμογήν του έφάπαξ αποφασισθέντος προγράμματος, άποφεύγοντες τας συνεχείς αλλαγάς ιδεών, αι όποιαι πάσαν παρ' ήμιν όργάνωσιν καθιστούν βραδείαν, άτελή και ένιστε αδύνατον, μόνον δέ σπατάλην χρόνον και χρήματος προκαλοϋν. Νά κατανείμωμεν τέλος τας άναγκαίως δαπάνας εις σειράν τινων έτών, αναλόγως της πολιτικής καταστάσεως και των πόρων του Κράτους, διά να μη υπερβώμεν τά όρια της οικονομικής τούτου άντοχής. Ή Έλλειψις μεθόδου και συνεχείας, ή σπασμωδικότης σκέψεων και αποφάσεων, αι διαρκείς αλλαγαι ιδεών και προσώπων άπετέλεσαν πάντοτε τή κύρια αίτία της παντοίας, και δι' της στρατιωτικής ήμών κακοδαιμονίας.

Άς πάρωμεν τέλος μίαν οίανδήποτε άπόφασιν, άλλ' άς την έφαρμόσωμεν, εάν θέλωμεν να έχωμεν έξησφαλισμένην όποσοϋν την άμυναν του έδάφους μας: άς δώσωμεν προς τουτο τή άναγκαία όλικά μέσα. Τό ζήτημα του στρατού, ως και τώ της έξωτερικής πολιτικής πρέπει να μένουν έκτός του πολιτικού ανταγωνισμού, διότι άκριβώς θέλουν συνέχειαν. Οί στρατοί δέν αυτοσχεδιάζονται, ίδίως με την πολύπλοκον μορφήν που έχουν πλέον λάβει: χρειάζεται να έργασθώμεν σήμερα, όχι διά την αύριον, ή όποια δέν έγκυμονεί κινδύνους, άλλα διά να έχωμεν, έστω και μετά έτη πολλά, προπαρασκευάσει την στοιχειώδη άμυνάν μας.

Σχετικώς με τά όλικά μέσα, τώ όποια χρειάζονται, δέν πρόκειται βεβαίως εις τας όλίγας αύτάς γραμμάς να εισέλθωμεν εις λεπτομερείας και όπολογισμούς: έργον της Κυβερνήσεως είναι να καθορίση τας θεμελιώδεις βάσεις, των δέ άρμοδίων υπηρεσιών ή προσαρμογή των διατιθεμένων μέσων εις τας άνάγκας. Θά έπρεπε μόνον να ύπομνησθώ εις πολλούς, άγνωστους την πραγματικότητα, ότι τά άπαιτούμενα όλικά

μέσα είναι μοιραίως μεγάλα γενικώς άλλα και ειδικώς δι' ήμάς, ένεκα πλειόνων δυσμενών συνθηκών.

Πρώτον, διότι παρήλθον 25 έτη, άφ' ής τό πρώτον έγινε παρ' ήμιν σοβαρά προμήθεια πολεμικού όλικού, προσωρισμένη άλλως τότε, ως γνωστόν, διά στρατόν έξήκοντα χιλιάδων άνδρών. Τό μέγιστον μέρος του όλικού τούτου, ένεκα των γνωστών πολεμικών και πολιτικών περιπετειών, άπωλέσθη ή έφθάρη και συνεπώς ευρέθημεν, όταν έληξεν ο πόλεμος, σχεδόν γυμνοί από παντός έφοδίου.

Δεύτερον, διότι έκτοτε έδημιουργήθη σωρεία πολεμικών ειδών, άγνώστων άλλοτε, άπαραίτητων σήμερον, έξ ίσου όπως είναι τό όπλον ή ο άρτος, δι' ένα στρατόν. Και των νέων τούτων πολεμικών μέσων έστερούμεθα έντελώς, όταν έληξεν ο πόλεμος, ένφ εις τά πλείστα των άλλων Κρατών είχαν δημιουργηθή διαρκούντος του πολέμου μεγάλοι των όλικών τούτων ποσότητες: Τοιαύτα είδη είναι όλον τό άεροπορικόν όλικόν, τά μέσα της άμύνης κατά των άσφυξιογόνων, τά όπλοπολυβόλα, τά ποικίλα είδικά νέα πυροβόλα και τά βλήματα αυτών και πλήθος άλλων νέων και όλονέν έξελισσόμενων τελειοποιήσεων. Είναι εύνόητον δέ ότι ο στρατός, ο στερούμενος όλων αυτών των μέσων, τί-

θεται μοιραίως μόνος του εις ύποδεεστέραν μοίραν άπέναντι των διαθετόντων τοιαύτα γειτόνων του: άκόμη δέ μεγαλειτέρα είναι ή άνάγκη της βελτιώσεως και του όλικού και του προσωπικού, δηλ. της εκπαιδεύσεως, διά στρατούς μικρούς άριθμητικώς, ώστε να άντισταθώσι κάπως την μειονεκτικότητα εις άριθμόν.

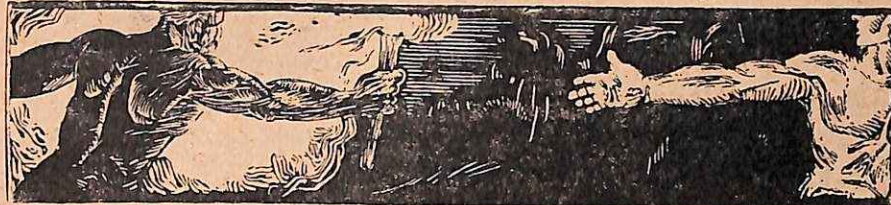
Τρίτον, διότι στερούμεθα σχεδόν έντελώς πολεμικής βιομηχανίας και έμμεθα συνεπώς ήναγκασμένοι να έχωμεν ποσότητα τινα έπαρκή των διαφόρων έφοδίων, των όποιων είναι βραδυτάτη και ένιστε αδύνατος ή άπόκτησις την στιγμήν της άνάγκης: ένφ εις τά βιομηχανικά Κράτη ή έντεινομένη κατά την κρίσιν του άνταγωνιστή παραγωγή έξυπηρετεί όλας τας άπαιτήσεις της καταναλώσεως.

Αυτά όλα πρέπει να τά έχωμεν ύπ' όψει διά να μη έκπληττώμεθα έκάστοτε: έπαναλαβάνω, ότι όλα είναι συνέπεια της κατά βάσιν άποφάσεως περί της άνάγκης ή μη της ύπάρξεως στρατού. Άπό τόν λογικόν αυτόν ειρμόν ουδείς δύναται ούτε έχει δικαίωμα να διαφύγη. Ό,τι γίνι πρέπει να είναι συνειδητόν, εν πληρει συναισθήσει των άναλαμβάνοντων εύθυνών.

Στρατηγός ΑΛΕΞ. ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

Πάντοτε στο χέρι
κάθε καλού καλού
βού δά δῆλε ένα
διχαρέλο κορέλια

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Α.

ΤΟ μέγιστον έθνικόν ενδιαφέροντος ζήτημα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είναι ή ζωνή κατά την συνεδρίαν της Βουλής της 20ής Δεκεμβρίου, παρέχον χρηστά έλπίδας, ότι θά όργανωθή τέλος τουτο επί ένός καθωρισμένου σχεδίου και τύπου και τας πραγματικάς έπιστημονικάς άνάγκας του τόπου πληρούντος, άλλα και την έπαρκειαν του έπιστημονικού έμψυχον και άψύχον όλικού έξησφαλίζοντος, του άπολύτως τολάχιστον άναγκαίου διά την καλήν και σκόπιμον αυτού λειτουργίαν.

Τό ζήτημα είναι ή εκ της πολλαχόθεν έγερθείσης φωνής υπέρ «όλοκληρώσεως», ως λέγουν, του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Και ολοκληρώσις είναι βεβαίως μία μεγάλη και ώραία λέξις, δέν δίδει όμως καμμίαν σαφή ιδέαν του τί άκριβώς διά ταύτης νοείται. Φαίνεται, ότι μάλλον δι' αυτής υποδηλώνται ή κατ' εικόνα και όμοίωσιν προς τό Πανεπιστήμιον Αθηνών συμπλήρωσις αυτού.

Άλλ' εκ της γενομένης συζητήσεως εν τη Βουλή, έφάνη, ότι και ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως άποστέγει δρθώς, όπως και οι πλείστοι των λαβόντων τόν λόγον, τόν τύπον τουτον. Και προέκυψεν, αν και ακαθόριστος όλως, ή γνώμη, ότι εις τό δεύτερον Έλληνικόν Πανεπιστήμιον, πρέπει να δοθώ κατεύθυνσις πρακτικώτερα και καλλίτερον προσαρμοζομένη προς τας ειδικάς συνθήκας της εν τη Μακεδονική πρωτευούσθ ιδιοσεώς του.

Ή βασική νόσος, ένεκα της όποίας δέν κατέστη δυνατόν άκόμη τό Πανεπιστήμιον της Θεσσαλονίκης να ικανοποιήση τούς πόθους των Μακεδόνων και της Έλληνικής πολιτείας, έπήρξεν, ότι δέν έχοράχθη εύθης έξ άρχής ή όργάνωσις του επί καθωρισμένου τύπου. Έθνικοί λόγοι άπλως δηγόρευσαν εις τούς ιδρυτάς την κατά τό δυνατόν ταχύτεραν αυτού εμφάνισιν. Άλλ' όταν έθνικοί ή πολιτικοί λόγοι μόνον όποκινούν την όργάνωσιν Πανεπιστημίου, ιδρύεται δέ τουτο μετά σπουδής, χωρίς να μελετηθών καλώς οι όροι της ευδοκίμεσός του, δέν είναι δυνατόν να στηριχθών μεγάλοι έλπίδες επί την ευδοκίμειαν αυτού. Δι' αυτόν τόν λόγον δέν ηυδοκίμησαν τά Πανεπιστήμια της Βεζούτης και των Σκοπίων, ως δέν ηυδοκίμησαν, όσον προσδοκάτο τουλάχιστον, όλα τά μεταπολεμικά ιδρυθέντα εν Ίταλία Πανεπιστήμια ή μεμονωμένα Σχολαί, καθ' α Ίταλός συνάδελφός μου μ' έβεβαίωσεν. Έλλειψις κυριώτατα επαρκών έφοδίων εις έμψυχον και άψυχον έλικόν.

Πολύ πρακτικώτερα και σοφώτερα έσκέφθησαν οι Έβραίοι, όταν ίδρυσαν πρό

τετραετίας τό Πανεπιστήμιον της Ίερουσαλήμ, όπερ είχαν την ευκαιρίαν να έπισκεφθώ. Δέν ήτο βεβαίως ή Γαλιλαία ο τόπος της έπιστημονικής επαγγελίας, εις τόν όποιον θά προσέτρεχον οι νομικοί και οι ιατροί διά να γενθύν τούς καρπούς της Έπιστήμης. Ίδρυσαν μόνον Σχολήν Έβραϊκής και ανατολικών γλωσσών, προσήρτησαν δέ δύο εν άρχή άριστα λειτουργούντα ίνστιτούτα έρευνών, εν διά την μελέτην των λυμαινόμενων την χώραν έπιτοπίων νόσων και έτερον διά την σπουδήν του γεωλογικού και μεταλλευτικού πλούτου της χώρας.

Δέν είχε όμως εύτυχώς άνάγκη να όδοιοπορήσωμεν μέχρι της Ίερουσαλήμ διά να αντίλησώμεν από την σοφίαν του Σολομώντος. Εις προσφάτους εύτυχεστέρους χρόνους είχαν την ευκαιρίαν να όργανώσωμεν έξαιρετικώς καλώς μελετημένον, αναλόγον τύπου, τό Πανεπιστήμιον της Σμύρνης, από όργανωσιν της περιοχής και ειδικότητος του Καραθεοδωρή. Δέν ηυτυχήσαμεν να ίδωμεν τας πύλας του άνοιγομένης προς τας τέχνας μας. Έν μόλις έτος άφ' ής έδεμελιότιον, μετεφέρετο εν σπουδή και τό τελευταίον βιβλίον της πλοσίας βιβλιοθήκης του και τό τελευταίον όργανον της συλλογής του.

Άλλ' έχωμεν πρό ήμιν τό πρωτότυπον του όργανισμού έτοιμον, επί του όποιον πρέπει να έργασθώμεν διά τό δεύτερον Έλληνικόν Πανεπιστήμιον, λαμβάνοντες όνυχόνως υπ' όψιν και ό,τι ήδη έγένετο και τας τοπικάς και οικονομικάς συνθήκας.

Άς τό συνοψίσωμεν: Φιλολογική σχολή με περισορίαν έντασιν ως προς τας βυζαντινάς σπουδάς και την ίστορίαν και φιλολογίαν των Βαλκανικών λαών. Σχολή Πολιτικών Έπιστημών, έλλείπουσα από τό Πανεπιστήμιον Αθηνών. Ός προς την άνάγκην ιδρύσεως Νομικής Σχολής, άρμοδιότεροι έμψυ να γνωματεύσουν είναι βεβαίως οι αναλαμβάνοντες την προμελέτην κ. κ. άρχηγοί των κομμάτων, άπαντες νομικοί. Πάντως όμως Νομική Σχολή δύναται να ιδρυθή υπό τοιοϋτους περιορισμούς, ώστε αυτή να μη αποτελή δεύτερον θύραν, εύκολίνουσαν την είσοδον των άφελεστέρων εις τόν υπερπληρωθέντα ήδη παρόδισον του έπιστημονικού παραοισμού. Υπόχρη άκόμη προσρητημένη ή Ασολογική Σχολή, αν και βεβαίως ή Θεσσαλονίκη, άπέχουσα δεκάδας χιλιομέτρων από του πλησιέστερου δάσεως, δέν αποτελεί την ιδεώδη στήλην διά τολάτην Σχολήν. Παρά ταύτην, πρέπει να ιδρυθή πρωτίτως Έμπορική Σχολή, ή καλλίτερον πόσης άλλης προσαρμοζομένη προς τόν χαρακτήρα της πόλεως.

Όχι όλιγώτερον ένδεδημένη είναι ή ίδρυσις Γεωπονικής Σχολής. Έλέχθη, ότι

υπάρχει έλλειψις άρκείων έπιστημόνων γεωπόνων. Δέν τό νομίζομεν. Πιστεύομεν όμως, ότι θά έβλάπτετο ή γεωπονία εν Έλλάδι αν και τούς όλίγους άπομένοντας καλούς άπεσώμεν από γονιμωτέρας διά την άνάπτυξιν της έργασίας. Και διά τουτο, άλλα και διά λόγους έπιστημονικούς και πρακτικούς συγχρόνως, θά έπροτιμώμεν την προσάρτησιν Γεωπονικού ή Άγρονομικού Ίνστιτούτον μελέτης και έρευνής των γεωργικών προϊόντων της χώρας μας, μετά τμήματος τυροκομίας και έργαστηρίον φυτοπαθολογικού. Εις τό Ίνστιτούτον τουτο θά ήδύναντο να μετεκπαιδευάνται και οι άπόφοιτοι των άλλων άνωτέρων ή μέσων Γεωπονικών Σχολών της Έλλάδος.

Και αι βιολογικά έπιστήμαι, αι όποιαι εις τά Αμερικανικά Πανεπιστήμια άποτελούν τόν μάλλον άνεπτυγμένον κλάδον και εν Εδρώπῃ έντατικώς καλλιεργούνται, θά ήδύναντο να τύχουν έρευνητικού τινος σταθμού δι' ιδρύσεως προς τό παρόν ίνστιτούτον μελέτης των νόσων των θερμών χωρών. Και Κτηνιατρική Σχολή μετά σταθμού μελέτης των έπιτοπίων νόσων, άτινες μασιίζουν τά ζώα εν Έλλάδι, θά ήτο όχι όλιγώτερον χρήσιμος. Ίσως δέ, αν τά μέσα τό έπιτρέπουν, και Ήλεκτροτεχνική.

Τοιοϋτος εις γενικάς γραμμάς τύπος θά ηυδόμηθα να δοθώ εις τό Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης και τοιαύτη πρακτική κατεύθυνσις.

Και τοιοϋτος τύπος με τά υπάρχοντα σήμερα εισοδήματα βαρυνθόν μόνον θά ήτο δυτατόν ν' άπαρτισθώ πλήρης, συνεπικουρούσης χρηματικώς και της Κυβερνήσεως. Έκ των 18 εκατομμυρίων ετησίως, άτινα διαθέτει τό Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης, τά 10 ήδη δαπανώνται διά τά έξοδα της διδασκαλίας και της διοικήσεως των ύπαρχόντων 40 καθηγητών. Διά την ως άνω συμπλήρωσιν αυτού θ' άπαιτούντο 30-40 εκατομ. διά κτίρια και έγκαταστάσεις, άνω δέ των 10 εκατ. ετησίως διά την συντήρησιν αυτού, πάντοτε με μετρίας άπαιτήσεις.

Οί Θεσσαλονικείς, πονούντες εκ της ειδικής και άρεκτά αλοήτης φορολογίας των διά τό Πανεπιστήμιον, άείουν δι' αυτής να συντηρούν πλήρεις και συγχρονισμένον Πανεπιστήμιον, περιλαμβάνον Ίατρικήν, Χημικήν, Φαρμακευτικήν και άλλας πρακτικάς Σχολάς. Δέν λαμβάνουν ούχ ήτιον υπ' όψιν, ως δέν έλαβον φαίνεται τουτο και πολλοί των εν τη Βουλή άγορευσάντων, ότι τό ζήτημα της συμπληρώσεως του Πανεπιστημίου δέν είναι μόνον ζήτημα άπλής ιδρύσεως έδρων και έξευρέσεως των καταλλήλων δι' αύτάς προσώπων και της μισθοδοσίας αυτών. Μία έδρα έφηρμοσμένης έπιστήμης άπαιτεί πενταπλασίας ετησίως δαπάνας ή μία θεωρητική, χωρίς να ύπολογισθών και τά έξοδα διά την άνέγερσιν και έγκατάστασιν του έργαστηρίου της. Ας έκστήν δέ τουτον άπαιτείται αναλόγον βοηθητικών και έπιστημονικών προσώπων, επί πλέον δέ έξοδα συντήρησης, πλουτισμού και άσκήσεως των φοιτητών.

Τά ήδη υπάρχοντα έργαστήρια της Ιατρικής Σχολής έντασθα πάντα άτελή, πολλά άνεπαρκέστατα και τινι καί όνομα μόνον έργαστήρια, έτοιμίζον παρὰ ταύτα εις τό Πανεπιστήμιον ύπέρ τά 100 εκατομμύρια, χωρίς ν' άναποκρίνονται εις τας σημερινάς έπιστημονικάς άνάγκας. Τώρα μόλις κτίει τό Πανεπιστήμιον πραγματικά ιατρικά έργαστήρια διά δαπάνης 25 εκατομμυρίων, θά χρειασθών δέ όχι πολύ δ.

ΠΩΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙΤΑΙ

ΜΙΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

σονδήποτε και αν χρήση ή σχολή αυτή διοργανώσεως, πρέπει να μη ανακοπεί, και γενικώς την λήψιν παντός μέτρου προς ύλικήν ενίσχυσιν και προς ανύψωσιν του έθνους, εις δ' επέπαινον δέον ουτος να εύρίσκειται ίνα εκπληρώση την άποστολήν του.

Φρονούμεν επίσης, ότι, η έγκαιρος και ακριβοδικαία βεβαίωσις της άμέσου φορολογίας — πρό παντός δέ του εκ της ακινήτου κτήσεως εισοδήματος — δεν είνε δυνατή άνευ κτηματολογίου και σοβαράς απογραφικής και στατιστικής εργασίας. Επιδόμενον επί της λέξεως σ ο β α ρ α ε. Το πράγμα δεν είνε βέβαια άπλοον. Απαιτεί χρόνον, έτη ίσως πολλά, δαπάνας και τεχνικών μορφωμένων υπαλληλικών προσωπικών. Αλλά πρέπει να γίνη ως έγινεν εις όλας τας χώρας, όπου εφαρμόζεται η άμεσος φορολογία. Ας μετακληθούν εν ανάγκη ειδικοί εκ Γαλλίας και Ιταλίας ίνα μελετήσουν και υποδείξουν τον τρόπον της δημιουργίας παρ' ημίν πλήρους κτηματολογίου, καθ' όσον άνευ αυτού ούτε έγγειον φορολογίαν αναλόγως της ποιότητος του στρέμματος και του είδους της καλλιέργειας θα έχωμεν, ουτε και την ένοικιαστικήν αξίαν των οικοδομών θα εξακριβώσωμεν.

Ας χωρήση λοιπόν το Κράτος προς την κατεύθυνσιν ταύτην αφοβώς, αλλά και μετά προσοχής, οργανώνων εν αγέδιον πάγιον και αναθέτον εις αυτόνομον εν ανάγκη οργανισμόν το έργον. Αποτελεί η ενεργεια προς την κατεύθυνσιν ταύτην ένα των ουσιοδεστέρων θρον διά την άπρόσκοπον εφαρμογήν της άμέσου φορολογίας και διά την επιτυχίαν εν γένει αντιμετώπισιν παρ' ημίν του προβλήματος της βεβαίωσης αυτής.

ΣΤ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Διευθυντής της Τραπεζής της Ελλάδος

ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΦΑΛΗΡΟΥ

Κυριακή

12 Ιανουαρίου

ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ

Ώρα Ένάοξεως

1.45 μ. μ.

ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΦΑΛΗΡΟΥ

ΣΚΕΨΕΙΣ ανταλλάσσονται μεταξύ των αρμοδίων διά την αναδιοργάνωσιν των Εταιρειών. Η αλήθεια είνε, ότι εις πολλάς περιπτώσεις η διαχείρισις μιας έπιχειρήσεως ανατίθεται εις έν πρόσωπον, όπερ, αντιλαμβανόμενον συν τω χρόνω ότι δύναται να κάμνη ό,τι θέλει, είνε φυσικόν να παρασύρεται πολυλάκις εις άνεπιανόρθωτα σφάλματα. (Ων μέγα μέρος θα προελαμβάνετο εάν δεν ύπήρχεν η παντοδυναμία) τα όποια καταλήγουν να στοιχίζουν πολύ ακριβά εις την έπιχείρησιν. Επειδή σχετικώς με την άνάγκη των Εταιρειών θα μελετηθή ασφαλώς το τί γίνεται εις τα πολιτισμένα Κράτη, όρθον νομίζω ήθελεν εισθαι όπως παρακολουθηθή και η ιστορία του τόπου μας, την οποίαν εις πλείεστας όσας περιστάσεις άμελούμεν να λάβωμεν ύπ' όφιν ήμών. Εξ αυτής της άφορμής παραθέτομεν την μελέτην ταύτην περί Γεωργίου Σταύρου, ως δημιουργού της πρώτης μελετημένης ανώνυμης Εταιρείας εν Ελλάδι, ήτις και δι' αυτό έθαυματούργησε.

Συνεπληρώθησαν εξήκοντα έτη από του θανάτου του. Διατηρείται εν τη μνήμη παντός Έλληνας, λόγω του ότι η εικών του έχει έπιτεθή επί του κυκλοφορούντος τραπ'ιτίου. Η άνάμνησις του Γ. Σταύρου ακόμη πρό τριάκοντα έτών, όποτε εισήλθον εις την Έθνικήν Τράπεζαν, ήτο πολύ άμυδρά, καίτοι εύρίσκοντο εισέτι εν τη ύπηρεσία υπάλληλοι της εποχής του πρώτου Διοικητού (Σίνος από το 1855, Κουτασάκης από το 1863 και Βουρινάκος όλίγον βραδύτερον). Εκ της μελέτης των έπιστολών του αρχείου Κεχαγιά, ως και μιας νέας ψυχραίμου έρεύνης του έργου του Σταύρου, καταλήγομεν εις το συμπέρασμα, ότι η Έθνική Τράπεζα εύρέθη πολύ τυχερά εις την έκλογήν του ίδρυτοϋ της.

Κατά την εποχήν έκείνην εν Ελλάδι δεν ύπήρχον ή έρείπει. Ητο δυσχερέστατον το τολήμα της ίδρύσεως μιας Τραπεζής. Ο Σταύρου, ως θα ιδώμεν κατωτέρω, ήτο ο μόνος ένδεδειγμένος προς έκτέλεσιν του έργου. Ηπειρώτης την καταγωγήν, έτυχε έπιμελημένης ανατροφής εν Βιέννῃ, ένθα κατέφυγεν η οικογένειά του. Εκεί συνέχισε το έπάγγελμα του πατρός του ως έμπόρου. Επέτυχε, οχηματίας σεβαστήν περιουσίαν. Όταν εξερράγη η επανάστασις, άπετέλεσεν ένα εκ των πυρηνών του φιλελληνισμού. Εύρίσκειτο εις διαρκή κίνησιν μεταξύ Γαλλίας, Έλβετίας, Ιταλίας, Γερμανίας και Ρωσίας. Συνεδέθη και απέκτησε την έμπιστοσύνην σημανόντων φιλελλήνων. Ήλθεν εις την Ελλάδα, έμελέτησε τον τόπον επί έτη. Εις ηλικίαν, καθ' ήν άλλοι άποσύρονται από την πραγματικήν δράσιν (57 έτών), ο Σταύρου επενόησε το δυσχερές έργον της συστάσεως Τραπεζής εν Ελλάδι, όπου δεν ύπήρχον μεν Τράπεζαι, ύπήρχον όμως τοκογλύφοι. Ο Σταύρου είχεν έπομένως να παλαίση δεινόν αγώνα εναντίον των μικροσυφερόντων της τάξεως ταύτης.

Εις το έργον του θηριάμβευσεν, ουχι εκ τύχης, αλλά διά λελογισμένην εργασίαν, φέρων μεθ' έαυτού την μεγάλην πείραν της ζωής και γνώσιν των συνθηκών των πολιτισμένων κέντρων, εν οίς επί έτη έκινείτο. Η έμπιστοσύνη, την οποίαν ενέπνεε προς τους έν τω έξωτερικώ ισχυρούς φίλους, του εξησφάλισε τα άναγκαζούντα κεφάλαια. Κατά

την ίδρυσιν δεν άφέθη εις έαυτόν, παρ' όλην την μεγάλην πείραν και τας γνώσεις του. Πάντοτε διεκρίνετο διά την μετριοφροσύνην του. Απετάθη δι' ισχυρού του φίλου προς ξένον οργανωτήν, εις το Υπουργείον των Οικονομικών της Γαλλίας, προς ένα άνώτερον λειτουργόν του.

Εσέβετο τους τύπους. Καίτοι το νέον Καταστατικόν κατηρτίσθη από τον ξένον οργανωτήν, έν τούτοις έδέχθη την συζήτησιν άρθρου προς άρθρον από την Συνέλευσιν, διατηρηθείσαν προς τοϋτο επί 9 1/2 μηνάς. (1 Οκτωβρίου 1842—15 Ιουλίου 1843). Το Συμβούλιον το έτήρει ένήμερον και των έλαχίστων λεπτομερειών. Τα δυσχερέστερα όμως ζητήματα παρεπέμποντο εις την Συνέλευσιν. Επιστρέψας άλλως τε τότε ο Κεχαγιάς εξ Ευρώπης, υπέβαλε λεπτομερή έκθεσιν περί των επενεκτέων τροποποιήσεων εις τας εργασίας, περί της δημιουργίας νέων κλάδων, ως και περί σχετικών μεταβολών του Καταστατικού. Καίτοι ο Σταύρου εύρέθη τελείως σύμφωνος, έν τούτοις η μελέτη αυτή, εισαχθείσα εις το Συμβούλιον, παρεπέμφθη εις Επιτροπήν εξ Συμβούλων, με εισηγητήν τον Κεχαγιά. Ούτω, το Συμβούλιον ένέκρινε την μελέτην επί τη βάσει του πορίσματος της ύποεπιτροπής. Πάντως παρεπέμψε το ζήτημα εις την Συνέλευσιν προς τελικήν έγκρισιν. Η Συνέλευσις εξ άλλου έσχημάτισε νέαν Επιτροπήν εκ μετόχων με εισηγητήν εκ νέου τον Κεχαγιά. Επ' επί βάσει της έγκριτικής έκθέσεως της ύποεπιτροπής της Συνελεύσεως έγινετο τελικώς άποδεκτή η πρότασις της Διοικήσεως της Τραπεζής.

Τον ξένον οργανωτήν, ο Σταύρου δεν τον ήθελεν επί πολύ. Είχε ματιάσει τον είκοσαετή μόλις τότε Κεχαγιάν, εις τον όποιον είχε στηρίξει πεποιθήσιν, — ίσως και δι' αυτό τον προσέλαβεν εις την Τράπεζαν, άφου προηγουμένως τον είχεν έπισταμένως παρακολουθήσει. Ο Σταύρου άλλωστε εύκόλως δεν ήπατάτο. Και τον απέσπασε πλησίον του Γάλλου οργανωτοϋ. Μετά χαράς δ' έπληροφορείτο μετ' ου πολύ από τον ξένον, ότι ο Κεχαγιάς ήδύνατο να τον άντικαταστήση. Αυτός ήτο και εις έκ των λόγων της ταχείας προαγωγής του τελευταίου.

Όπως ήδη εξετέθη, ο Σταύρου επέδωκε το τέλειον. Ός εκ τούτου, δεν ικανοποιείτο με την προς τον Κεχαγιάν διδασκαλίαν του ξένου οργανωτοϋ. Ωνείρεύετο ν' άποκτήση τελειότερον οργανωτήν. Ε λ λ η ν α και εβιάζετο να στείλῃ τον Κεχαγιάν εις τας πηγάς, επί τω σκοπώ ώστε να σπουδάσῃ εκ του πλησίον τον μεγάλον οργανισμόν της Γαλλικής Τραπεζής και ό,τι του παρ' αϋτῇ εκ της πολυχρονίου πείρας και της σοφίας των διοικούντων αϋτήν τελειωθέν, και παρ' ημίν εφαρμόσιμον, και να επανέλθῃ χρησιμώτερος εις την ύπηρεσίαν του καταστήματος, το όποιον μεγάλον έχον και ευεργετικόν εις την Ελλάδα προσρισμόν, ώφειλε να φροντίσῃ περί της έφικτῆς επί το τελειότερον κατάρτισεώς του.

Μνεία μεταβάσεως του Κεχαγιά εις Παρισίους έγινετο προς την Συνέλευσιν του 1848 συγχρόνως με τον διορισμόν αϋτοϋ ως μέλους της Διευθυνούσης έπιτροπής της Τραπεζής. Αποστέλλων αϋτόν εις την Ευρώπην ο Σταύρου απέβλεπε να του προσδώσῃ και το ά

παραίτητον κύρος. Καί ήτο πεπεισμένος περί της επιτυχίας, καθότι ήδη έν τη έκθέσει του προς την Συνέλευσιν είχε τονίσει, ότι η δεξιότης του Κεχαγιά περί τα λογιστικά ίδίως και την πρακτικήν εργασίαν και η άκρα άφοσίωσις του προς την ύπηρεσίαν, ήσαν εξέγυγα ίκανά, ότι θα έδικαίωαν τον σκοπόν της άποστολής του.

Ο Σταύρου εργάζεται άλλως τε ποικιλοτρόπως διά να επιτύχῃ το έργον του Κεχαγιά. Τόν έφοδιάζει με συστατικά γράμματα προς τους γνωρίμους του. Διά της Κυβερνήσεως τίθενται ένήμεροι οι Έλληνες Πρεσβευται Παρισίων και Λονδίνου, προσκαλούμενοι να τον διευκολύνουν. Καταφεύγει ακόμη και εις αϋτόν τον Βασιλέα, όπως συντρέξῃ τον Κεχαγιάν εις την άποστολήν του.

Και τον παρακολουθεί όχι μόνον διά των έπισήμων έγγραφων της Τραπεζής, αλλά και ιδιωτικώς, άποστέλλων προς αϋτόν έπιστολήν με κάθε ταχυδρομείον. Διά των έπιστολών αϋτών του παρέχει συμβουλάς. Είνε άλλθινόν, γράφει εις έπιστολήν του, «ότι έστάλης εις το έξωτερικόν διά την κατασκευήν των γραμματίων, αλλά είνε βέβαιον, ότι έπιθυμώ την τελειοποίησιν σου και την ευτυχίαν σου, διά να γίνῃς εις έαυτόν ώφέλιμος, εις την Τράπεζαν και δι' αϋτῆς εις την Πατρίδα». Φρόντισε να φωτισθῇς, γράφει εις άλλην έπιστολήν, «από τας γνώσεις του Έυνάρδου, αϋτοϋ τοϋ αξιοσεβάστου ευεργέτου. Πολύ σε παρακαλώ και πολύ σοί το παραγγέλλω να προσπαθήσῃς ν' άποκτήσῃς όχι μόνον την ευνοιάν του, αλλά και την έμπιστοσύνην του, με πολλήν ταπεινώσιν και δεικνύνων πάντοτε ότι άμβάλλεις εις τας ιδέας σου και παρακαλώ αϋτόν να σε ένισχύσῃ εις τας προτάσεις σου».

Χαρακτηριστικόν είνε επίσης και το έξής: «Και αν το όλον δεν κατορθώσῃς και το μέρος κατορθώσῃς, είνε πολύ εις ταύτας τας περιστάσεις. Και το περισσότερον: η καλλιέργεια του πνευμάτος σου προοδεύει διά της συζητήσεως μετ' τοιούτων ανθρώπων». Τοϋ ύποδεικνύει επίσης εις τί όφειλει ν' άσχοληθῇ. Απαιτώ από σε τα κάτωθι:

α) Τα οικονομικά Άγγλιας και Γαλλίας, β) Τα τραπεζικά άμφοτέρων των επικρατειών, γ) Πώς αί βούρσαι είνε συστημέναι και οι μεσίται, και δ) Τας σχέσεις των Τραπεζών με την Τράπεζαν.

Σκοπός της άποστολής σας να συλλέξητε πάν ό,τι χρήσιμον εκ τε της Άγγλιας και Γαλλίας περί τα τραπεζικά, καθώς και περί τα οικονομικά και τα των σχέσεων μεταξύ Κυβερνήσεως και Τραπεζής».

Διά τοϋ Ρενιέρη του ύποδεικνύεται εξ άλλου η μελέτη της Κτηματικής πείσεως. Επιθυμώ γράφει, έκτός των τραπεζικών, να μάθῃς και μερικά οικονομικά, διότι τα ιδικά μας κατήνησαν φανφρονάδες και παραλογισμοί, μυστήριο και άνεξηγητα εις όλους.

Δι' άλλου έγγραφου ζητεί να πληροφορηθῇ τα της Διοικήσεως των Τραπεζών Άγγλιας και Γαλλίας, και θέτει ένήμερον τον Κεχαγιάν εις έν Ελλάδα καταστάσεως, ως και της Τραπεζής. Το Υπουργείον των Οικονομικών, τοϋ γράφει, έζήτησε προφορικώς χρήματα και ο Βασιλέας με παρεκίνησεν, αλλά δεν έβγῃκα από την γραμμήν της φροήσεως. Αλλαχού δ' εξιστορών τα

δινά, έπιλέγει: «Εις όλα αϋτά τα δεινά δεν βλέπω την Τράπεζαν να ύποφέρῃ και έχω πάντοτε πρό όφθαλμών το σοφόν αξίωμα του κ. Έυνάρδου. Όλίγα κέρδισον, άλλα μη χάσῃς παντελώς».

Πλήν της άγρύπνου παρακολουθήσεως της κατασκευής όσον το δυνατόν τελειότερων τραπεζογραμματίων (σαφώς προκύπτει πως η Τράπεζα κατέληξεν από Παρισίους εις Λονδίνον και από Λονδίνου εις το τελειότερον εργοστάσιον της τότε και σήμερα εποχής, δηλαδή εις την American Bank Note Company, έν έτει 1858) πλήν της ένισχύσεως των καταθέσεων δι' άποταμιεύματος των όμογενών (διά φιλανθρωπικούς σκοπούς και εις άλλας καταθέσεις) παρατηρούμεν ότι τα μεγαλεπήβολα σχέδια του Σταύρου συνίσταντο εις την δημιουργίαν συνδέσμου της Τραπεζής μετ' αϋτών σχέσεων.

Η σημασία των μετ' αϋτών σχέσεων, έξάγεται και εκ της κάτωθι παραγράφου: «Πόσον σημαντικοί και πόσον μεγάλοι είνε οι Ρότοχιλδ, πολλάκις σοί το είπον. Ο ευτυχίας να κερδίσῃς και την φιλίαν των και την έμπιστοσύνην των απέκτησε μέγα αγαθόν... Να άποταθῇς εις τους κ. Ρότοχιλδ διά να τους πείσῃς:

1) Να θεωρηθώμεν ως ίδιον των Κατάσταμα, 2) Να κάμνωμεν υποθέσεις διά λ)σμόν των ωφέλιμους, 3) Να χορηγώμεν εις την Κυβέρνησιν χρήματα διά λ)σμόν των επί έγγυήσε, 4) Εάν η Κυβέρνησις λάβῃ ανάγκην να κατασκευάσῃ νομίσματα να δέχωνται την ένόχλησιν, 5) Αν η Τράπεζα λάβῃ ανάγκην να βοηθήσῃ τον τόπον διά δανείων επί ύποθήκη κτημάτων, να τη χορηγηθώσι μέχρι 1 — 3 εκατομμυρίων φράγκων... Επανέλθομεν τα άνω ίνα καταδείξωμεν την μεθόδον, μεθ' ης είργασθη ο Γ. Σταύρου, παρ' οϋ ο Κεχαγιάς, άνεδείχθη εις οργανωτήν του ίδρύματος. Τα πάντα έβάδιζον μετ' καταπληκτικής ταχύτητος, ίδίως διά την τότε εποχήν, και δη διά την Ελλάδα.

Όταν δέ ο Σταύρου συνήντησε την αντίστασιν της Κυβερνήσεως κατά την έκτέλεσιν του έργου του, δεν έδισατο να πείσῃ τον Κεχαγιάν (εις τοϋτο άνέμιξε και αϋτόν τον Βασιλέα) να πολιτευθῇ, χάριν αϋτών των συμφερόντων της Τραπεζής. Εύρέθη άλλως τε ο Κεχαγιάς προπαρασκευασμένος διά των ύποδείξεων του Σταύρου κατά την έν Ευρώπῃ διαμονήν του. Διά της εισόδου του Κεχαγιά εις το Κοινοβούλιον, η Τράπεζα έβάδισε ταχύτερον προς τα έμπρός, δημιουργηθέντων των κλάδων της Κτηματικής και Άγροτικής Πίστεως, ματαιωθέντων των διαφόρων άποπειρών προς ίδρυσιν χωριστών προς τοϋτο ίδρυμάτων, και οργανωθέντων των οικονομικών του Κράτους διά διαφόρων νομοθετημάτων του Ε. Κεχαγιά, ίδίως ως Υπουργού των Οικονομικών (1863 και 1867).

Καίτοι εύρίσκειτο εις ηλικίαν 84 έτών ο Γ. Σταύρου απέθανε επί των επάλξεων της Τραπεζής.

Και η ιδιαιτική του όμως δράσις και το έργον του ως πατριώτου πρό και διαρκούσης της Επαναστάσεως και διαρκούσης της Επανάστασεως, καθότι ο Γ. Σταύρου άποτελεί φυσιογνωμίαν, προς ήν η Ελλάδα όφειλε άπειρον ευγνωμόσυνην.

ΜΙΧΑΗΛ ΒΥΛΑΜΠΙΟΣ

Διευθυντής της Τραπεζής της Ελλάδος

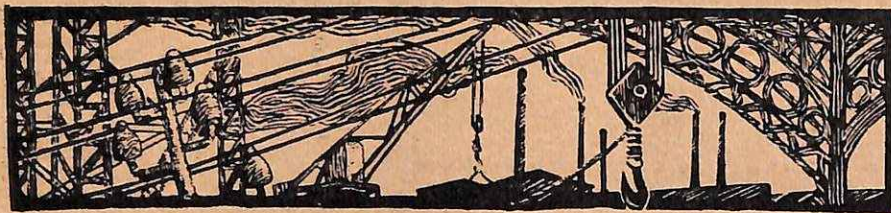
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ “ΚΡΙΣΙΣ,”

Ας μή μου καταλογισθῇ ως κοινοτοπία το ότι επανέρχομαι επί θέματος, το όποιον θεωρείται εξαντληθέν, καθόσον εύρέως συνεζητήθη έσχάτως και εις τον ήμερήσιον και εις τον περιοδικόν τύπον. Διότι, παρ' όλην την διονυσιστικήν έρευναν αϋτοϋ, δύο άπόψεις, η μεν μία έλαχίστα, η δε άλλη ούδამως εξητάσθησαν από τους άσχοληθέντας με το θέμα. Αι άπόψεις αϋται, ούσιωδέσονται και' έμέ, αξίζουν να μάς άπασχολήσουν.

Και πρώτον, δεν έτονίσθη, όσον έπρεπεν, ότι το φαινόμενον της κρίσεως η της δυσπραγίας, είνε παγκόσμιον, γενικόν, εμφανίζεται δε πολύ σοβαρότερον άλλαχού ή παρ' ημίν. Και αν άκόμη περιόριζον το άμερικανικόν «κράχ», και περιορισθώμεν εις την έρευναν της οικονομικής καταστάσεως των άλλων χωρών, θα βεβαιώσωμεν, ότι τα φαινόμενα της οικονομικής καχεξίας ένδημούν, κατά κανόνα, βαθύτατα και εις αϋτάς και εμφανίζονται πολύ στυγνότερα ή παρ' ημίν. Είνε αί συνέπειαι της έκ του μεγάλου πολέμου οικονομικής έξασθενήσεως, άλλού μὲν εμφανιζόμεναι έλαφρότεραι, άλλου δέ βαρύτεραι. Είνε η συντελούμενη βαθμύδην και κατ' όλίγον επανάμεισις της προπολεμικήν οικονομικήν ζωήν, η όποία, διαλύουσα τας παραισθήσεις, έντός των όποιων κινούμεθα, μάς επαναφέρει εις την πραγματικότητα. Αυτός, άλλως τε, ο έπαγγελματικός πληθωρισμός, τον όποιον αιτιώμεθα ως ένα των σπουδαιότερων λόγων της παρ' ημίν δυσπραγίας, εις τί άλλο όφειλεται, αν μη και εις την συνεπίαι της παγκοσμίου κρίσεως άθροαν και εύκολον προσφοράν έμπορεύματος και εις ήμάς;

Επειτα, ούδεις εκ των άσχοληθέντων με το ζήτημα, έθιξε την άποψιν: ποίας έκτάσεως θα ήτο η κρίσις και ποίας συνέπειας θα είχομεν σήμεραν να αντιμετωπισώμεν, εάν έστερείτο η χώρα του σημερινού κυβερνήτου, συγκεντρούτος, πλήν των έξαιρετικών αϋτοϋ προσόντων, και όλόκληρον σχεδόν την έμπιστοσύνην του Έλληνικού λαοϋ. Την άποψιν ταύτην θέτομεν έντελώς αντικειμενικά και έξω πάσης πολιτικής αισθηματολογίας. Ημείς πιστεβομεν άκραδάντως, ότι και μόνη η έξασφάλις της πολιτικής σταθερότητος, ήν μάς παρέχει το σημερινόν κυβερνητικόν καθεστώς, είνε ο σπουδαιότερος συντελεστής της βαθμιαίας έξόδου της χώρας εκ της κρίσεως. Και πράγματι, η τόσο μεθοδικώς και τόσο έμπνευσμένος εφαρμόζομένη γεωργική πολιτική της Κυβερνήσεως, ήτις άγει κατ' ευθείαν εις την αύξησιν της γεωργικής παραγωγής, συνδυαζομένη με την ένίσχυσιν της βιομηχανίας, της όποίας χαρακτηριστικόν σημεϊον είνε η άναγγελθείσα μείωσις της φορολογίας των ανώνυμων εταιριών και των όμολογημένων βιομηχανικών δανείων, θα μάς δώσουν όσον το δυνατόν ταχύτερον ικανοποιητικά άποτελέσματα επί της έν γένει οικονομικής μας καταστάσεως.

Το ζήτημα, γενικότερον, της βαθμιαίας φορολογικής άνακουφίσεως δέον να άποτελέσῃ το κεφαλαϊώδες μέλημα των κυβερνήτων. Και η άρξαμένη μείωσις διαφόρων φόρων πρέπει να συνεχισθῇ μεθοδικώς επί των προσιεσμάτων έκάστης χρήσεως. Διότι εάν τα δημόσια οικονομικά έβελτιωθῇ

ΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑΙ ΜΑΣ ΠΡΟΟΔΟΙ

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΖΩΤΟΥ

ΜΕΤΑ τόν νέον οργανισμόν του 'Υ.πουργείου της Γεωργίας, την εξασφάλισιν εκτελέσεως υδραυλικών έργων, τη συνεργασίαν των ενδιαφερομένων συνεταιρισμών, και την ίδρυσιν μιάς ευρώστου Αγροτικής Τραπεζής, ή επίτευξις παραγωγής αζωτούχων λιπασμάτων εν 'Ελλάδι θα συνεπλήρωνε τὸ μέγα ἔργον της Κυβερνήσεως διὰ τὴν γεωργίαν.

Εἶνε δὲ ἐπικαίρον τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ ὑπουργεῖον της Συγκοινωνίας, προκηρύξαν ἤδη διαγωνισμόν, εἶνε ἀποφασισμένον νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν υδραυλικῶν δυνάμεων της Μακεδονίας.

Τὸ δυνατόν της παραγωγῆς αζωτούχων λιπασμάτων ἐν 'Ελλάδι ἐγκτεταται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μεθοδικήν, ἀλλήλθενδον καὶ ἐνιαίαν ἐκμετάλλευσιν τῶν υδραυλικῶν δυνάμεων τοῦ ἐπαρκῶς ἤδη μελετηθέντος δικτύου υδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων Βοδενῶν, Βλαδόβου, 'Οστρόβου καὶ 'Αλιάκμονος, καὶ τοῦτο χάρις εἰς τὴν προκειμένην, συγκεκριμένην καὶ καλοπληρωμένην κατανάλωσιν, ἣν ἐξασφαλίζει ἡ πόλις της Θεσσαλονίκης, ἀνατρέπει τελείως τὸ ὅλον σῆμα καὶ ἡ ἐπίτευξις παραγωγῆς αζωτούχων λιπασμάτων ἐν 'Ελλάδι μεταίoudται τοῦλάχιστον διὰ εἴκοσι ἔτη ὀριστικῶς. Ἐκ τῶν ἐπομένων θὰ καταδειχθῇ ἀναμφισβητήτως τὸ γεγονός τοῦτο.

Ὅπως ἡ ἱδρυσις πάσης ἄλλης οἰοσθέντος μεγάλῃς βιομηχανίας οὗτω καὶ ἡ της τῶν αζωτούχων λιπασμάτων ἀπαιτεῖ ἀφ' ἑνὸς μὲν μίαν ἐντελὴς βίωσιμον ἀρχικῶς μικρὰν πρώτῃν ἐγκαταστάσιν παραγωγῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δυνατότητα της ἐπεκτάσεως της πρώτης ἐγκαταστάσεως εἰς μεγάλην κλίμακα ἐντός ὀρισμένων χρονικῶν διαστημάτων. Διὰ τὴν παραγωγὴν αζωτούχων λιπασμάτων ἐν 'Ελλάδι παρείχε τὰς

σαν, αἱ πηγαὶ αὐτῶν, τὰ ἰδιωτικά οἰκονομικά, δὲν πρέπει νὰ ἀποστραγγισθοῦν, ἀλλὰ νὰ διατηροῦνται ἀκμαία.

Υπὸ τὰς προϋποθέσεις αὐτάς, τὰς ὁποίας εὐχαρίστως βλέπομεν νὰ τίθενται βαθμίδον εἰς ἐφαρμογὴν, θὰ δυνηθῶμεν τὴν καμὴν της οἰκονομικῆς μεταπολεμικῆς περιόδου νὰ διέλθωμεν σχετικῶς ἀνωδυνάστερον ἢ εἰς ἄλλας χώρας. Καὶ ἂν αἰσθανώμεθα ἐνίοτε συμπτώματα ἐξανθήσεως, ἅς μὴ ἀποκαρδιώμεθα, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξάντησιν, τὴν ὁποίαν, μετὰ τὸν πυρετόν, παρουσιάζει ὁ ἀσθενής, ἐνῶ πράγματι εἰσέρχεται εἰς τὸ στάδιον της ἀναρρώσεως.

ΑΛΕΞ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
Γεωρυσιαστής

Πρόεδρος τοῦ 'Εμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν

μεγαλειτέρας δυσκολίας μέχρι πρό ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ὁ πρώτος ὅρος. Μὲ τὰς τότε ἐν χρῆσιν μεθόδους παραγωγῆς αζωτούχων λιπασμάτων, ἡ ἱδρυσις μιάς περιορισμένης πρώτης ἐγκαταστάσεως ἦτο σχεδὸν ἀδύνατος, ἀπαιτήτων ὄντος νὰ διακινδυνευθοῦν μεγάλα κεφάλαια εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. Ἡ δυσκολία αὕτη ἦρθη σήμερον τελείως, χάρις εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐπικράτησιν της μεθόδου Haber καὶ εἰς τὴν ἐκείνην νὰ προβλέψωμεν διὰ τὴν ἱδρυσιν της μεγάλης ταύτης βιομηχανίας ἐν τελείως περιορισμένον πρώτον ἐργοστάσιον, ὅπως διευκολύνωμεν ὅχι μόνον τὴν βαθμιαίαν εἰσαγωγὴν καὶ παρ' ἡμῖν ἐνὸς νέου προϊόντος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόκτησιν ἀπαραίτητων λεπτομερειῶν διδασχῶν διὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν της νέας βιομηχανίας καὶ πρὸ παντὸς τὴν εἰς τὸ προσεχές μέλλον εὐκολώτεραν εὑρεσιν τῶν μεγαλειτέρων ἀπαιτηθησέμενων κεφαλαίων.

Οὕτω τὸ ἀναφερθὲν δίκτυον υδραυλικῶν δυνάμεων ἐκπληροῖ πλήρως καὶ τοὺς δύο γενικότερους ὅρους της ἱδρύσεως της νέας ταύτης βιομηχανίας, διότι καὶ ἡ μελλοντικὴ ἐπέκτασις τῶν ἐγκαταστάσεων εἰς μεγάλην κλίμακα εἶνε πλήρως ἐξασφαλισμένη, χάρις εἰς τὴν ἐν συνδυασμῷ ἐκμετάλλευσιν τῶν υδραυλικῶν δυνάμεων τοῦ ποταμοῦ Ἀλιάκμονος καὶ της φυσικῆς ταμιευτηρίου δεξαμενῆς της λίμνης τοῦ 'Οστρόβου.

Μερικώτερον διὰ τὴν ἐπίτευξιν παραγωγῆς αζωτούχων λιπασμάτων ἀπαιτεῖται τιμὴ ρεῦματος κατὰ Χ. Β. Ω. κατωτέρα τῶν δύο λεπτῶν χρυσῶν.

Ἡ τιμὴ αὕτη ἐπιτυγχάνεται ἤδη ἀπὸ τὴν πρώτῃν προβλεπόμενην ὑδροδυναμικὴν ἐγκατάστασιν Βλαδόβου-Βοδενῶν, ὑπὸ τὸν ἀπαραίτητον ὅρον νὰ συνδυασθῇ τὸ πρώτον ἐργοστάσιον λιπασμάτων δυνάμεως 5000 περίπου ἵππων μὲ τὰς εἰσπράξεις ἐκ της πόλεως της Θεσσαλονίκης.

Ὁ ποταμὸς Βόδας εἶτε εἰς μίαν συνολικὴν πῶσιν, εἶτε εἰς δύο τετμημένας εἰς Βλαδόβου καὶ Βοδενῶν χρησιμοποιοῦνται, ἀποδίδει εἰς τὸ κέντρον παραγωγῆς ἐν ὅλῳ 50 ἑκατομμύρια Χ. Β. Ω. περίπου, ἐν συνδυασμῷ μὲ μίαν μικρὰν δεξαμενὴν ἡμερησίας ρυθμίσεως.

Ἡ σημερινὴ ἔτησις ποσότης ρεύματος, ἣν πληρώνουν οἱ πελάται εἰς τὴν πόλιν της Θεσσαλονίκης ὀλίγον ὑπολείπεται τοῦ ποσοῦ τῶν 10 ἑκατομμυρίων Χ. Β. Ω. Μὲ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν υδραυλικῶν ἔργων καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν 6 ἐτῶν δύναται ἡ πόλις νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ πολὺ 20 ἑκατομμύρια Χ. Β. Ω. ἑτησίως.

Εἰς τὴν χειρότεραν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ ποσὸν τοῦτο τοῦ ρεύματος θὰ χορηγηθῇ κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς συνεχῆ καὶ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ εἰς ἐναλλασσόμενον, αἱ συνολικαὶ ἀπώλειαι διὰ μὲν τὸ πρώτον ἥμισυ τοῦ ποσοῦ ἀνέρ-

χονται εἰς 4 ἑκατομμύρια καὶ 300,000 Χ. Β. Ω., διὰ δὲ τὸ δεύτερον ἥμισυ εἰς 3 ἑκατομμύρια καὶ 300,000 Χ. Β. Ω. Ἐπομένως ἡ πόλις της Θεσσαλονίκης θὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐξ πρώτων ἐτῶν της ὑδροηλεκτρικῆς ἐκμεταλλεύσεως τὸ ποσὸν τῶν 28 περίπου ἑκατομμυρίων Χ. Β. Ω. Πλεονάζουν λοιπὸν 22 ἑκατομμύρια Χ. Β. Ω., τὰ ὁποῖα δύναται νὰ διατεθοῦν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ πρώτου ἐργοστασίου αζωτούχων λιπασμάτων, δυνάμεως 5.000 ἵππων, ὑπὸ τὸν ὅρον αἱ κορυφαὶ τῶν ἀναγκῶν της πόλεως νὰ ἐνυπηρετηθοῦν διὰ της ἤδη ὀφισταμένης θερμικῆς ἐγκαταστάσεως, ἥτις οὕτως ἡ ἄλλως δέον νὰ διατηρηθῇ ὡς ἐφεδρεία διὰ τὰς ὑδροηλεκτρικὰς ἐγκαταστάσεις.

Διὰ της μεθόδου Haber ἥτις ἐξετόπισε σήμερον ὅλας τὰς ἄλλας, παράγονται ἐκτὸς ἄλλων θειοῦχα καὶ φωσφοροῦχα αζωτοῦχα λιπασματα.

Διὰ τὰ θειοῦχα γνωρίζομεν σήμερον τὰ ἑξῆς:

— 'Εν χιλιόγραμμον τοιούτου λιπασματος ἀπαιτεῖται εἴκοσι ἑκατοστὰ τοῦ χιλιόγρ. εἰς αζώτον.

— Ἡ παραγωγὴ ἐνὸς χιλιόγραμμου αζώτου ἀπαιτεῖ 16 Χ. Β. Ω.

— Ἡ τιμὴ τοῦ λιπασματος τοῦτου ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς ἐν χιλιόγρ. αζώτου, παραδοτέου εἰς τὸ ἐργοστάσιον, ἀνέρχεται ἐν Γερμανίᾳ εἰς 80 ἑκατοστὰ τοῦ μάρκου. Ἡ τιμὴ αὕτη ἀναλύεται ὡς ἑξῆς: Πενήντα ἑκατοστὰ τοῦ μάρκου διὰ τὸ αζώτον ὑπὸ μορφὴν ἀμμωνίας, εἴκοσι ἑκατοστὰ τοῦ μάρκου διὰ θεικόν δὲ καὶ δέκα ἑκατοστὰ δι' ὅλας τὰς ἄλλας δαπάνας. Τὸ τελευταῖον κονδύλιον δεικνύει πόσον μικρὸν μέρος λαμβάνει τὸ τοκοχρεωλύσιον της ἐγκαταστάσεως εἰς τὰς δαπάνας παραγωγῆς.

— Ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου ἐθιρίμβευσεν ἡ μέθοδος τοῦ Haber εἶνε τὰ φωσφοροῦχα λιπασματα. Ἰδοὺ διατί:

Καὶ ἐνταῦθα ἡ ποσότης αζώτου, ἡ ἀπαιτούμενη δι' ἐν χιλιόγρ. λιπασματος, ἀνέρχεται εἰς 20 ἑκατοστὰ τοῦ χιλιόγρ. μάρκου. Πρὸς τοῦτοις ἀπαιτοῦνται 50 ἑκατοστὰ τοῦ χιλιόγρ. φωσφορικόν δέξ.

Αἱ δαπάναι διὰ τὴν πρώτῃν ὕλην, ἥτοι δύο χιλιόγρ. φωσφορὸν διὰ ἥμισυ χιλιόγρ. φωσφορικόν δέξ καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ δαπάναι διὰ τὴν μετατροπὴν της ἀμμωνίας εἰς φωσφοροῦχον λιπασμα, καλύπτονται σχεδὸν ἀπὸ τὰς προσθέτους εἰσπράξεις ἐκ τοῦ φωσφορικοῦ δέξως. Καὶ ἐπειδὴ καὶ τὸ λιπασμα τοῦτο πωλεῖται πρὸς 80 ἑκατοστὰ τοῦ μάρκου κατ' ἀναλογίαν περιεκτικότητος ἐνὸς χιλιόγρ. αζώτου εἰς τὰ ἐργοστάσια παραγωγῆς, ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι τὰ φωσφοροῦχα λιπασματα της μεθόδου Haber ἐξασφαλίζουν, κατὰ ἐν χιλιόγρ. αζώτου 30 ἑκατοστὰ μάρκου ἐπὶ πλέον εἰς καθαρὰ κέρδη ἢ τὰ θειοῦχα τοιαῦτα. Ἡ πρώτη ὕλη τοῦ τελευταίου λιπασματος, τὸ φώσφορον, εὑρίσκεται εὐτυχῶς εἰς γειτονικὰς χώρας, τὴν Αἴγυπτον, Ἀλγέριον, Μαρόκον καὶ Τυνίδα. Εἰς τοὺς εἰδικούς γεωπόνους ἐναπόκειται τώρα ἡ ἐνίσχυσις της συζητήσεως ταύτης, ἐὰν πράγματι εἶνε δυνατόν νὰ καλυφθῇ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν γεωργικῶν ἀναγκῶν ἀπὸ ἀπόψεως λιπασσεως διὰ τοῦ ἐξαισίου τοῦτου προϊόντος, ποῖα ἡ προβλεπόμενη ἀρχικὴ ποσότης πρὸς ἀπορρόφωσιν καὶ ποῖα ἡ βαθμιαία αὐξήσις της κατανάλωσός του.

ΑΡΗΣ ΤΣΑΛΙΚΗΣ

Διευθυντὴς τῶν Τεχν. Ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΚΑΤΑ τὰς ἐκλογὰς της 19 Αὐγούστου 1928 ἡ ἀντιβενεζελικὴ ἡ μοναρχικὴ παράταξις εἶχεν ὑψώσει ὡς σημαῖαν τοῦ ἀγῶνος της τὴν ὑπόσχεσιν της ἀποκαταστάσεως της πλήρους νομιμότητος ἐν τῇ καθόλου λειτουργίᾳ τοῦ Κράτους. Ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον ἡ σημαία αὕτη δὲν ἐχρησιμοποιήθη πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐμπορεύματος τῶν μοναρχικῶν ἐπιδιώξεων, πιθανοφανῆς, πράγματι, ὑπῆρξε τὸ ἐπιχείρημα της κατὰ της δημοκρατικῆς παρατάξεως αἰτίας εἰς ἐπὶ καταχρήσεως της ἀρχῆς της σκοπιμότητος ἐν τῇ διακυβερνήσει της χώρας. Καίτοι, γενικῶς, ἡ ἐννοία της σκοπιμότητος οὐδαμῶς δύναται νὰ θεωρηθῇ ξένη πρὸς τὴν διοίκησιν ἐνὸς κράτους, ἔστω καὶ ἰδεωδῶς ἐνομοιούμενου, εἰς τὴν διατύπωσιν της αἰτίας εἰς τὴν ἐπιτηδεῖ παρελθὼν ἡ μνεία τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ παραδόχως πολεμικὴ περίοδος φυσικῶς συνεπήγαγε τὴν τοιαύτην καταχρήσιν εἰς ὅλα τὰ ἐμπόλεμα κράτη. Ἐκτὸς αὐτοῦ εἶχεν ἐπίσης... σκοπίμως, λησμονηθῇ ὅτι ἡ ἀπὸ τοῦ 1910 μέχρι τοῦ 1915 διοίκησις ὑπῆρξε περίοδος ἀληθοῦς βασιλείας τῶν νόμων.

Υπὸ τὸ ἴδιον πνεῦμα της πλήρους ἐπιβολῆς τοῦ ρυθμοῦ της εὐνομίας ἐν τῇ διοικήσει, κατὰ τὴν νέαν, εἰρηκτικὴν πλέον, περίοδον, καθ' ἣν ἡ αὕτη παράταξις ἀνέλαβε τὸν ἄθλον της κρατικῆς ἀνασυγκροτήσεως, ἔθεσεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸν θεσμόν τοῦ Συμβουλίου της Ἐπικρατείας. Εἶνε δ' ἐξαιρετικῶς χαρακτηριστικόν ὅτι οἱ ἐγκαλούμενοι ὡς εἰσαγαγόντες εἰς τὴν πολιτικὴν μας ζωὴν τὸ δὲν ἄγνωστον καὶ καινὸν δαιμόνιον της σκοπιμότητος ἐθεμελίωσαν, οὕτως, ἀσάλευτον τὸν βωμόν της νομιμότητος ὑπὸ τὴν μορφὴν της Δικαιοσύνης της Διοικήσεως. Ἰνα δ' ἴσως, καὶ ἐν τούτῳ διαδηλωθῇ ἡ ἀσυνέπεια τῶν βασικῶν τῶν ἀντιλήψεων περὶ της διοικήσεως τοῦ Κράτους δὲν παρέλινθαι οἱ κατὰ τὸ παρελθὸν μετὰ πείσματος σκιαμαχοῦντες κατὰ της λέξεως «σκοπιμότης» καὶ μονοπωλοῦντες τὴν προστασίαν της νομιμότητος, νὰ ὑποτονθοῦσιν, ὅτι ὅθεν ἐπρόκειτο ἀπλῶς περὶ ἀγόνου ἱκανοποιήσεως της ἀφηρημένης ἐννοίας της ἀποκλήρωσεως τοῦ νέου πολιτεύματος ἢ — τὸ χειρότερον — περὶ ἀδικαιολογίτου πολυτελείας.

Καί, ἐν τούτοις, ἀπέτελεσεν ἀληθὴς σταθμὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ Κράτους μας ἡ πραγμάτωσις καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ θεμελιώδους αὐτοῦ δημοκρατικοῦ θεσμοῦ, ἡ ἀπόδοσις της μέχρι τοῦδε λειτουργίας τοῦ ὁποῖου δικαιολογεῖ, πράγματι, ἀπολύτως τὰς ἐπ' αὐτοῦ στηριχθείσας ἐλπίδας. Ἡ, κατὰ τὴν ἱδρυσιν του, περιβολὴ του μὲ ἀνώτερον ἠθικὸν κύρος, ἡ ἑξαρσις της ὑπερτάτης ἀποστολῆς του, διὰ της χαρακτηριστικῆς ἰδίας ἐκείνης ἐκφράσεως τοῦ Προέδρου της Κυβερνήσεως, ὅτι «θὰ τρίβῃ στὰ μοῦτρα» τῶν Κυβερνήσεων τὰς ἀντισυνταγματικὰς καὶ παρανόμους πράξεις των, ὡς καὶ ἡ καταβληθεῖσα διὰ τὴν εὐστοχώτεραν του σύνθεσιν ἐπιμέλεια, ἀπέτελεσαν σημαντικοὺς παράγοντας της εὐδοκίμησεως τοῦ ἔργου του. Εἰδικώτερον αἱ ἀποφάσεις του, ἰδίᾳ της ἀλομελείας, διὰ τῶν ὁποίων ἠκυρώθησαν ὑπὲρ τὰς δέκα πράξεις ὅλων σχεδὸν τῶν Ὑπουργείων, ὡς ἀντι-

συνταγματικῶς, ἀναρμοδίως καὶ παρανόμως ἐκδοθεῖσαι, παρέχουν τὸ μέτρον της ἐκτιμήσεως, της καταβαλλομένης παρὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ὑπερτέρας καὶ ἐμπνευσμένης προσπάθειας, ὅπως ἐμφανίσουν τοῦτο ἐν τῇ πράξει οἷον ἀληθὺς τὸ ἐφελδύκειον δὲ νομοθέτης.

Διότι, ἐξαιρουμένων τῶν ἐκτάκτων καὶ ἀνωμάλων περιστάσεων, τὰ ὅρια της ἐνεργείας της ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας εἶνε σαφῶς κεχαρταμένα ὑπὸ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν νόμων, ἡ δ' ὑπερπήδησις αὐτῶν αὐστηρῶς ἀποκλεισμένη. Ὅσονδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολλὰκις ἡ αὐθαρεσία ἀποτελεῖ, ἐν τινι μέτρῳ, στοιχεῖον της διοικήσεως καὶ ὅτι ἡ σχολαστικὴ προσήλωσις αὐτῆς εἰς τὰ κείμενα καὶ τοὺς τύπους τῶν νόμων καθιστᾷ, ἐνίοτε, δύσκολον τὴν ἀσκήσιν αὐτῆς πρὸς ἀμεσον ἱκανοποίησιν τῶν ἐν τῇ πράξει παρουσάζομένων ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν, πάντως εἶνε ἀναποφεύκτως ἐπιβεβλημένη ἡ τήρησις κεφαλαίων τινῶν κανόνων τοῦ δικαίου, ἡ ἀποτελοῦσα τὴν ἀπαραίτητον ἐγγύησιν της εὐρύθμου, συνεποῦς καὶ ὑπευθύνου ἀσκήσεως της διοικήσεως. Καθίσταται, οὕτω, δυνατὴ καὶ ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ὁμαλῶν ἢ ἀνωμάλων ροπῶν προσωπικοῦ αὐταρχισμοῦ ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι, καὶ ὑπὸ τὰς βιαιοτέρας τῶν ἐκδηλώσεις, ἐθαυμάσθησαν, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὡς ἐνδεικτικαὶ ἀξιωματικῶν ἀρχικότητος καὶ διοικητικῆς ἐπιβολῆς.

Ὡς πρὸς τὸ ἔργον της ἐπεξεργασίας τῶν κανονιστικῶν διαταγμάτων, ἡ μέχρι τοῦδε ἀσκήσις αὐτοῦ ἀποδεικνύει, ὅτι ἀποβαίνει σημαντικῶς ὠφέλιμον διὰ τὴν Διοίκησιν. Διότι καὶ μετὰ της δυνατῆς ταχύτητος, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παρεμποδίζηται ἡ ἐνίοτε ἐπιδιωκόμενη ὑπὸ της Διοικήσεως καὶ δεδικαιολογημένη ἐπίστασις, ὡς καὶ μετ' ἱδικοῦσης ἐνδελεχῆς ἐνεργείας ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν, διὰ της ὁποίας ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐναρμόνισις τῶν διατάξεων αὐτῶν πρὸς τὰς τῶν νόμων, βάσει τῶν ὁποίων ἐκδίδονται καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῶν ὑπερβάσεων τῶν ὅλῳ αὐτῶν τιθεμένων ὁρίων, αἱ ὁποῖαι ἐλάμβανον χώραν, λόγω της κεκτημένης περὶ τὸ νομοθετῆν ταχύτητος τῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς τοῦτο ἐξοικειωμένων κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἐκτὸς της ἄλλης ὡς διοικητικοῦ δικαστηρίου ἀποδόσεώς του, ἡ λειτουργία του ἐπίσης ὡς δευτεροβαθμίου Διοικητικοῦ Συμβουλίου παρέσχε μέχρι τοῦδε σαφὴ δειγμάτα, ὅτι εἶνε προαρισμένη νὰ στερεώσῃ τὴν συνταγματικὴν ἀρχὴν της νομιμότητος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον γενικῶς ὁρᾷται ἰδιαίτερα ἐξαρσῶς, εἶνε ὁ ἐνθεὸς ἀληθὺς ζήλος, μεθ' οὗ ἐρυνδῶνται τὰ ἐφ' ἐκάστης περιπτώσεως προκύπτοντα ζητήματα καὶ ἡ στοργὴ, μεθ' ἧς ἐξετάζονται τὰ παράπονα τῶν προσφευγόντων πολιτῶν καὶ ὑπαλλήλων. Πρέπει ἐπίσης ν' ἀναγνωρισθῇ, ὅτι καταβάλλεται ἡ προσήκουσα ἐπιμέλεια, ὅπως μελετᾶται βαθύτερον ἡ ὑπάρχουσα παρ' ἡμῖν διοικητικὴ παράδοσις ὡς καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ συνέχεια της ἱδικῆς μας σχετικῆς νομοθεσίας, ἵνα ἡ χρησιμοποίησις της πλουσί-

ας ξένης νομολογίας καθίσταται ἀπλῶς συμβουλευτικὴ, μὴ παρεμποδίζεται δὲ ἡ ἀναγκαία ἀναζήτησις τοῦ δικαίου εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ μας. Διότι φαίνεται ὅτι εἶχε κατανοηθῇ, ὅτι ἡ Νομολογία τοῦ Συμβουλίου της Ἐπικρατείας, λόγω καὶ της φύσεως τοῦ ἔργου του, πρέπει νὰ ἀκολουθῇ ἀντίθετον κατεύθυνσιν ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν ἠκολούθησεν, ἴσως κατ' ἀναπότρεπτον ἀνάγκην, ἡ ἀστικὴ νομολογία τῶν τακτικῶν μας Δικαστηρίων, ἡ πολυλάκις ἱκανοποιούσα ἀψύχους καὶ ἀπληραίνοντες τύπους καὶ μὴ ἐκφράζουσα τὴν σύγχρονον καὶ ζώσαν συνείδησιν τοῦ δικαίου.

Ὡς πρὸς τὴν συμβολὴν της λειτουργίας τοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω ἐξελίξιν της Διοικήσεως εἶνε φανερόν, ὅτι θὰ εἶνε σημαντικὴ, διότι θὰ παγίωσιν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν διοικούντων ὀριζόμενας γενικὰς ἀρχὰς, ἀποτελοῦσας τὰς βάσεις τοῦ Κράτους τοῦ Δικαίου, καὶ θὰ ἀποκρουσθῶσιν ἐν σταθερῶν σύστημα, τοῦ ὁποῖου ἡ ἑλλειψις καθίσταται αἰσθητὴ εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις της δημοσίας μας ζωῆς. Ἡ συντελουμένη ἐπίσης διὰ της νομολογίας αὐτοῦ κύρωσις της συνταγματικῆς προστασίας της μονιμότητος τῶν ὑπαλλήλων πρέπει, ἀπαραίτητως, νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν μείζονα ἀπόδοσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων των. Διότι, ἡ πλήρης ἐξασφάλις τῶν δικαίων των θὰ ἀποτελέσῃ τὸ κίνητρον της ἐντάσεως της προσπαθείας των πρὸς αὐξήσιν της ἀναγκαίας πρὸς βελτίωσιν της χαλάνουσας Διοικήσεως ἀποδόσεως των. Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ πολιτικοὶ καλοῦνται νὰ πειθαρχήσιν εἰς κανόνες Δικαίου, τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὁποίων οἱ ἴδιοι ἐπεδιώξαν, θὰ ἦτο ἀπροσδιόνυστος ἡ συνεχὴς καὶ ἐπίμονος διακήρυξις δικαιωμάτων, ἄλλως, πολυτρόπως, ἐξασφαλισθέντων καὶ ἐξασφαλιζόμενων, ἀνευ ἀναγνωρίσεως τῶν ἐξαιρετικῶν ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας αὐστηρὰ καὶ ὀργανωμένη ὑπαλληλικὴ συνείδησις συνεπάγεται. Ἀντὶ τῶν ἀνέων ἀγόνων» ὑπὲρ τῶν ὑπαλλήλικῶν δικαίων, κατὰ τῶν ὁποίων ὅθεν ἐνεφανίσθη ἡ ἀπειλὴ της ἐπισημῶς τοινοθείσης ἀνάγκης της πειθαρχίας, εἶνε καιρὸς νὰ κατανοηθῇ ὅτι διὰ τὴν εὐσυνείδητον ὑπαλληλίαν ἀνοίγεται στάδιον λαμπρὸν ἐναμίλλου, διὰ γονίμου καὶ ἐντεταμένης δράσεως ἐν τῷ κύκλῳ τῶν καθηκόντων της, διεκδικήσεως της τιμῆς της ἀναστηλώσεως καὶ ἀνυψώσεως της Διοικήσεως τοῦ Κράτους μας.

ΝΙΚ. Κ. ΑΒΡΑΑΜ
Ὑφυπουργός

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ 33

«Χημικά λιπασματα, ἄλλα καὶ αὐτὰ». Ὁξὲ ἐν γένει. Γεωργικὰ φάρμακα, ἀπολυμαντικά, λειψὴ καὶ πρᾶσινης ὕλης. Ὑποπλάσματα».

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Εἰς ἈΡΧΗΝ

Διὰ 3 μηνῶν	8	ὁλο
Δι' 6 " " " " " " "	8 1/2	ὁλο καὶ
Δι' 1 ἔτος	9	ὁλο

Εἰς ΔΙΟ. ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΔΟΛ. ΑΡΧΗΝ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΝ

Διὰ 3 μηνῶν	7	ὁλο
Δι' 6 " " " " " " "	7 1/2	ὁλο καὶ
Δι' 1 ἔτος	8	ὁλο

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ & ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

“ΑΦΟΙ ΓΕΡΑΡΔΟΙ,”

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1848
ΙΔΙΟΚΤΗΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ
ΝΟΤΑΡΑ 17 - ΑΘΗΝΑΙ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 64-67

ΧΡΥΣΟΥΝ ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ
ΤΗ ΔΙΕΘΝΕΙ ΕΚΘΕΣΕΙ
ΑΘΗΝΩΝ 1903

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΝ ΤΗ
ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΕΙ
ΑΘΗΝΩΝ 1904

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ΧΑΡΤΟΥ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ - ΛΙΝΟΤΥΠΙΑ - ΣΤΕ-
ΡΕΟΤΥΠΙΑ - ΑΝΑΓΛΥΦΟΤΥΠΙΑ - ΒΙ-
ΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ - ΚΑΤΑΣΤΙΧΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ

“ΕΒΔΟΜΑΣ,” ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Εντός τοῦ 1930

ΘΑ ΑΡΧΙΣΗ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ “ΑΔ. ΓΕΡΑΡΔΟΙ,”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η όποια θα περιλάβη εις σειράν όμοιομόρφων τόμων
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ
ΕΥΧΡΗΣΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ, ΠΡΟΣΙΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ
τά καλλίτερα δημιουργήματα της ανθρώπινης διανοήσεως.

Η “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ” δεν θα είνε συνον-
ποτε βιβλίων, αλλά θα προσφέρει εις τον Έλληνα αναγνώστην μίαν λε-
γυκήν και άρμονικήν έκλογήν των έργων των διασημωτέρων άρχαίων
και νέων συγγραφέων, ιδιαίτέρως δε των συγχρόνων, Έλλήνων και ξένων.

Η “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ” θα περιλάβη όλους
άνθρωπίνων γνώσεων, ιστορίαν, φιλοσοφίαν, λογοτεχνίαν, φυσικάς έπι-
πιστήμας, υγιεινήν, οδηγούς πάσης φύσεως, με γλώσσαν σαφή, έπαγω-
γόν και λογοτεχνικήν, καθιστώνσαν προστάς τας μεγάλας αλήθειαι και
εις τους μη ειδικούς αναγνώστας.

Η “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ” δεν θα αποτελέ ηνα
άλλα θα είναι μία άρτία, πλήρης και πραγματική βιβλιοθήκη, κατά
την ευρύτεραν έννοιαν του όρου.

Η “ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ” θα εκδίδεται υπό
τροπής εκ των καλλιτέρων μας λογίων και επιστημόνων.

Η ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΤΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΤΥΠΟΓΡΑ-
ΦΙΚΑ ΚΑΤΥΤΑ “ΑΔ. ΓΕΡΑΡΔΟΙ,”

COMMERCIAL UNION ASSURANCE C^o L^{td}

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

“ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ,”

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ ΤΩ 1861

ΚΕΦΑΛΑΙΑ Λ. Σ. 45.000.000

ΑΣΦΑΛΕΙΑ:

ΠΥΡΟΣ, ΔΙΑΦΥΓΟΝΤΟΣ ΚΕΡΔΟΥΣ

ΚΛΟΠΗΣ, ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

ΕΡΓΑΤΩΝ, ΙΔΙΩΝ ΖΗΜΙΩΝ

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, ΑΣΤΙΚΗΣ

ΕΥΘΥΝΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ,

ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΝΟΣΩΝ.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ:

Γ. Δ. ΡΑΛΛΗΣ & ΑΜΒΡ. ΠΛΥΤΑΣ

Γραφεία: Αθήναι, Σταδίου 23

Τηλέφωνον 2-72 Νέον

Τηλεγρ. Διεύθ.: ΡΑΠΛΥΤ

ΨΙΛΙΚΑ

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ
ΔΙΑΛΥΣΙΣ

ΜΑΝΤΖΩΛΙΝΟΣ
Κ ΥΙΟΙ

ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ 3

Γωνία
Αιόλου -
Κολοκοτρώνη

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΜΕΤΑΞΥ των όραιων και ευγενών
σκοπών, που έταξεν εις έαυτήν ή δι-
εύθυνσις του περιοδικού «Εργασία», εις
τό όποιον όλοι ευχόμεθα μακροζωΐαν και
εὐδοκίαν απολύτον, είνε ή διάδοσις
και έπικράτησις των μεγάλων φιλειρη-
νικών ιδεωδών. Είμαι βέβαιος, ότι οι έ-
δραται του περιοδικού αυτού πιστεύουν
είλικρινώς και βαθέως εις την ειρήνην,
όχι ως εις μίαν προσωρινήν κατάστασιν,
έξυπηρετούσαν την σημερινήν στρατιω-
τικήν αδυναμίαν μας, αλλά ως εις κάτι
μόνιμον και άπαραβίαστον, ως εις μίαν
από τας βάσεις της αναθημουργίας του
Έλληνισμού και της αναγωγής του εις
Έθνος, συγκεκριημένον και συμπα-
γές, με προορισμόν και ιδανικά. Και έλ-
πίζω, ότι ή «Εργασία» θα συντελέση εις
τό να πιστεύσωμεν είλικρινώς όλοι οι
Έλληνες, ότι ή ειρήνη, ή όποια εις τον
τόπον μας δια πρώτην φοράν έλατρεύθη,
όχι μόνον δεν θα μειώση τον εθνισμόν
μας, αλλά θα τον ανανεώση, θα του ά-
νοΐξη νέους δρίζοντας, θα τον κατα-
στήση ώραιότερον, έφ' όσον θα τον ά-
παλλάξη από την φοίτην και την ά-
σχημίαν της ανθρωποσφαγής. “Αν πρό-
κηται να μάς λείψουν εις τό μέλλον αι
πολεμικά δάφναι, θα δυνάμεθα τώσας
άλλας, ευγενεστέρας ίσως, να διεκδική-
σωμεν! Η ιστορία της Έλληνικής φυ-
λής μάς δείχνει τον δρόμον. Τα μεγα-
λείτερα της κατορθώματα, αι ώραιότερα
σελίδες της ιστορίας της, έν ειρήνη έ-
γράφησαν.

Εις την προσπάθειαν δια την γενικω-
τέραν διάδοσιν των ιδεωδών αυτών, δεν
πρέπει να παραμεληθούν τα πολεμικά
βιβλία, τα βιβλία δηλαδή εκείνα, τα ό-
ποια περιγράφουν τον πόλεμον με είλι-
κρίαν απολύτον και κατορθώνουν
οὕτω να μεταδίδουν εις τον αναγνώ-
στην την φοίτην εκείνην, ή όποια πρέ-
πει να κληροδοτήται από γενεάς εις γε-
νεάς, δια να έμποδίστη την επανάληψιν
του μεγάλου εναντίον της ανθρωπότη-
τος έγκλήματος.

Τα βιβλία αυτά είνε τώρα της μόδας.
Λέγα δλόκληρα χρόνια μετά τον πόλε-
μον, ή ανθρωπότης συνηθάνη την ά-
νάγκην να δοκιμάση εκ νέου την φοί-
την εκείνην του πολέμου, ίσως δια να
στερεώση περισσότερον μέσα της την
αφοσίωσιν εις την ειρήνην. Και την ά-
νεζήτησεν εις τα βιβλία, τα όποια έγρα-
ψαν Άγγλοι, Γάλλοι, Γερμανοί, Ούγγροι
και Ιταλοί συγγραφείς. Έτσι έξηγούν-
ται ίσως οι τεράστιοι αριθμοί της κατα-
ναλώσεως του βιβλίου του Ρέμαρκε, ό
όποιος εντός ενός μόνον έτους έπώλησε
περί τα δύο εκατομμύρια αντιτύπων του
βιβλίου του, μεταφρασθέντος εις όλας
τάς γλώσσας σχεδόν του κόσμου. Ίσως
μάλιστα, ή έπιτυχία του βιβλίου του να

είνε εκείνη που προεκάλεσε και την ά-
μεσον μετ' αυτό έκδοσιν δεκάδων άλλων
βιβλίων του ίδιου είδους και την κατά
μυριάδας πώλησιν άλλων παλαιότερων
πολεμικών έργων, τα όποια, αν και καλ-
λίτερα ίσως, είχαν λησμονηθή έν τώ
μεταξύ. Έν πάση περιπτώσει, τό γεγο-
νός είνε, ότι τώρα τα πολεμικά βιβλία
κυκλοφορούν όσον κανέν άλλο είδος
βιβλίου και ότι οι έκδοται ζητούν με
κάθε τρόπον να άνεύρουν νέους συγ-
γραφείς, οι όποιοι να φθάσουν την έπι-
τυχίαν των Ρέμαρκε, Μπαρμπς και
Ντορζελές.

Εις μίαν διμιλίαν περί της φιλολογίας
του πολέμου, την όποιαν έκαμα πρό μη-
νός περίπου εις τον «Παργασόν», άνέ-
φερα, ότι κατά τους υπολογισμούς του
Γάλλου καθηγητού κ. Νορτόν Κρύ, ό ό-
ποιος έγραψε πλήρη κριτικήν περί των
πολεμικών μαρτυριών, μόνον εις την
Γαλλίαν έξεδόθησαν τριακόσια περίπου
πολεμικά βιβλία άξια λόγου. Κατ' άλλους
υπολογισμούς, ύπερβαίνουν κατά πολύ
τάς δύο χιλιάδας τα άνάλογα βιβλία που
έξεδόθησαν εις την Εϋρώπην και την
Άμερικήν. Και όλα, κατά τό μάλλον και
ήττον, πωλούνται.

Άλλά ή μόδα αυτή, ή όποια έδημι-
ουργήθη τώρα τελευταία δια τα πολε-
μικά βιβλία, είνε άρα γε ό καλλίτερος
τρόπος δια να έπιτελέσουν τα βιβλία
αυτά τον προορισμόν των; Μάλλον ναί.
Δέν ήμπορεί κανείς να άρνηθή την χρη-
σιμότητα της μόδας αυτής. Και μόνον τό
γεγονός, ότι 4 ή 5 εκατομμύρια άνθρω-
ποι έδιάβασαν τον Ρέμαρκε, τον Ρένν,
τον Ντορζελές και τον Ντυαμέλ και ή-
σθάνθησαν να βουρκώνουν τα μάτια
των έμπρός από την άτελείωτον δυστυ-
χίαν της σφαγιαζόμενης ανθρωπότητος,
έννοιωσαν μέσα των την άγανάκτησιν
και τον πόνον δια τα εκατομμύρια των
νέων ανθρώπων, που έμάθησαν άδίκως,
μόνον αυτό άξίζει όσον τοῦλάχιστον και
αι είλικρινέστεροι προσπαθείαι των Εϋ-
ρωπαίων πολιτικών δια την έπίλυσιν
των διαφόρων διεθνών ζητημάτων. Βέ-
βαια, τό διάβασμα των πολεμικών βι-
βλίων δεν θα έπρεπε να γίνεται έπειδή τό
θέλει ή μόδα. Θα έπρεπε να διαβάσονται
με προσοχήν και χωρίς ψεύτικες συγκινή-
σεις. Άλλά δεν ήμπορεί κανείς να άρ-
νηθή, ότι από την σημερινήν μεγάλην
διάδοσιν των, θα ξεκαθαρίσουν εκείνα
τα βιβλία, τα όποια θα έχουν πραγματι-
κήν και έσωτερικήν άξίαν, και τα όποια
θα μείνουν, δια να τα διδάυν οι γονείς
να τα διαβάσουν τα παιδιά των, όταν θα
ένηλικιώνονται.

Τόν πραγματικόν αυτόν προορισμόν
του πολεμικού βιβλίου χαρακτηρίζει ό-
ραστάτα ό Ντυαμέλ, ένας από τους δο-
κιμωτέρους συγγραφείς του πολέμου, εις

πρόσφατον γράμμα του προς τον
Ρολάν Ντορζελές, ό όποιος έξελέγη
πρό μηνός μέλος της Άκαδημίας
Γκονκούρ. “Ο Ντυαμέλ ήτο αντίπαλος
του Ντορζελές κατά την έκλογήν αυτήν
του αντικαταστάτου του Κουρτελίν. Και
οι τίτλοι των δια να καταλάβουν την
θέσιν ήσαν εξ ίσου σημαντικοί. “Ο συγ-
γραφέας του «Πολιτισμού» συνηθάνη
και περιέγραψε την φοίτην του πολέ-
μου, όσον και ό συγγραφέας των «Ευλί-
νων Σταυρών». Άλλά τα μέλη της Άκα-
δημίας Γκονκούρ έκριναν ίσως, ότι οι
«Ευλίνοι Σταυροί» — τό πολεμικόν βι-
βλίον, τό όποιον, κατά την γνώμην μου,
διαπνέεται από την βαθύτεραν και είλι-
κρινεστέραν συγκίνησιν δια τον άδικον
χαμόν τώσων νέων ανθρώπων — άποτε-
λούν τό χαρακτηριστικώτερον έργον της
μεταπολεμικής γενεάς, και έτσι άπεφά-
σισαν να τιμήσουν τον συγγραφέα του.
Και έπειδή οι πραγματικοί λόγιοι πάν-
τοτε έμφορούνται από ευγενικά αισθη-
ματα, ό Ντυαμέλ, όχι μόνον δεν έπειρά-
χθηκε δια την προτίμησιν αυτήν, αλλά
τούναντίον την έπεκρότησε πρώτος και
έγραψεν εις τον Ντορζελές ένα θανυμά-
σιον γράμμα.

“Ομιλεί εις τό γράμμα αυτό δια τα
παιδιά του, τα όποια, παρά την άπέ-
χθειαν του πατέρα των προς τον πόλε-
μον, παίζουν καμμία φορά τους στρα-
τιώτας εις τα χαρακώματα: «Άγαπήτε
μου Ντορζελές, λέει, τα παιδιά μου εί-
νε ακόμη πολύ μικρά. “Όταν όμως θα
μεγαλώσουν και θα ήμπορούν να κατα-
λάβουν, θα άποπειραθώ την μεγάλη δο-
κιμή: Θα τους δώσω να διαβάσουν τα
βιβλία σας, θα τους γνωρίσω της ώραι-
ας σελίδες, εις της όποιες έξωγραφί-
σατε με ζωστήρα ασφαλή και γενναίο-
φρονα τα μαρτύρια μιας ανθρωπότητος
δυστυχημένης, αλλά όχι ταπεινής, τραυ-
ματισμένης βαθύτατα, αλλά γενναίας ά-
κόμη.

Και αν δεν φοβηθούν, αν ή ανά-
γνωσις αυτή δεν τους έμπνεύση την βα-
θείαν ανθρωπινήν συμπάθειαν, την εδ-
λαβείαν προς την ζωήν του πλησίον των
και τον οίκτον, τότε, μόνον τότε, θα
έχουμε τό δικαίωμα να άπελπισθούμε
δια τό μέλλον της ανθρωπότητος.”

Αι όλαι αι αυτές γραμμάι χαρακτηρί-
ζουν καλλίτερα ίσως, παρ' όσον θα ήμ-
πορούσαν να τό έπιτύχουν μελέται όλό-
κληροι, τον ρόλον, τον όποιον πρέπει
να παίξη, και τώρα, και εις τό μέλλον,
ή φιλολογία αυτή του πολέμου. Η ση-
μερινή γενεά έπλήρη βαθύτατα από την
μεγάλην δοκιμασίαν του Εϋρωπαϊκού
πολέμου και έγγώρισε την φοίτην του,
κατά τό μάλλον και ήττον καλά. Πα-
λαιερί άλλωστε και σήμερα, και θα πα-
λαιερί επί δεκαετηρίδας ακόμη δια να
ανοικοδομήση τα έρείπια, να έπουλώση

Τηλέφ. 62-15

ΠΡΑΓΜΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΤΙΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ
 ΜΕΤΟΧ. ΤΑΜΕΙΟΝ ΑΘΗΝΑΙ

ΑΤΙΚΗ
Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Κάδι Ασφαλιστικών Εταιριών.
 Δεκεμβρίου 1928 δρχ. 2.500.000.000
 τουδε τοῦς κλάδους :
 Ε. ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
 δους :
 ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΩΝ

ον Μέγαρον, ὁδὸς Κρατίων 5,
 (ὁρομείω). Τηλέφ. 62-15

* * *
 "Όσο για τ' άλλα δραματικά μας θέα-
 τρά, δεν έχουμε, δυστυχώς, να σημειώσουμε
 πολλά πράγματα. Η κ. Κυβέλη, που δού-
 ληψε τὸ καλοκαίρι στὰ «Διονύσια», δὲν
 παρουσίασε δουλειά μεθοδική ἢ ὀργανω-
 μένη. Μία αίσθητή βελτίωση μόνο παρου-
 σίαισε στὸ κωμῆλαιο τοῦ σκηνικοῦ διακό-
 σμου. Ἀλλὰ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ θέ-
 λαμε νὰ δώσουμε μιὰν ἐξήγηση. Ἡ τέχνη

ἀνεπαρκές και δεσμευτικό κατασκευάσμα, όπως και η καθαρεύουσα, κι' ότι είνε ανάγκη ο γραφτός λόγος να αφομοιωθεί με τη γλώσσα που μιλούν οι μορφωμένοι άνθρωποι. 'Η άποψη της αυτή είνε οπωσδήποτε συζητήσιμη, κι' αν τὸ δοκίμιό της περιορίζεται σ' αυτήν, θα μπορούσε να εξετασθεί σοβαρά. Είνε βέβαια ζήτημα κατά πόσον η πολύ προβληματικά μορφωμένη νεοελληνική κοινωνία είνε σε θέση να διαπλάσει μιὰ γλώσσα αρκετά πλούσια και με αρκετές αποχρώσεις για να ἐπαρκέσει στις ανάγκες μιὰς λογοτεχνικής δημιουργίας, κι' αν ο καλλιτέχνης δὲν έχει τὸ δικαίωμα και τὴν υποχρέωση να δώσει αὐτὸς μιὰ δική του μορφή στὴν ἀπλάστη γλώσσα μας, ἀλλ' είνε ἐπίσης ἀναντίρητο, ὅτι ἡ δημοτική γλώσσα παρουσιάζει σήμερα πολλές ἐλλείψεις κι' οὐ δὲν προσφέρει ἱκανοποιητικά ἐκφραστικά μέσα. 'Αλλ' ἡ κ. Ἀργυροπούλου δὲν συζητῇ. Πιστεύει ἀκράδαντα, ὅτι κανένας πρὶν ἀπ' αὐτὴν δὲν αἰσθάνθηκε τὸ ἀλλίγειο τῆς δημοτικῆς γλώσσας, κι' ὅτι μόλις συνειδητοποίησε ἐκείνη τὸ πρόβλημα ἀμέσως και θὰ λυθεῖ.

Ἀπεφάσισε οὖν ὅλοι οἱ δημοτικιστὲς δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ υπερτιμωρῶνται, νὰ θαυμάζονται, και νὰ λιβανίζονται ἀναμεταξύ τους, εἰς τὴν ὁλοὶ τέλεια ἱκανοποιημένη μετὰ τὴν νεοελληνική λογοτεχνική παραγωγή, ὅτι ἡ ἀποτύφλωσις τῶν αὐτῶν εἰς αὐτὰ τῆς στασιμότητας, κι' ὅτι εἰς καθὼν τῆς νὰ συντρίβει τὰ εἰδωλά. Ἐπιτέθηκε σὺν Γρυπάρη, Γιάτι σὺν Γρυπάρη; Ἡ κ. Ἀργυροπούλου ἀκούει νὰ ἐπαινοῦν τὸν Γρυπάρη δὲν ἀνέλυσε αὐτοὺς τοὺς ἐπαινοὺς δὲν διαβάσει τίποτε ἀπ' ὅσα γράφει και νὰ τὸ ἔργο του. Ἀγνόησε ὅτι θαυμάζονται μερικὰ φράσιμα, ὑποβλητικά και δονισμένα ἀπὸ λυρική διάθεση ποιήματα τοῦ Γρυπάρη, χωρὶς και νὰ παραβλέπονται ἀρκετὰς ἀδυναμίες του. Σχηματίζει τὴν ἰδέα ὅτι ὅλοι οἱ δημοτικιστὲς τοποθετοῦν τὸν Γρυπάρη ἀνάμεσα σὺς κορυφαίους ποιητὰς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἰσως ὅμως νὰ ὑπαγορεύει και κάτι ἄλλο τὴν ἐκλογὴ τῆς αὐτῆς. Ἡ ἀναλυτικὴ τῆς μέθοδος δὲν μπορεῖ νὰ καταπιστεῖτε παρὰ μετὰ ἕνα ποιητὴ πὺν θὰ εἶχε γράψει ἕνα ἔργο πολὺ περιορισμένο σὲ ὄγκο.

Ἡ κ. Ἀργυροπούλου ἀναλύει μετὰ ἀνεξάντλητη ὑπομονὴ τοὺς στίχους ἐναντίον. Ἐρωτᾷ: γιατί νὰ μεταχειριστεῖς ὁ ποιητὴς αὐτὴ τὴ λέξη κι' ὄχι τὴν ἄλλη, ἡ ὁποία εἶνε ὠραιότερη, γιατί εἶνε κοινότερη, και μοῦ ἀρέσει περισσότερο; Γιατί νὰ εἶνε αὐτὴ ἡ ἐκφραση ἀόριστη; Γιατί νὰ ὁραματίζεται ὁ ποιητὴς αὐτὴ τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποία δὲν εἶδε ποτὲ ἡ κοινὴ λογική; Πῶς μπορεῖ ἕνας ποιητὴς νὰ τραγουδεῖ κάποτε ἕνα παρὰφορο ἐρωτικὸ πάθος κι' ἄλλοτε μιὰ ἥσυχον ἀγάπη; Ὁ ποιητὴς γιὰ τὴν κ. Ἀργυροπούλου πρέπει νὰ συνδέει τὰ ποιήματά του μετὰ αὐστηρή κι' ἀλίγιστη ἐνότητα, σὰν νὰ ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ ἀποδείξει μιὰ φιλοσοφική ἢ μαθηματικὴ θεωρία.

Ὅτε μιὰ λεπτομέρεια ἐξὴν στὴν ψυχὴ και στεγνὴ λογικὴ δὲν διαφεύγει τὴν μανία, μετὰ τὴν ὁποία ἀνέλαβε ἡ κ. Ἀργυροπούλου τὸ καθήκον τῆς νὰ συντρίβει τὰ εἰδωλά. 'Αλλ' ὁ ἀναγνώστης, πὺν κάπως αἰσθάνεται τὴν ποίηση, διαβάζοντας τὸ δοκίμιό της διερωτᾷται: Δὲν ἐπιτρέπεται λοιπὸν σὺν ποιητὴ νὰ ἔχει φαντασία, νὰ ἔχει αἰμοσύνη, νὰ εἶνε ποιητὴς;

Τὸ δοκίμιό τῆς κ. Ἀργυροπούλου μοῦ θυμίζει κάποια ἔργα μοναχῶν πὺν δὲν ξεροῦν πῶς νὰ διαθέσουν τὸν ἀτελείωτο γι' αὐτοὺς χόλον. Μαζεύουν γραμματόσημα κι' ὕστερα τὰ κολλοῦν και σχηματίζουν μετὰ πελώρια καράβια και κάστρα. Θυμίζει κανένας τὴν καταπληκτικὴ ὑπομονή, λεπτολογία και εὐσυνειδησία τους, μὰ δὲν μπορεῖ και νὰ μὴν αἰσθάνθῃ και κάποιον οἶκτο γιὰτὶ μάταια ἀναζητεῖ γιὰ ποιὸν σκοπὸ καταναλώθηκε τόση ἐργαστικότητα...

ΑΛΚΗΣ ΘΡΥΛΟΣ

Β'. ΠΟΛΙΤΙΚΑ

Β. ΑΡΤΕΜΙΑΔΟΥ: Τὰ ἱστορικά ἐρείσματα τῶν ἀξιώσεων τῶν ἀνταλλαξίμων.

Ὁ δικηγόρος και πρῶην πληρεξούσιος κ. Β. Ἀρτεμιάδης ἐξέδωκεν εἰς μικρὸν τόμον σειρὰν ἄρθρων του, δημοσιευθέντων εἰς τὸν «Ἐλευθερον Λαόν» τῆς Θεσσαλονίκης, και διὰ τῶν ὁποίων ἐπιχειρεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὸ ἀπὸ νομικῆς ἀπόψεως βάσιμον τῆς ἀξιώσεως μικρῶς, εὐτυχῶς, μερίδος ἀνταλλαξίμων, ὅπως ἀποξημιωθῶν πλήρως και εἰς τὸ ἀκέραιον παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους διὰ τὴν ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθεῖσαν περιουσίαν των. Παρ' ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει τὸσον ἡ ἱστορικὴ, ὅσον και ἡ νομικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ζή-

τήματος, εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ τόμου τούτου, εἶνε προφανὴς ἡ ἐντύπωσις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐσπείρε νὰ διατυπώσῃ ἕνα γενικὸν συμπέρασμα, παραλείψας τὴν ἐξέτασιν μιᾶς οὐσιώδους νομικῆς ἀπόψεως. Καὶ συγχρόνως, ὅτι ἡ συμβιβαστικὴ τὸν πρότασις περὶ σταθεροποιήσεως τῶν ἀξιώσεων τῶν δικαιούχων εἰς ἕνα λογικὸν ὅριον και τμηματικὴν τούτων ἀποβέσεως ὑπὸ τοῦ Κράτους ἔρχεται εἰς ἀντίφασιν πρὸς τὸ νομικὸν του συμπέρασμα περὶ ἀμέσου υποχρεώσεως τοῦ Κράτους πρὸς ὅλοκληρωτικὴν ἱκανοποίησιν τούτων. Τὸ ἄρθρον 14 τῆς Συμβάσεως Ἀνταλλαγῆς πληθυσμῶν εἶνε βεβαίως σαφές, ὅσον ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα τῶν ἀνταλλαξίμων ὅπως λάβουν ἐν τῇ χώρῃ, ἐνθα μεταναστεύουν, και διὰ τὰ ποσά, τὰ ὁποῖα τοῖς ὀφείλονται, περιουσίαν ἴσης ἀξίας και τῆς αὐτῆς φύσεως ὅσα ἡ παρ' αὐτῶν ἐγκαταλειφθεῖσα. Ἀλλὰ τὸ ἄρθρον 14 εἶχε συγχρόνως προβλέψῃ και μιὰν ἐκτίμησιν τῆς περιουσίας ἐκάστου ἀνταλλαξίμου ὑπὸ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὸ ὅσον ὥστε κατὰ τὴν τελικὴν ἐκκαθάρισιν τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν τῶν δύο χωρῶν νὰ ἐπὶ ἔρχοτο ἕνας συμψηφισμός, εἰτε μιὰ ταχέια καταβολὴ τοῦ χρεωστικοῦ ὑπολοίπου ὑπὸ τῆς ὀφειλέτιδος Κυβερνήσεως. Ἐκ τῆς ὅλης δὲ οικονομίας τῆς Συμβάσεως εἶνε σαφές, ὅτι μόνον ὑπὸ τὴν αἴρεσιν ταύτην τῆς ταχέιας ἐκκαθαρίσεως, εἰτε διὰ συμψηφισμοῦ, εἰτε διὰ καταβολῆς τοῦ τυχόντος χρεωστικοῦ υπολοίπου, ἀνέλαβον αἱ δύο συμβληθεῖσαι Κυβερνήσεις τὴν υποχρέωσιν νὰ ἀποζημιώσουν ἀπ' εὐθείας τοὺς δικαιούχους ἀνταλλαξίμους. Καὶ οὕτω ἡ τοιαύτη ἀναγκαστικὴ ὀφειλὴς ἐκκαθαρίσεως πρὸς Κυβερνήσιν, τὸσον διὰ τὰ ποσά τῶν ἐκτιμήσεων τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ὅσον και διὰ τὸν τυχόν ἀνάλογον ὑπόλοιπον, ἐγένετο, ἀπὸ μέρους τοῦλάχιστον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, μετὰ τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν νὰ προστατευθῶν τὰ συμφέροντα τῶν Ἑλλήνων ἀνταλλαξίμων και νὰ μὴ ἀφείδῃ οὐδὲν ἐκτεθεῖ μετὰ ἐνοχλικὴν ἀπαίτησιν κατὰ τὸν Τούρκον ἀνταλλαξίμων και ὄχι διὰ νὰ στηριχθῶν ἐπ' αὐτῆς δικαιώματα και ἀξιώσεις κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐπ' ὅσον ὅμως ἡ αἴρεσις αὕτη

τῆς ἐκτιμήσεως και ἐκκαθαρίσεως τῆς ἀνταλλαξίμου περιουσίας ὑπὸ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἐξεπληρώθη ἀκόμη, λόγῳ τῶν γνωστων δυσχερειῶν, εἶνε προφανές, ὅτι αἱ κατὰ τὸ ἄρθρον 14 υποχρεώσεις τῶν δύο Κυβερνήσεων και τὸ σχετικὰ δικαίωμα τῶν ἀνταλλαξίμων ἀνοίχον πρὸς τὸ παρόν. Τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, ἄλλως τε, δὲν ἔλαβε τὴν ἀνταλλαξίμων περιουσίαν ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον αὐτοῦ κυριότητα, ἀναλαβὸν ἀντιστοίχως τὴν υποχρέωσιν νὰ ἀποζημιώσῃ εἰς ἀκέραιον τοὺς δικαιούχους ἀνταλλαξίμους, ἀλλ' ἀπλῶς διαχειρίζεται ταύτην διὰ λογαριασμὸν τῶν ἀνταλλαξίμων, ἐνεργοῦν ὡς διοικητικὴ ἀλλοτρίων, κατὰ τὴν στοιχειώδη ἐννοίαν τῆς negotium gestio. Ὁ ὁρὸς του λοιπὸν και αἱ σχετικαὶ του υποχρεώσεις εἰς τὸ ὅλον ζήτημα εἶνε νομικῶς ἀπολύτως σαφές. Βεβαίως οἱ ἀνταλλαξίμοι δικαιούχοντες ὀλοκληρωτικῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἐν Τουρκίᾳ περιουσίαν των. Ἀλλ' ἡ ἀποζημιώσις αὕτη δὲν πρόκειται νὰ τοὺς δοθῇ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους και ἐκ τῶν ἰδίων του πόρων, ἀλλ' ἀπ' ἐνὸς μὲν ἐκ τῶν προϊόντων τῆς ἐκπομπῆς Μουσουλμανικῆς ἐν Ἑλλάδι περιουσίας και ἀπ' ἐτέρου ἐκ τῆς ἐπὶ πλείον διαφοράς, ἐὰν πράγματι ὑπάρξῃ, τὴν ὅποιν θὰ καταβάλῃ ἡ Τουρκία, μετὰ τὴν παρὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐκτίμησιν τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθεῖσης περιουσίας. Ἐὰν αἱ γενόμεναι προσωριναὶ ἐκτιμήσεις, πρὸς εὐκολοτέραν ἐκκαθάρισιν τῆς ἀνταλλαξίμου περιουσίας, και ἡ ἀπ' εὐθείας ἀνάληψις παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τοῦ βάρους τῆς ὑπερπληρώσεως τῶν δανείων ἀνταλλαξίμων, ἐπιβάρυνσις ἀσφαλῶς ἐπαρβαλλομένη πρὸς ἀνακούφισιν τῶν πολυπληθῶν πληθυσμῶν και μηδαινή, ἄλλως τε, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τῶς ἄλλας θύσεις εἰς τὰς ὁποίας τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος ὑπεβλήθη χάριν αὐτῶν, ἐδημιούργησαν σὺγκυσιν τινα ὡς πρὸς τὴν νομικὴν ἐννοίαν τῶν υποχρεώσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἐναντὶ τῶν ἀνταλλαξίμων, καθήκον και τοῦ κ. Ἀρτεμιάδου και παντὸς μορφωμένου πρόσφυγος εἶνε νὰ διαφωτίσουν τοὺς ἐνδιαφερόμενους ἐπὶ τοῦ κατ' ἐσχὴν λεπτοῦ τούτου ζητήματος. Κ.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

Η ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Ἡ ΓΕΩΡΓΙΑ διεμοιράζεται ἀνάκθεν μετὰ τῆς κτηνοτροφίας τὴν παραγωγικὴν δρᾶσιν τῶν Βαλκανικῶν λαῶν. Ἀπὸ τοῦ τέλους ὅμως τοῦ 18ου αἰῶνος, ὅταν ἤρχισε διὰ τὴν Εὐρώπην ἡ περίοδος τῆς μεγάλης βιομηχανίας και ἀνεπτύχθησαν τὰ μεταφορικά μέσα, ἡ γεωργία ὑπερβύχθη και ἀνεπτύχθη εἰς βάρος τῆς κτηνοτροφίας, εἰς τὰς βορείους ἰδίας ἐπαρχίας τῆς Βαλκανικῆς χερσονήσου. Ἡ ἀκόλουθῆσας τὴν ἱδρυσιν των ἀξέσας τοῦ πληθυσμοῦ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, ἐνίσχυσε τὴν τάσιν ταύτην, παρὰ τὴν κρίσιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἥτις ἐνέσκηψεν ἐν Εὐρώπῃ, κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὡς ἐκ τοῦ συναγνισμοῦ τῶν ἀμερικανικῶν και αὐστραλιανῶν προϊόντων. Σήμερον πλέον ἡ γεωργία ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἐθνικῆς οικονομίας ὅλων τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, πλην τῆς Ἀλβανίας, ἥτις εὐρίσκεται ἀκόμη μάλλον εἰς τὸ στάδιον τῆς κτηνοτροφικῆς περιόδου. Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν ὅμως τῆς οἰκονομίας κτηνοτροφίας, γεωργίας και κτηνοτροφίας τείνουν πανταχὸν νὰ συνταυτισθῶν. Σήμερον οἱ κλάδοι οὗτοι ἀπασχολοῦν 78 % τοῦ ἐργαζομένου πληθυσμοῦ εἰς τὴν Ρουμανίαν, 76 % εἰς τὴν Βουλγαρίαν, 70 % εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν, 59,7 % εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐναντὶ 75,9 % εἰς τὴν Πολωνίαν, 58,2 εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, 56,1 εἰς τὴν Ἰταλίαν, 41,9 εἰς τὴν Γαλλίαν, 40,3 εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν, 39,9 εἰς τὴν Αὐστραλίαν, 30,5 εἰς τὴν Γερμανίαν, 19,1 εἰς τὸ Βέλγιον και 6,8 εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

Ἡ καλλιέργησιμος ἐκτασις τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν, περιλαμβανομένης και τῆς ἀγροαπαύσεως, ἀνέρχεται εἰς 46,66 % τοῦ ὅλικοῦ ἐμβαδοῦ τῆς Ρουμανίας, 36,30 τῆς Βουλγαρίας, 25,77 τῆς Νοτιοσλαβίας, 12,76 τῆς Ἑλλάδος και 9,58 τῆς Ἀλβανίας. Ἡ ἐκτασις αὕτη, κατανεμημένη κατὰ κεφαλὴν κατοικοῦ, ἀναλογεῖ εἰς 7 στρέμματα διὰ τὴν Ρουμανίαν, 6,5 διὰ τὴν Βουλγαρίαν, 4,8 διὰ τὴν Νοτιοσλαβίαν, 2,6 διὰ τὴν Ἑλλάδα και Ἀλβανίαν. Ὡς πρὸς τὸ σύνολον τῆς καλλιέργησιμου ἐκτάσεως τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἡ Ρουμανία ἔρχεται 6η και ἡ Νοτιοσλαβία 7η μετὰ αὐτῶν. Ἐν σχέσει ὅμως πρὸς τὴν ἐκτασιν τῆς καλλιέργησιμου ἐκτάσεως κατὰ κεφαλὴν κατοικοῦ, ἡ Ρουμανία ἔρχεται εἰς τὴν πρώτην γραμμήν ὁμοῦ μετὰ τῆς Ἰσπανίας και ἡ Βουλγαρία εἰς τὴν 4ην μετὰ τὴν Οὐγγαρίαν.

Ἀλλὰ εἰς τὰς ἐκτάσεις ταύτας δέον νὰ προσθεσῶμεν και τὰς πεφυτευμένας τοιαύτας ἥτοι τὰς ἀμπελούς, τὰς δενδροφυτείας και τὰς ἐλαιοφυτείας ἢ αἰτινες καλύπτουν 5,38 % τῆς ἐκτάσεως ἐν Ἑλλάδι, 2,63 ἐν Ἀλβανίᾳ, 2,11 ἐν Ρουμανίᾳ, 1,74 ἐν Νοτιοσλαβίᾳ, και 0,89 ἐν Βουλγαρίᾳ. Ἐὰν κατανείωμεν τὸ σύνολον τῆς οὕτω πεφυτευμένης και καλλιέργουμένης γῆς κατὰ γεωργικο-κτηνοτροφικὴν οἰκονομίαν, ὑπολογίζο-

μένην πενταμελῆ, εὐρίσκομεν ὅτι ἀντιστοιχοῦν δι' ἐκάστην ἐξ αὐτῶν 51,3 στρέμματα εἰς τὴν Ρουμανίαν, 43,6 εἰς τὴν Βουλγαρίαν, 36,9 εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν και 31,5 εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τὴν ἐκ τῆς γεωργίας ἐτήσιαν ἀκαθάριστον πρὸσδον ὑπολογίζομεν διὰ τὸ ἔτος 1927, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μέσου ὅρου τῶν τιμῶν εἰς τὸν τόπον τῆς παραγωγῆς, εἰς 390,9 ἑκατομμύρια δολλαρίων εἰς τὴν Ρουμανίαν, 269 εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν, 145,5 εἰς τὴν Ἑλλάδα, 123,2 εἰς τὴν Βουλγαρίαν και 9,5 εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Εἰς ταύτην δέον νὰ προσθεσῶμεν και τὴν ἐκ τῆς κτηνοτροφίας πρὸσδον, ὑπολογιζομένην εἰς 216,8 ἑκατομμύρια δολλαρίων εἰς τὴν Ρουμανίαν, 184,4 εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν, 87,8 εἰς τὴν Βουλγαρίαν, 63,8 εἰς τὴν Ἑλλάδα και 9,6 εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἦτοι ἡ ἐκ τῆς γεωργίας και κτηνοτροφίας πρὸσδος ἀποτελεῖ ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἢ παραγωγῆς, μεταπολίσεως και κυκλοφορίας οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ὡς και εἰσοδήματα κινητοῦ κεφαλαίου 57,4 % διὰ τὴν Βουλγαρίαν, 56,7 % διὰ τὴν Ἀλβανίαν, 49,9 % διὰ τὴν Ἑλλάδα, 45,2 % διὰ τὴν Νοτιοσλαβίαν και 37,8 % διὰ τὴν Ρουμανίαν.

Κατανεμημένοι κατὰ στρέμμα καλλιέργουμένης ἢ πεφυτευμένης ἐκτάσεως παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα εἶνε ἀνώτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ εἰς τὰ λοιπὰ Βαλκανικά Κράτη, παρ' ὅλην τὴν ἀνωτέραν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους των. Οὕτως, ἡ κατὰ στρέμμα παραγωγὴ ἀνέρχεται εἰς 64,82 δολλαρίων διὰ τὴν Ἑλλάδα, εἰς 43,95 εἰς Νοτιοσλαβίαν, εἰς 36,74 εἰς Βουλγαρίαν, εἰς 30,80 εἰς τὴν Ρουμανίαν, και εἰς 30,04 εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Τοῦτο πρὸέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι:

α) Παρ' ἡμῖν καλλιερгоῦνται φυτὰ μεγαλειτέρας χρηματικῆς ἀποδόσεως, ὡς ἡ σταφίς και κυρίως ὁ καπνὸς και τὰ ἄλλα βιομηχανικά φυτὰ, ἅτινα καταλαμβάνουν ἐν Ἑλλάδι 9 % τῆς καλλιερгоμένης ἐκτάσεως, ἐναντὶ 2 — 3% εἰς τὰ ἄλλα Βαλκανικά Κράτη.

β) Ἡ Ἑλλάς εἶνε τόπος εἰσαγωγικὸς σιτηρῶν και ἄλλων γεωργικῶν προϊόντων. Ἐνεκα τούτου, ἡ ἀξία τῆς παραγωγῆς τῶν εἰδῶν τούτων εἶνε ἀνωτέρα παρ' ἡμῖν, περιλαμβάνουσα ἐπὶ πλέον τὸν ναύλον, τὸν εἰσαγωγικὸν δασμὸν και τὸ ἐμπορικὸν κέρδος ἢ νόμος τοῦ ἐλαχίστου.

γ) Εἰς τὰ λοιπὰ Βαλκανικά Κράτη και ἰδίᾳ εἰς τὴν Ρουμανίαν ἡ ἀξία τῶν εἰς ἐξαγωγήν ὑποκειμένων γεωργικῶν προϊόντων, ἡ ἀξία τούτων, ἡ ἀξία τῆς παραγωγῆς τῶν εἰδῶν τούτων εἶνε ἀνωτέρα παρ' ἡμῖν, περιλαμβάνουσα ἐπὶ πλέον τὸν ναύλον, τὸν εἰσαγωγικὸν δασμὸν και τὸ ἐμπορικὸν κέρδος ἢ νόμος τοῦ ἐλαχίστου.

Ἀναλογοῦν τοῦτέστι εἰς ἐκάστην γεωργικο-κτηνοτροφικὴν οἰκονομίαν 282,4 δολλάρια ἐν Ἑλλάδι, 249,2 ἐν Βουλγαρίᾳ, 245,4 ἐν Νοτιοσλαβίᾳ και 220 ἐν Ρουμανίᾳ. Τὸ ἀνώτερον τοῦτο εἰσόδημα κατὰ γεωργικὴν οἰκονομίαν ἐν Ἑλλάδι, συγκριτικῶς πρὸς τὰ ἄλλα Βαλκανικά Κράτη, ὀφείλεται εἰς τὸ μεγαλιτέρον παρ' ἡμῖν κόστος τοῦ βίου, διὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους. Τὸ εἰσόδημα ὅμως τῶν γεωργικῶν οἰκονομειῶν ἐπαυξάνεται ἐκ τῶν προσόδων τῆς οἰκιακῆς βιομηχανίας, ἥτις εἶνε σημαντικὴ εἰς τὰ ἄλλα Βαλκανικά Κράτη, ὑπολογιζομένη κατ' οἰκονομίαν εἰς 38 δολλάρια εἰς τὴν Ρουμανίαν, 37,9 εἰς τὴν Νοτιοσλαβίαν, 26,2 εἰς τὴν Βουλγαρίαν και μόνον 18,6 δολ. εἰς τὴν Ἑλλάδα, χώραν περισσότερον ἐξελιγμένην οικονομικῶς.

Τὸ οὕτως ἀξιανόμενον εἰς 301 δολλάρια ἐτήσιον εἰσόδημα ἐκάστης γεωργικῆς οἰκονομείας ἐν Ἑλλάδι εἰς ὁ συμπεριλαμβάνεται ἡ ράντα τῆς γῆς και ἡ ὑπηρεσία τοῦ καλλιερгоητικοῦ κεφαλαίου ἢ ἀπομένει κατώτερον τοῦ κατὰ οἰκονομίαν μέσου ὅρου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος παρ' ἡμῖν, ἀνερχομένου εἰς 377,9 δολλάρια.

Σημειωτέον, ὅτι ἡ ἀξία τῆς οἰκιακῆς ταύτης βιομηχανίας, ὁμοῦ μετὰ τῆς μικρᾶς τοιαύτης, ἢ παραγωγικῆς ἐπαγγελίας ὑπερβαίνει τὴν ἐκ τῆς μεγάλης βιομηχανίας πρὸσδον εἰς ὅλα τὰ

Πρωὶ και ἀπογεύματα βούτυρο Μαρμαρίτη

Τὸ φρεσκότατο βούτυρο Μαρμαρίτη πωλεῖται παντοῦ. Παράγεται εἰς τὰ πλοῦσια λιβάδια τῆς Κερκύρας. Δὲν εἶναι κλεισμένο εἰς τερεκέδες.

Βαλκανικά Κράτη, πλην της Ελλάδος. Άλλα και εις αυτήν η αξία της μεγάλης βιομηχανικής παραγωγής, ήτοι η διά της βιομηχανίας των πρώτων υλών διδομένη εις αυτάς πρόσθετος αξία, ήν υπολογίζομεν εις 78,4 εκατομμύρια δολαρίων, μάλλον φθάνει τα 37 % της αξίας της γεωργικηνοτροφικής μας παραγωγής.

Τέλος το εξαγωγικόν εμπόριον των Βαλκανικών Κρατών αποτελείται κυρίως από γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα, των οποίων η αξία καλύπτει τα 85,9 των εξαγωγών εις την Βουλγαρίαν, 82,9 εις την Ελλάδα, 78,3 εις την Αλβανίαν, 59,8 εις την Ρουμανίαν, και 53,2 εις Νοτιοσλαβίαν. Άλλα εις τας εξαγωγάς ταύτας θα έπρεπε να προστεθί η αξία και πολλών γεωργικών προϊόντων, άτινα, μεταποιούμενα ελαφρώς, εξαγονται ως βιομηχανικά τοιαύτα, ως κυρίως τα άλευρα, ο όινος, το έλαιον, τα άλίπαστα κ. λ. π. Σημειωτέον όμως, ότι, ενώ εις την Ρουμανίαν και εις την Νοτιοσλαβίαν τα σιτηρά άποτελούν την βάσιν της εξαγωγής των γεωργικών προϊόντων, εις την Ελλάδα η αξία των εξαγομένων καπνών υπερβαίνει το ήμισυ της ολικής αξίας των εξαγωγών και φθάνει εις το τρίτον αυτών διά την Βουλγαρίαν, χώραν εξαγουσαν επίσης και σιτηρά.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ 1929

1) Η γεωργία μας

Κατά τους πίνακας της Γενικής Στατιστικής Υπηρεσίας του Υπουργείου της Έθνικής Οικονομίας, η γεωργική μας παραγωγή διά τινά είδη κατά το λήξαν έτος 1929 ύπηρεσεν η ακόλουθος :

Κατά Νομούς η παραγωγή έχει ως εξής :

α) Καπνός	μετρ. στατήρ.	94.338
Αιτωλία-Άκαρνανία		82.823
Δράμα		92.173
Θεσσαλονίκη		54.480
Καβάλλα		25.435
Κοζάνη		35.520
Λάρισα		20.452
Δέσφος		16.692
Πέλλη		71.977
Ροδόπη		95.647
Σέρραι		

Τρίκαλα		27.520
Λοιποί Νομοί		107.197
Σύνολον παραγωγής		724.754
β) Γλεύκος		
Άργολις-Κορινθία	μετρ. στατήρ.	120.832
Άρκαδία		126.716
Αττική-Βοιωτία		420.731
Άχαία-Ήλις		237.769
Εύβοια		229.160
Ηράκλειον		113.395
Μεσσηνία		128.000
Χανιά		166.400
Λοιποί Νομοί		556.142
Σύνολον παραγωγής		2.119.145

γ) Άραβόσιτος		
Άχαία-Ήλις		105.413
Θεσσαλονίκη		81.285
Πρόβεια		245.760
Ροδόπη		85.396
Σέρραι		157.616
Τρίκαλα		260.480
Λοιποί Νομοί		556.085
Σύνολον παραγωγής		1.492.045

δ) Φασόλιοι Ξηροί		
Έβρος	μετρ. στατήρ.	3.560
Θεσσαλονίκη		2.347
Ροδόπη		5.026
Σέρραι		3.503
Τρίκαλα		9.172
Χανιά		2.496
Λοιποί Νομοί		22.866
Σύνολον παραγωγής		49.270

ε) Έρεβυνθοί		
Αττική-Βοιωτία	μετρ. στατήρ.	4.346
Έβρος		4.442
Εύβοια		3.321
Θεσσαλονίκη		7.402
Ροδόπη		4.461
Τρίκαλα		3.648
Λοιποί Νομοί		16.459
Σύνολον παραγωγής		44.079

στ) Κύαμοι		
Άργολις-Κορινθία	μετρ. στατήρ.	2.227
Ηράκλειον		3.143
Λάρισα		7.770
Τρίκαλα		2.432
Χανιά		5.120
Χίος		3.840
Λοιποί Νομοί		15.108
Σύνολον παραγωγής		39.640

ζ) Φακή		
Θεσσαλονίκη	μετρ. στατήρ.	1.363
Κοζάνη		1.581
Λακωνία		2.593
Λάρισα		1.178
Τρίκαλα		1.664
Λοιποί Νομοί		6.764
Σύνολον παραγωγής		15.143

2) Έμποριον.

Η εις έθνικόν νόμισμα και ξένον συνάλλαγμα εισαγωγή και εξαγωγή κατά το παρελθόν έννεαμήνον διάστημα (1 Ιανουαρίου - 30 Σεπτεμβρίου) είχαν ως κάτωθι :

Εισαγωγή : Δρχ. 9.748.486 και Χρυσός 655.580

Έξαγωγή : Δρχ. 4.644.924 και Χρυσός 312.369

Ότω το έλλειμμα—του αυτού πάντοτε έννεαμήνου διαστήματος—άνηλθεν εις :

Δρχ. 5.103.562 και Χρυσόν 343.211

Εάν συγκρίνωμεν τους άνω αριθμούς προς τους του 1928 έχομεν τας εξής διαφοράς :

Έλλειμμα 1928 (1/1-31/12/28) Δρχ. 6.206.047 και Χρυσ. 416.513

ήτοι : Έπ' πλέον διά το 1929 :

Δρχ. 1.102.485 και Χρυσ. 73.302

Η τιμή της χρυσ. δρχ. διά το 1929 ήτο 14,87.

Εισαγωγή των κυριωτέρων προϊόντων (αξία εις χιλιάδας δραχμών)

Βόες, αγελάδες κτλ.	Δρχ.	127.709
Λιγοτρόβατα		166.873
Σίτος		1.975.166
Άλευρα εκ σίτου		138.960
Όρυζα εν γενεί		132.508
Καφές εν γενεί		131.162
Ζάχαρις		240.863
Δέρματα ακατέργαστα		175.480
Συλεια οικοδομικής		361.152
Γαινάνθρακες εν γενεί		295.416
Νάφθα		105.514
Βενζίνη		208.216
Μηχανήματα διάφορα		140.227
Υφάσματα νηματοβαφή		271.794
Νήματα και κλωσται εκ έριου		125.942
Υφάσματα ολομόλλινα		191.911
Αυτοκίνητοι άμαξαι		175.906
Λοιπά είδη		1.933.004
Συνολική αξία		6.905.363

Η αξία της εισαγωγής των κυριωτέρων προϊόντων κατά το έτος 1928 άνηλθεν εις Δρχ. 6.305.926. Παρουσιάζεται δηλ. αύξησις κατά το 1929 Δρχ. 599.437, ή 70,8% επί της συνολικής αξίας της εισαγωγής έναντι 69,9% του παρελθόντος έτους 1928.

Έξαγωγή των κυριωτέρων προϊόντων (αξία εις χιλιάδας δραχμών)

Η εξαγωγή των κυριωτέρων προϊόντων, άναγραφόμενη κατωτέρω εις χιλιάδας δραχμών, ύπηρεσεν η ακόλουθος :	Δρχ.	23.628
Σταφυλάι νωπά		16.916
Άμύγδαλα		2.767.640
Καπνός εις φύλλα		242.523
Έλαιόλαδα		378.809
Όλιν εις βαρέλια		109.251
Δέρματα ακατέργαστα		17.120
Αιθέριον έλαιον (νέφτι)		25.584
Κολοφώνιον		14.344
Χημικά λιπάσματα		863.760
Λοιπά είδη		4.454.572

Η αξία της εξαγωγής των κυριωτέρων προϊόντων κατά το 1928 άνηλθεν εις Δρχ. 3.140.525. Η παρουσιάζομένη διά το 1929 αύξησις άνέρχεται εις Δρχ. 1.304.047 ή 95,0% επί συνολικής αξίας της εξαγωγής, έναντι 88,4% του παρελθόντος έτους 1928.

3) Τιμάρθμος εισαγωγής και εξαγωγής

Ο τιμάρθμος εισαγωγής και εξαγωγής έμπερευμάτων κατά μήνα, διά το λήξαν έτος, καταφαιίνεται εις τον κάτωθι πίνακα :

1929	Εισαγωγή	Έξαγωγή
Ιανουάριος	1.720	3.808
Φεβρουάριος	1.836	3.230
Μάρτιος	1.871	3.213
Απρίλιος	1.778	3.110
Μάιος	1.821	3.014
Ιούνιος	1.764	2.310
Ιούλιος	1.629	2.072
Αύγουστος	1.702	2.814
Σεπτέμβριος	1.804	3.126
Σύν. τιμαρ. έννεαμ.	15.925	26.697

Ητοι : Ο μέσος τιμάρθμος εισαγωγής του έννεαμήνου ήσας : 1.769 της δε εξαγωγής 2.765.

Από του έτους 1925 όποτε ο τιμάρθμος εισαγωγής κατήλθεν εις 1.498 ήτοι κατά 426 μονάδας ολιγώτερον του τιμαρθμου του 1924, διά πρώτην φοράν ο τιμάρθμος εισαγωγής ύποχωρεί εις το επίπεδον των 1.769.

Ο τιμάρθμος όμως της εξαγωγής, άνελθών κατά το 1929 εις 2.966, παρουσιάζεται διά πρώτην φοράν, εις την μεταπολεμικήν ζωήν της χώρας, και πρέπει να κριθή τοιούτο ως εσθόλουν σημεϊον διά την όλην οικονομικήν κατάστασιν της χώρας.

4) Ο τιμάρθμος.

1 Ιανουαρίου—30 Σεπτεμβρίου

Ο τιμάρθμος της άκρυβειας της ζωής του τελευταίου τριμήνου (1 Ιουλίου - 30 Σεπτεμβρίου), κατά τους στατιστικούς πίνακας του Υπουργείου Έθνικής Οικονομίας άνέρχεται εις 1992.

Ο τιμάρθμος του αυτού τριμήνου του 1928 άνήρχετο εις 1942.

Ο τιμάρθμος του έννεαμήνου χρονικού διαστήματος (1 Ιανουαρίου - 30 Σεπτεμβρίου) κατά τριμήνιας έχει ως εξής :

1η τριμήνιο (1 Ιανουαρίου-31 Μαρτίου)	2.044
2η (1 Απριλίου-30 Ιουνίου)	2.040
3η (1 Ιουλίου-30 Σεπτεμβρίου)	1.992

Μέσος όρος έννεαμήνου τιμαρθμου : 2.025

Ός γνωστόν, οι άνω αριθμοί εξαγονται υπό

της Στατιστικής Υπηρεσίας εκ των τιμών λιανικής πώλησεως 62 ειδών—κυρίως ειδών διατροφής, θερμάνσεως, καθαρισμού και φωτισμού—εις 106 πόλεις της Ελλάδος, εινε δε ο γενικός τιμάρθμος της χώρας.

5) Ναυτιλιακή κίνησις.

Κατά το από 1 Ιανουαρίου μέχρι 31 Οκτωβρίου έ. έ. διάστημα η ναυτιλιακή κίνησις της χώρας μετά του εξωτερικού ύπηρεσεν η εξής :

Κατάλοιποι πλοία : 2.951 καθ. χωρ. εις κόρ. 4.624.561

Απόλοιποι : 2.178 καθ. χωρ. εις κόρ. 3.508.500

Η κίνησις κανά σημαίας ύπηρεσεν η ακόλουθος :

α) Κατάλοιποι :		
1) Έλληνική πλοία καθ. χωρ. εις κόρ.	895	865.357
2) Ιταλική	821	1.704.782
3) Άγγλική	333	716.319
4) Γαλική	125	397.449
5) Γερμανική	100	160.112
6) Ρουμανική	67	81.765
7) Ολλανδική	46	75.682
8) Αμερικαν.	42	118.397
Λοιπά σημαία	523	604.710
Σύνολο	2.951	4.624.561

β) Απόλοιποι :

1) Ιταλική πλοία καθ. χωρ. εις κόρ.	759	1.544.064
2) Έλληνική	546	477.612
3) Άγγλική	280	514.797
4) Γαλική	106	340.882
5) Γερμανική	91	119.920
6) Ολλανδική	58	81.635
7) Ρουμανική	57	76.636
8) Αμερικαν.	36	117.919
Λοιπά σημαία	245	236.090
Σύνολο	2.178	3.508.500

6) Εισαγωγικόν-εξαγωγικόν εμπόριον.

Α' Δεκάμηνον 1929

Η εισαγωγή του α'. 10μήνου τρέχ. έτους (1 Ιανουαρίου—31 Οκτωβρίου) άνηλθεν εις τόν. 2.268.271 αξίας δρχ. 10.951.802, έναντι 1.928.904 εισαχθέντων κατά το αυτό χρονικόν διάστημα του 1928 αξίας δρχ. 10.216.541.

Η επί πλέον παρουσιάζομένη διαφορά εισαγωγής διά το 1929 άνέρχεται εις τόνους 339.367 συνολικής αξίας δραχμών 735.261.

Το σύνολον της εξαγωγής του αυτού 10μήνου διαστήματος άνηλθε κατά το τρέχον έτος εις τόν. 601.447 συνολικής αξίας δραχμών 5.447.751 έναντι τόν. 509.305 εξαχθέντων κατά το αντίστοιχον χρονικόν διάστημα του 1928

συνολικής αξίας δραχμών 4.231.615. Η επί πλέον παρουσιάζομένη διαφορά εξαγωγής κατά το τρέχον έτος άνέρχεται εις τόν. 92.142 συνολικής αξίας δραχμών 1.216.136.

Τα κυριώτερα προϊόντα, άτινα εξήχθησαν κατά το άνωτέρω 10μήνον διάστημα εινε :

Κατωτέρω παρατίθενται πίνακας της κινήσεως του δεκαμήνου του τρέχοντος έτους και του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος του έτους 1928, σταφίς, καπνός και έλαιον.

α') Σταφίς Κορινθιακή.

1928	1929
Ιανουάριος-Οκτώβριος	Ιανουάριος-Οκτώβριος
Τόν. αξίας δρχ.	Τόν. αξίας δρχ.
60.675 698.527.941	54.763 637.816.395

β') Σουλτανίνα.

1928	1929
Ιανουάριος-Οκτώβριος	Ιανουάριος-Οκτώβριος
Τόν. αξίας δρχ.	Τόν. αξίας δρχ.
11.510 116.366.508	11.612 134.730.520
Σύνολ. 72.185 814.894.449	66.375 892.547.545

Η παρατηρούμενη αύξησις εις δραχμάς εκ 18 περίπου έκτομοι. δραχμών δέον ν' άποδοθί εις βελτίωσιν της τιμής της σταφίδος και την συνεχή ζήτησιν αυτής από τας ξένας χώρας.

γ') Καπνός εις φύλλα.

1928	1929
Ιανουάριος-Οκτώβριος	Ιανουάριος-Οκτώβριος
Τόν. αξίας δρχ.	Τόν. αξίας δρχ.
30.955 1.822.577.925	37.531 3.011.051.785

δ') Καπνός εις σιγάρεττα.

1928	1929
Ιανουάριος-Οκτώβριος	Ιανουάριος-Οκτώβριος
Τόν. αξίας δρχ.	Τόν. αξίας δρχ.
60.443 9.028.290	63.545 8.819.560
Σύν. 92.398 1.831.606.215	101.076 3.019.871.345

Η επί πλέον εξαχθείσα ποσότης κατά το ως άνω δεκάμηνον του τρέχ. έτους άνέρχεται εις τόν. 8.678 συνολικής αξίας δρχ. 1.188.266.130.

ε') Έλαιον.

1928	1929
Ιανουάριος-Οκτώβριος	Ιανουάριος-Οκτώβριος
Τόν. αξίας δρχ.	Τόν. αξίας δρχ.
5.382.109 96.114.908	11.809.177 243.814.567

Η επί πλέον εξαχθείσα ποσότης κατά το 1929 άνέρχεται εις τόν. 6.427.068 αξίας δρχ. 147.699.664.

Ητοι το σύνολον των επί πλέον ποσότητων τριών κυριωτέρων ειδών—καπνός, σταφίς, έλαιον—άτινα εξαγονται εκ της χώρας νήλθε κατά το τρέχ. έτος εις τόν. 6.435.746 συνολικής επί πλέον αξίας δρχ. 1.353.464.794.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε.

ΣΥΓΧΩΡΕΥΣΙΣ Ι. Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (1879)—ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ Α.Ε. (1918)

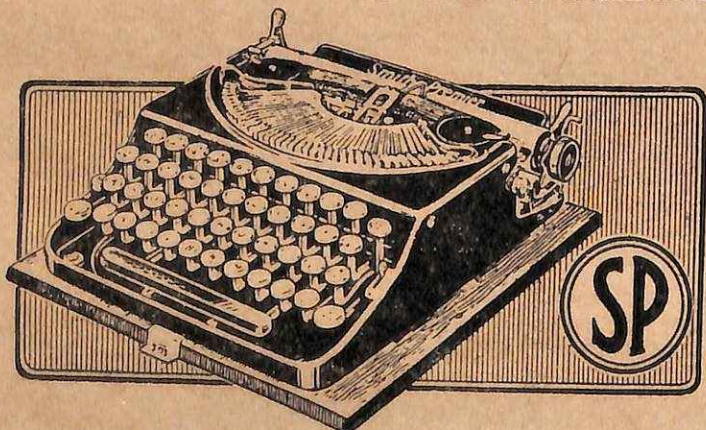
ΑΘΗΝΑΙ	ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ	ΚΑΛΑΜΑΙ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ	ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥΣ	ΜΕΣΣΗΝΗ
ΤΡΙΠΟΛΙΣ	ΣΥΜΦΕΡΩΤΕΡΟΥΣ ΟΡΟΥΣ	ΜΕΛΙΓΑΛΑ
ΣΠΑΡΤΗ	ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ 5%.	ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ
ΜΟΛΑΟΙ	ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 6%.	ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ
ΛΕΒΙΔΙΟΝ	ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΕΛΑΓΕΙΩΣ	

Η ΣΥΦΙΛΙΣ και η BISMOGENOL

ΣΥΜΠΛΑΣ ο ιατρικός κόσμος της Ευρώπης και Αμερικής παρεδέχθη ότι το Βισμουδιανόν παρασκευασμάτων. Διάφοροι σοφοί Καθηγηταί της Ιατρικής έπραγματευσθησαν εις τόν παγκόσμιον Ιατρικόν περιοδικόν Τύπον, τα θαυμάσια αποτελέσματα άτινα έδωκεν εν τη θεραπευτική το BISMOGENOL παραδεχθέντες αυτό ως άνωτερον όλων. Ο Καθηγητής Jadassohn διεθνής Συφιλιδολόγος και Πρόεδρος της Ανωτάτης Υγειονομικής άποστολής των Έθνών εν Γενεύη γράφει εις το τελευταίον βιβλίον αυτού ότι έγένετο χρήσις του BISMOGENOL πλέον των 90% επί περιπτώσεων όπου έπεβάλλετο η χρήση Βισμουδιανών παρασκευασμάτων. Οι κ. κ. Ιατροί δε ζητήσουν βιβλιογραφίαν εκ των γραφείων μας.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΑΘ. ΠΕΝΤΕΦΟΥΝΤΗΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 45

Η ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΗ ΠΟΥ ΣΑΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ

ΣΜΙΘ ΠΡΕΜΙΕ ΦΟΡΗΤΗ

Αμερικανική Γραφομηχανή τελευταίως παραληφθείσα μ' όλα τα πλεονεκτήματα μίας

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

Κεφάλαιον μετοχικὸν καὶ ἀποθεματικὸν Δρχ. 1.205.000.000
Καταθέσεις (Κατάστασις τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΥΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ:

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (Κρήτη)
ΑΓΡΙΝΙΟΝ
ΑΘΗΝΑΙ:
 Ὑπ)μα ὁδὸς Μητροπόλεως
 Πρακτορεῖον Καλλιθέας
 Πρακτορεῖον Παγκρατίου
 Πρακτορεῖον Νέας Ἱωνίας
ΑΙΓΙΟΝ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΙΣ
ΑΛΜΥΡΟΣ
ΑΜΑΛΙΑΣ
ΑΜΦΙΣΣΑ
ΑΜΥΝΤΑΙΟΝ (Σόροβιτε)
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΝ
ΑΡΤΑ
ΑΤΑΛΑΝΤΗ
ΒΑΜΟΣ (Κρήτη)
ΒΕΡΡΟΙΑ
ΒΟΛΟΣ
ΓΡΕΒΕΝΑ
ΓΥΘΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ
ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΝ
ΔΡΑΜΑ
ΕΔΕΣΣΑ
ΕΛΑΣΣΩΝ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΙΣ (Πράβιον)
ΖΑΚΥΝΘΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΘΗΒΑΙ
ΘΗΡΑ
ΙΘΑΚΗ
ΙΣΤΙΑΙΑ (Ξηροχώριον)
ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΒΑΛΛΑ
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ
ΚΑΛΑΜΑΙ
ΚΑΛΑΜΠΑΚΑ
ΚΑΡΔΙΤΣΑ
ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΝ
ΚΑΣΤΟΡΙΑ
ΚΑΤΕΡΙΝΗ
ΚΕΡΚΥΡΑ
ΚΙΛΚΙΣ
ΚΟΖΑΝΗ
ΚΟΜΟΤΙΝΗ
ΚΟΡΙΝΘΟΣ
ΚΥΘΗΡΑ
ΚΥΜΗ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ
ΛΑΓΚΑΔΑΣ
ΛΑΜΙΑ
ΛΑΡΙΣΣΑ
ΛΕΒΑΔΕΙΑ
ΛΕΥΚΑΣ
ΛΗΜΝΟΣ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ
ΜΕΣΣΗΝΗ

ΜΥΤΙΛΗΝΗ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ
ΝΑΥΠΛΙΟΝ
ΝΙΓΡΙΤΑ
ΞΑΝΘΗ
ΠΑΞΟΙ
ΠΑΤΡΑΙ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ
ΠΛΩΜΑΡΙΟΝ (Μυτιλήνης)
ΠΟΡΟΣ
ΠΡΕΒΕΖΑ
ΠΥΛΟΣ
ΠΥΡΓΟΣ
ΡΕΘΥΜΝΗ
ΣΑΜΟΣ
ΣΕΡΡΑΙ
ΣΗΤΕΙΑ (Κρήτη)
ΣΙΚΥΩΝΙΑ (Κιάτον)
ΣΚΙΑΘΟΣ (Πρακτορεῖον)
ΣΟΥΦΛΙΟΝ
ΣΠΑΡΤΗ
ΣΥΡΟΣ
ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΤΡΙΠΟΛΙΣ
ΦΑΡΣΑΛΑ
ΦΛΩΡΙΝΑ
ΧΑΛΚΙΣ
ΧΑΝΙΑ
ΧΙΟΣ

ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ ΕΝ ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ: 51 MAIDEN LANE
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΝ ΣΙΚΑΓΩ: 33 S. CLARK STREET
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ